

Aika 27.01.2025, klo 17:00
Paikka Tampere-talo, kokoustila Duetto 1-2

Käsiteltävät asiat

- § 1 **Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus**
- § 2 **Pöytäkirjan tarkastus**
- § 3 **Läsnäolo- ja puheoikeudet**
- § 4 **Tiedoksi merkittävät asiat**
- § 5 **Keskusvaalilautakunnan päätös 28.11.2024 § 87 varavaltuutetun määräämisestä Perussuomalaisten valtuustoryhmälle**
- § 6 **Keskusvaalilautakunnan päätös 18.12.2024 § 102 varavaltuutetun määräämisestä Tampereen vihreälle valtuustoryhmälle**
- § 7 **Valtuutetun luottamustoimen päättyminen**
- § 8 **Eron myöntäminen keskusvaalilautakunnan jäsenen luottamustoimesta sekä täydennysvaali**
- § 9 **Sidonnaisuusilmoitukset ja -rekisteri**
- § 10 **Asemakaava nro 8628, Peltolampi, Lakalaiva, hyvinvointikeskus, liiketilaa ja asumista**
- § 11 **Asemakaavan muutosehdotuksen nro 8628 toteuttamiseen liittyvä vaihtokirja kaupungin ja Espoon Sinfonian välillä**
- § 12 **Valtuustoaloite Vesilaitoksen myynnin valmistelun kieltämiseksi ilman valtuuston lupaa - Aarne Raevara**
- § 13 **Valtuustoaloite sähkön vähittäismyyntiyksikön perustamiseksi osaksi Tampereen Energia-sähkölaitosta - Aarne Raevara**
- § 14 **Valtuustoaloite eläinperäisten tuotteiden kulutuksen puolittamiseksi vuoteen 2030 mennessä - Brigita Krasniqi, Inna Rokosa ja Mitja Tapio ym.**
- § 15 **Valtuustoaloite Karteroopin toiminnan mahdollistamiseksi Tampereen kaupungin tuella - Tampereen sosialidemokraattinen valtuustoryhmä**
- § 16 **Valtuustoaloite lasten ja nuorten sähkötupakoinnin kitkemiseksi Tampereen kaikissa kouluissa koko koulupolun ajan - Aila Dündar-Järvinen**
- § 17 **Valtuustoaloite Niemenrannan kadunvarsipysäköinnin lisäämiseksi - Jouni Ovaska ym.**
- § 18 **Tiedoksi: Nuorisovaltuuston aloite neurokirjon huomioimiseksi Tampereen kaupungissa**
- § 19 **Kokouksessa jätetyt valtuustoaloitteet**

§ 20

Kokousraportit

Osallistujat

Nurminen Ilmari, puheenjohtaja
Järvenpää Elina, 1. varapuheenjohtaja
Mustakallio Jaakko, 2. varapuheenjohtaja
Aaltonen Mikko, 3. varapuheenjohtaja
Vehmaanperä Karoliina, sihteeri
Aaltonen Teemu
Aleksovski Atanas
Alppi Ulla-Leena
Caglayan Merve
Dundar-Järvinen Aila
Ekholm Virpi, Kiinteistöjohtaja
Eskelinen Riina-Eveliina
Evilä Tommi
Grönroos Arto
Gustafsson Jukka
Haapa-aho Olga
Halonsaari Miila
Hanhela Milka
Hanhilahti Vilhartti
Helimo Matti
Hiitti Antti
Hyry Anna-Leea, Viestintäpäällikkö
Höyssä Matti
Ikonen Anna-Kaisa
Ivanoff Antti
Julin Sofia
Jussila Anne-Mari
Jäntti Aleksi
Järvinen Matti
Järvisalo Vilma
Kaivonen Kirsi
Kaleva Lassi
Kampman Ulla
Kannonlahti Katja, Viestintäjohtaja
Kiviranta Joonas
Kivistö Anneli
Klami Laura, Lakiasiainjohtaja
Kostiainen Leena
Kummola Kalervo
Kuusipalo Saana
Leino Ida
Liimola Anne
Lindell Raija, Viestintäpäällikkö
Loukaskorpi Johanna
Lyly Lauri
Machaal Mahmoud
Markkanen Jouni
Minkkinen Minna
Moisander Antti
Moisio Jani

Molari Anni O
Nikko Patricia, Juristi
Nurminen Mikko, Johtaja
Ovaska Jouni
Penttilä Aino, Viestintäpäällikkö
Perämaa Juha, Juristi
Porttikivi Ilkka
Puisto Sakari
Puolimatka Marika
Pursiainen-Hautala Sirpa
Raevaara Arne
Rajala Petri
Rokosa Inna
Salmi Pekka, Johtaja
Salmijärvi Mirja
Sareila Hanna
Sasi Ilkka
Sirén Jouni
Siuro Petri
Stenhäll Jaakko
Suoniemi Juhana
Taina Anneli
Tanus Sari
Tapio Mitja
Tynkkynen Oras
Vallin Veikko
Vigelius Joakim
Viitanen Pia
Viitaniemi Riikka, Johtava juristi
Vikman Sofia
Yli-Rajala Juha, Konsernijohtaja

§ 1

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Päätösehdotus

Todetaan kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus.

§ 2

Pöytäkirjan tarkastus

Päätösehdotus

Pöytäkirjantarkastajiksi valitaan Sari Tanus ja Mitja Tapio (varalle Joakim Vigelius ja Pia Viitanen).

Perustelut

Pöytäkirja on tarkastettavana ja sähköisesti allekirjoitettavana viimeistään maanantaina 3.2.2025.

§ 3

Läsnäolo- ja puheoikeudet

§ 4

Tiedoksi merkittävät asiat

Kaupunginvaltuusto, § 5, 27.01.2025
Keskusvaalilautakunta, § 87, 28.11.2024
Kaupunginhallitus, § 15, 13.01.2025

§ 5

Keskusvaalilautakunnan päätös 28.11.2024 § 87 varavaltuutetun määräämisestä
Perussuomalaisten valtuustoryhmälle

TRE:5071/00.00.03/2024

Kaupunginvaltuusto, 27.01.2025, § 5

Valmistelijat / lisätiedot:
Klami Laura

Valmistelijan yhteystiedot

Keskusvaalilautakunnan sihteeri Juha Perämaa, puh. 040 503 9038,
etunimi.sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Lakiasiaainjohtaja Laura Klami, puh. 040 543 2285, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Päätösehdotus

Keskusvaalilautakunnan päätös 28.11.2024 § 87 merkitään tiedoksi.

Keskusvaalilautakunta, 28.11.2024, § 87

Valmistelijat / lisätiedot:
Perämaa Juha

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä: Perämaa Juha, Juristi

Päätösehdotus oli

Tero Honkanen määrätään Perussuomalaisten valtuustoryhmän 10.
varavaltuutetuksi.

Perustelut

Varavaltuutettu Jani Moision siirryttyä 18.11.2024 alkaen varsinaiseksi
valtuutetuksi on Perussuomalaisten valtuustoryhmän varavaltuutettujen
määrä jäänyt vajaaksi.

Valtuuston puheenjohtaja on pyytänyt keskusvaalilautakuntaa vaalilain
93 §:n mukaisesti määräämään valtuustoryhmälle uuden varavaltuutetun.

Tiedoksi

Tero Honkanen, valtuusto, luottamushenkilömuutokset

Liitteet

1 Valtuuston puheenjohtajan kirje 18.11.2024

Kaupunginhallitus, 13.01.2025, § 15

Valmistelijat / lisätiedot:
Klami Laura

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä: Yli-Rajala Juha, Konsernijohtaja

Päätösehdotus oli

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

Keskusvaalilautakunnan päätös 28.11.2024 § 87 merkitään tiedoksi.

Perustelut

Keskusvaalilautakunta on 28.11.2024 § 87 määrännyt Tero Honkasen Perussuomalaisten valtuustoryhmän 10. varavaltuutetuksi.

Kaupunginvaltuusto, § 6, 27.01.2025
Keskusvaalilautakunta, § 102, 18.12.2024
Kaupunginhallitus, § 16, 13.01.2025

§ 6

Keskusvaalilautakunnan päätös 18.12.2024 § 102 varavaltuutetun määräämisestä Tampereen vihreälle valtuustoryhmälle

TRE:5689/00.00.03/2024

Kaupunginvaltuusto, 27.01.2025, § 6

Valmistelijat / lisätiedot:
Klami Laura

Valmistelijan yhteystiedot

Keskusvaalilautakunnan sihteeri Juha Perämaa, puh. 040 503 9038,
etunimi.sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Lakiasiaainjohtaja Laura Klami, puh. 040 543 2285, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Päätösehdotus

Keskusvaalilautakunnan päätös 18.12.2024 § 102 merkitään tiedoksi.

Keskusvaalilautakunta, 18.12.2024, § 102

Valmistelijat / lisätiedot:
Perämaa Juha

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä: Perämaa Juha, Juristi

Päätösehdotus oli

Perttu Jussila määrätään Tampereen vihreän valtuustoryhmän 11.
varavaltuutetuksi.

Perustelut

Varavaltuutettu Juhana Suoniemen siirryttyä 16.12.2024 alkaen
varsinaiseksi valtuutetuksi on Tampereen vihreän valtuustoryhmän
varavaltuutettujen määrä jäänyt vajaaksi.

Valtuuston puheenjohtaja on pyytänyt keskusvaalilautakuntaa vaalilain
93 §:n mukaisesti määräämään valtuustoryhmälle uuden varavaltuutetun.

Tiedoksi

Perttu Jussila, valtuusto, luottamushenkilömuutokset

Liitteet

1 Valtuuston puheenjohtajan kirje 16.12.2024

Kaupunginhallitus, 13.01.2025, § 16

Valmistelijat / lisätiedot:
Klami Laura

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä: Yli-Rajala Juha, Konsernijohtaja

Päätösehdotus oli

Esitetään valtuuston päätettäväksi:
Keskusvaalilautakunnan päätös 18.12.2024 § 102 merkitään tiedoksi.

Perustelut

Keskusvaalilautakunta on 18.12.2024 § 102 määrännyt Perttu Jussilan Tampereen vihreän valtuustoryhmän 11. varavaltuutetuksi.

Kaupunginvaltuusto, § 7, 27.01.2025
Kaupunginhallitus, § 17, 13.01.2025

§ 7

Valtuutetun luottamustoimen päättyminen

TRE:5960/00.00.03/2024

Kaupunginvaltuusto, 27.01.2025, § 7

Valmistelijat / lisätiedot:
Klami Laura

Valmistelijan yhteystiedot

Kehittämispäällikkö Taina Lehmuskoski, puh. 044 423 5633, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Lakiasiaainjohtaja Laura Klami, puh. 040 543 2285, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Päätösehdotus

Veikko Vallinin luottamustoimi valtuutettuna todetaan päättyneeksi.

Pöytäkirja tarkastetaan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Tiedoksi

Veikko Vallin, Juha Perämaa, Luottamushenkilömuutokset,
luottamushenkilopalkkiot.pirkanmaa(at)monetra.fi

Liitteet

1 Eroanomus
(Verkojulkisuus rajoitettu)

Kaupunginhallitus, 13.01.2025, § 17

Valmistelijat / lisätiedot:
Klami Laura

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Yli-Rajala Juha, Konsernijohtaja

Päätösehdotus oli

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

Veikko Vallinin luottamustoimi valtuutettuna todetaan päättyneeksi.

Pöytäkirja tarkastetaan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Perustelut

Perussuomalaisten valtuustoryhmän valtuutettu Veikko Vallin on ilmoittanut 30.12.2024 kaupungille saapuneelle viestillä muuttavansa toiseen kuntaan 30.12.2024 alkaen. Siten hän menettää vaalikelpoisuutensa Tampereen kaupungin luottamustoimiin.

Kuntalain 78 §:n mukaan luottamushenkilön menettäessä vaalikelpoisuutensa hänet valinnut toimitus toteaa luottamustoimen päättyneeksi. Valtuutetun osalta päätöksen tekee valtuusto.

Kuntalain 17 §:n mukaan, jos valtuutetun on todettu menettäneen vaalikelpoisuutensa, valtuuston puheenjohtaja kutsuu hänen sijaansa valtuustoon jäljellä olevaksi toimikaudeksi asianomaisen vaaliliiton, puolueen tai yhteislistan järjestyksessä ensimmäisen varavaltuutetun. Perussuomalaisten valtuustoryhmän ensimmäinen varavaltuutettu on Petteri Hinkka.

Varavaltuutettujen määrän jäädessä vajaaksi keskusvaalilautakunta määrää valtuuston puheenjohtajan pyynnöstä uuden varavaltuutetun.

Päätöksen liite sisältää henkilötietoja, minkä johdosta sitä ei julkaista yleisessä tietoverkossa.

Tiedoksi

Veikko Vallin, Juha Perämaa, Luottamushenkilömuutokset,
luottamushenkilopalkkiot.pirkanmaa(at)monetra.fi

Kaupunginvaltuusto, § 8, 27.01.2025
Kaupunginhallitus, § 18, 13.01.2025

§ 8

Eron myöntäminen keskusvaalilautakunnan jäsenen luottamustoimesta sekä täydennysvaali

TRE:5930/00.00.03/2024

Kaupunginvaltuusto, 27.01.2025, § 8

Valmistelijat / lisätiedot:
Klami Laura

Valmistelijan yhteystiedot

Kehittämispäällikkö Taina Lehmuskoski, puh. 044 423 5633, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Lakiasiaintohtaja Laura Klami, puh. 040 543 2285, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Päätösehdotus

Suvi Parhankankaalle myönnetään ero keskusvaalilautakunnan jäsenen luottamustoimesta.

Keskusvaalilautakuntaan valitaan uusi jäsen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Tiedoksi

Valittu, Suvi Parhankangas, Juha Perämaa, Luottamushenkilömuutokset, luottamushenkilöpalkkiot.pirkanmaa(at)monetra.fi

Liitteet

1 Eroanomus
(Verkojulkisuus rajoitettu)

Kaupunginhallitus, 13.01.2025, § 18

Valmistelijat / lisätiedot:
Klami Laura

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä: Yli-Rajala Juha, Konsernijohtaja

Päätösehdotus oli

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

Suvi Parhankankaalle myönnetään ero keskusvaalilautakunnan jäsenen luottamustoimesta.

Keskusvaalilautakuntaan valitaan uusi jäsen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

Perustelut

Keskusvaalilautakunnan jäsen Suvi Parhankangas on pyytänyt eroa keskusvaalilautakunnan jäsenyydestä, koska hän on kuntavaaliehdokkaana tulevissa vaaleissa.

Kuntalain 70 §:n mukaan luottamustoimesta voi erota pätevistä syistä. Eron myöntämisestä päättää luottamushenkilön valinnut toimielin. Luottamushenkilön menettäessä vaalikelpoisuutensa hänet valinnut toimielin toteaa luottamustoimen päättyneeksi. Kesken toimikautta avoimeksi tulleeseen luottamustoimeen on valittava jäljellä olevaksi toimikaudeksi uusi luottamushenkilö. (Kuntalaki 78 ja 79 §)

Vaalilain 13 §:n mukaan valtuuston on asetettava kuntaan toimikaudekseen kunnan keskusvaalilautakunta. Kunnan keskusvaalilautakuntaan kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, joita on kuitenkin oltava vähintään viisi. Varajäsenet on asetettava siihen järjestykseen, jossa he tulevat jäsenten sijaan. Sekä jäsenten että varajäsenten tulee mahdollisuuksien mukaan edustaa kunnassa edellisissä kuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita äänestäjäryhmiä. Jäsen tai varajäsen, joka keskusvaalilautakunnalle toimitetun ehdokashakemuksen mukaan on asetettu puolueen tai valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi, ei voi osallistua keskusvaalilautakunnan työskentelyyn kyseisissä vaaleissa.

Vaalikelpoisuudesta lautakuntaan säädetään kuntalain 74 §:ssä seuraavaa:

"Vaalikelpoinen lautakuntaan ja valiokuntaan on henkilö, joka on vaalikelpoinen valtuustoon, ei kuitenkaan:

- 1) asianomaisen lautakunnan tai valiokunnan alainen kunnan palveluksessa oleva henkilö;
- 2) henkilö, joka on asianomaisen lautakunnan tai valiokunnan tehtäväalueella toimivan, kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa;
- 3) henkilö, joka on hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka johtavassa ja vastuullisessa tehtävässä tai siihen rinnastettavassa asemassa liiketoimintaa harjoittavassa yhteisössä, jos kysymyksessä on sellainen yhteisö, jolle asianomaisessa lautakunnassa tavanomaisesti käsiteltävien asioiden ratkaisu on omiaan tuottamaan olennaista hyötyä tai vahinkoa."

Valtuusto valitsi 16.8.2021 § 115 keskusvaalilautakuntaan puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja kolme muuta jäsentä sekä seitsemän varajäsentä sijaantulojärjestyksessä. Valtuuston kokouksessa 21.10.2024 § 146 todettiin Mikko Wirtasen luottamustoimi keskusvaalilautakunnan jäsenenä ja puheenjohtajana päättyneeksi ja Tero Arvonen valittiin uudeksi jäseneksi sekä puheenjohtajaksi jäljellä olevaksi toimikaudeksi. Keskusvaalilautakunnan jäseninä ovat Tero Arvonen, Rajamäki Miia, Parhankangas Suvi, Hupanen Pentti ja Tiina Jalava.

Naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain 4 a §:n mukaan kunnallisissa ja kuntien välisen yhteistoiminnan toimielimissä lukuun

ottamatta kunnanvaltuustoja tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia, jollei erityisistä syistä muuta johdu.

Päätöksen liite sisältää henkilötietoja minkä johdosta sitä ei julkaista yleisessä tietoverkossa.

Tiedoksi

Valittu, Suvi Parhankangas, Juha Perämaa, Luottamushenkilömuutokset, luottamushenkilopalkkiot.pirkanmaa(at)monetra.fi

Kaupunginvaltuusto, § 9, 27.01.2025
Tarkastuslautakunta, § 122, 10.12.2024

§ 9

Sidonnaisuusilmoitukset ja -rekisteri

TRE:738/01.02.00/2024

Kaupunginvaltuusto, 27.01.2025, § 9

Valmistelijat / lisätiedot:
Nikander Heli

Valmistelijan yhteystiedot

Kaupunginreviisori Heli Nikander puh 040 742 9930, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Päätösehdotus

Merkitään tiedoksi tarkastuslautakunnan ilmoittamat
sidonnaisuusilmoitukset.

Tiedoksi

Tarkastuslautakunta

Liitteet

1 Sidonnaisuusilmoitukset ja -rekisteri vuonna 2024

Tarkastuslautakunta, 10.12.2024, § 122

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä: Nikander Heli, Kaupunginreviisori

Päätösehdotus oli

Tarkastuslautakunta merkitsee tiedoksi sidonnaisuusilmoitukset
ja saattaa ne kaupunginvaltuuston tiedoksi.

Perustelut

Kuntalain (410/2015) 84 §:n mukaan tiettyjen luottamushenkilöiden ja
viranhaltijoiden on tehtävä sidonnaisuusilmoitus. Lainkohdan
tarkoituksena on päätöksenteon avoimuuden ja läpinäkyvyyden
edistäminen.

Ilmoitusvelvollisen on tehtävä sidonnaisuusilmoitus johtotehtävistään
sekä luottamustoimistaan elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja
muissa yhteisöissä, merkittävästä varallisuudestaan sekä muistakin
sidonnaisuuksista, joilla voi olla merkitystä luottamus- ja virkatehtävän
hoitamisessa.

Sidonnaisuusilmoitus tehdään tarkastuslautakunnalle, joka valvoo
ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuuston
tiedoksi kerran vuodessa.

Ilmoitusvelvollisuus koskee lain mukaan kunnanhallituksen ja
maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) tarkoitettuja tehtäviä hoitavan

toimielimen jäseniä, valtuuston ja lautakunnan puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajia, kunnanjohtajaa, pormestaria ja apulaispormestaria sekä kunnanhallituksen ja lautakunnan esittelijää. Tampereella ilmoitusvelvollisia ovat

valtuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat

pormestari ja apulaispormestarit

kaupunginhallituksen jäsenet, varajäsenet ja esittelijät

kaupunginhallituksen konsernijaoston jäsenet, varajäsenet ja esittelijä

yhdyskuntalautakunnan jäsenet, varajäsenet ja esittelijät

yhdyskuntalautakunnan ympäristö- ja rakennusjaoston jäsenet, varajäsenet ja esittelijät

yhdyskuntalautakunnan alueellisen ympäristöterveydenhuollon jaoston jäsenet, varajäsenet ja esittelijät

alueellisen jätehuoltolautakunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja esittelijät

kasvatus- ja opetuslautakunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja esittelijät

kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja esittelijät

elinvoima- ja osaamislautakunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja esittelijät

asunto- ja kiinteistölautakunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja esittelijät

Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja esittelijät

keskusvaalilautakunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja esittelijät

tarkastuslautakunnan puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja esittelijät

Lisäksi kaikkien toimielinten 1. varaesittelijä.

Lain mukaan kunnan on pidettävä sidonnaisuuksista rekisteriä yleisessä tietoverkossa, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Sidonnaisuusrekisterin rekisterinpitäjä on tarkastuslautakunta. Rekisteristä on laadittu Henkilötietolain (523/99) 10 §:n mukainen rekisteriseloste. Sidonnaisuusilmoitukset ja rekisteriseloste julkaistaan kaupungin yleisessä tietoverkossa www.tampere.fi/tampereen-kaupunki/paatöksenteko/luottamushenkilot tarkastuslautakunnan kokouksen jälkeen.

Jokainen ilmoitusvelvollinen on itse vastuussa ilmoituksen tekemisestä ja siinä tapahtuvista muutoksista. Tarkastuslautakunnalla on lain mukaan mahdollisuus tarvittaessa kehottaa ilmoitusvelvollista tekemään uusi ilmoitus tai täydentämään jo tehtyä ilmoitusta.

Sidonnaisuusilmoitus ei korvaa luottamushenkilön velvollisuutta esittää toimielimen pyynnöstä selvityksiä esteellisyyden arvioimiseksi tarvittavista seikoista.

Liitteet

1 Sidonnaisuusilmoitukset ja -rekisteri vuonna 2024

Kaupunginvaltuusto, § 10, 27.01.2025
Yhdyskuntalautakunta, § 335, 05.12.2023
Yhdyskuntalautakunta, § 145, 28.05.2024
Kaupunginhallitus, § 11, 13.01.2025

§ 10

Asemakaava nro 8628, Peltolampi, Lakalaiva, hyvinvointikeskus, liiketilaa ja asumista

TRE:1841/10.02.01/2017

Kaupunginvaltuusto, 27.01.2025, § 10

Valmistelijat / lisätiedot:
Nurminen Mikko

Valmistelijan yhteystiedot

Projektiarkkitehti Ilkka Kotilainen, puh. 040 806 2485, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Lakiasiaainjohtaja Laura Klami, puh. 040 543 2285, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Päätösehdotus

Asemakaavaehdotus nro 8628 (päivätty 14.11.2022, tarkistettu
20.11.2023 ja 13.5.2024) hyväksytään.

Tiedoksi

Hakijat, Virpi Ekholm, Heli Toukoniemi, Jani Kiiskilä, Jarmo Viljakka,
Pirkanmaan ELY-keskus, Pirkanmaan liitto, Pirkanmaan maakuntamuseo,
Finavia, Puolustusvoimat, Sirpa Lehtonen, Sirpa Horkko,
asemakaavaavustajat@tampere.fi

Liitteet

- 1 Liite yla 28.5.2024 Poistettava asemakaava
- 2 Liite yla 28.5.2024 KORJATTU Asemakaava
- 3 Liite yla 28.5.2024 Asemakaavan seurantalomake
- 4 Liite yla 28.5.2024 Kaupungin vastineet lausuntoihin
- 5 Liite yla 28.5.2024 Asemakaavan selostus
- 6 Liite yla 28.5.2024 Viranomaisneuvottelun muistio2
- 7 Liite yla 28.5.2024 Rakentamistapaohje
- 8 Liite yla 28.5.2024 Viranomaisneuvottelun muistio1

Yhdyskuntalautakunta, 05.12.2023, § 335

Valmistelijat / lisätiedot:
Karppinen Elina

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä: Nurminen Mikko, Johtaja

Päätösehdotus oli

Asemakaavaehdotus nro 8628 (päivätty 14.11.2022, tarkistettu 20.11.2023) hyväksytään asetettavaksi nähtäville.

Asemakaavaehdotus esitetään nähtävilläolon jälkeen kaupunginhallituksen ja edelleen valtuuston hyväksyttäväksi edellyttäen, että kaavan toteuttamiseen liittyvät sopimukset on hyväksytty.

Perustelut

Kaupunkiympäristön palvelualue on valmistellut 14.11.2022 päivätyn ja 20.11.2023 tarkistetun asemakaavamuutoksen nro 8628. Asian hyväksyminen kuuluu kaupunginvaltuuston toimivaltaan.

Lisätietoja osoitteessa: <https://www.tampere.fi/cgi-bin/kaava/kaavadoc?8628>

Diaarinumero: TRE:1841/10.02.01/2017

Kaavan laatija: Tampereen kaupunki, kaupunkiympäristön suunnittelu, asemakaavoitus, projektiarkkitehti Ilkka Kotilainen

Kaava-alue

Suunnittelualue sijaitsee noin 5 km kaupungin keskustasta etelään Peltolammin ja Lakalaivan kaupunginosissa. Siihen sisältyy Valiolta vapautunut tontti osoitteessa Automiehenkatu 2 sekä lähiympäristön liikenne-, katu-, viher- ja suojaviheralueita. Kaava-alueen länsipuolella on Peltolammin asuinalue, joka on maakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä. Pohjois- ja itäpuolella on Lakalaivan yritystontteja ja eteläpuolella Palokallion pientaloasutusta. Pohjois-eteläsuuntainen Lempääläntie lävistää kaava-alueen. Kaava-alueen koko on 19 ha.

Kaupunkirakenne, liikkuminen ja viherverkko uudistuvat vaiheittain

Peltolammin itäreunan ja Lakalaivan kaupunkirakenne ja liikenneverkko uudistuvat vaiheittain. Kokonaisrakenne perustuu alueellisen pääväylän Lempääläntien uuteen linjaukseen. Ensimmäisessä vaiheessa tehdään asemakaavan muutos Automiehenkadun eteläpuolelle. Toisessa vaiheessa kaavoitus etenee Automiehenkadun pohjoispuolelle ja pääväylä jatkuu Asentajankadulle saakka.

Automiehenkadun eteläpuolelle kaavoitettava alue muodostaa tulevaisuudessa keskeisen osan eteläisiä kaupunginosia palvelevasta aluekeskuksesta. Peltolammin kohdalla Lempääläntien liikenne ohjataan Herrainsuon pohjoisreunan kautta Autovarikonkadulle. Vapautuvalle tienpohjalle ja entiselle Valion tontille rakentuu palvelu- ja asuinkortteleita. Kaupunkirakenne on kestävästä liikkumisesta edistävää sisältäen tilavaraukset busseille ja mahdolliselle raitiotielle tulevaisuudessa. Kaava-alueella ja lähiympäristössä kehitetään kävelyn ja pyöräilyn reittejä.

Kaava-alueen pohjoisosaan hyvien liikenneyhteyksien äärelle sijoittuu kaksi palvelukorttelia ja niiden eteläpuolelle kaksi asuinkerrostalojen korttelia. Uudet korttelit sijoittuvat irti Peltolammin nykyisestä arvokkaaksi luokitellusta rakennetusta ympäristöstä ja maisemasta. Peltolammi säilyy näin omana kokonaisuutena ja esimerkkinä

aikakautensa rakentamistavasta, joka perustuu avoimeen, ilmavaan ja väljään metsälähiömäiseen korttelirakenteeseen.

Uudet korttelit toimivat alkuna uudelle aluekokonaisuudelle, joka perustuu kaupunkimaisempaan korttelirakenteeseen. Korttelit ovat tehokkaampia ja piha-alueet suojatumpia mm. melun torjunnan takia.

Kuusamapuisto säilyy nykyisen ja uuden asutuksen välissä viherverkon osana. Viherverkko toimii vanhaa ja uutta asutusta yhdistävänä julkisena kaupunkitilana. Peltolammin nykyisen asutuksen reuna-alueen ilmava rakenne ja viherympäristö säilytetään.

Palvelut kehittyvät ja monipuolistuvat

Automiehenkadun varteen sijoittuu kaksi uutta palvelukorttelia. Tavoite on, että niihin sijoittuvat rakennukset muodostavat yhdessä ns. Peltolammin hyvinvointikeskuksen, joka on monipuolinen julkisten ja yksityisten palvelujen keskittymä.

Yleisten rakennusten korttelialue (Y) sijoittuu Kuusamapuiston reunaan. Rakennusoikeus on 12 000 kem² ja suurin sallittu kerrosluku IV. Korttelialueen koko on 13 474 m² ja tehokkuusluku 0,89. Suunnitelman mukaan rakennukseen tulee sijoittumaan alueen uusi Peltolammin koulu, päiväkotitilat ja kirjasto. Tavoite on, että kaupunki toteuttaa rakennuksen.

Liikerakennusten korttelialue (KM-3) sijoittuu Automiehenkadun ja Autovarikonkadun risteyksen viereen. Rakennusoikeus on 10000 kem² ja suurin sallittu kerrosluku III. Korttelialueen koko on 7816 m² ja tehokkuusluku 1,28. Suunnitelman mukaan rakennukseen sijoittuu kaupungin toiminnoista koulun liikuntatilat ja kirjastoauton tilat. Lisäksi rakennukseen sijoittuu päivittäistavaramyymälä, pienliiketilaa sekä sosiaali- ja terveydenhuollon tiloja. Tavoite on, että Lujatalo toteuttaa rakennuksen ja kaupunki sekä Pirha sijoittuvat tiloihin vuokralaisina.

Korttelialueilla on määräyksiä julkisivumateriaaleista, hulevesistä, auto- ja polkupyöräpaikkojen määrästä, liikenne- ja lentomelun torjunnasta sekä pilaantuneesta maaperästä. Lakalaivanraitin ylle voidaan rakentaa rakennuksien väliin yhdyskäytävä.

Asumista eri kohderyhmille

Asuinkerrostalojen korttelialueita (AK) on kaksi. Rakennukset sijoittuvat reunoille ja keskelle muodostuu keskuspiha, jonne sijoittuvat eri tonttien yhteiset oleskelualueet, istutukset, hulevesijärjestelyt ja kulkuväylät. Maanvarainen piha mahdollistaa isoksi kasvavat pihapuut. Lempääläntien uuden linjauksen ja Autovarikonkadun varteen rakentuu VII-kerroksinen pitkulainen talo melumuuriksi, joka suojaa pihoja ja keskiosan rakennuksia. Kerrosluku kasvaa kohti puistoa. Keskiosiin ja Kuusamapuiston reunaan sijoittuu VIII-IX-kerroksisia pistetaloja. Korttelin luoteisnurkkaan sijoittuu maamerkiksi kulmatalo, jonka kerrosluku on Kuusamapolun reunalla VIII ja Kuusamapuiston reunalla XII.

Läntisen korttelin 6028 rakennusoikeus on 27200 kem² ja suurin sallittu kerrosluku VII-XII. Korttelin koko on 10 644 m² ja korttelitehokkuus 2,56. Itäisen korttelin 6029 rakennusoikeus on 30 000 kem² ja suurin sallittu kerrosluku VII-VIII. Korttelin koko on 13 298 m² ja tehokkuusluku 2,26.

Asuinkortteleissa on määräyksiä julkisivumateriaaleista, palveluasumisesta, pihajärjestelyistä, hulevesistä, sähkömuuntamoista, auto- ja polkupyöräpaikkojen määrästä, liikenne- ja lentomelun torjunnasta sekä pilaantuneesta maaperästä. Kortteleissa sallitaan vain liikuntaesteisten lähipysäköintipaikat. Muu pysäköinti sijoittuu pysäköintitaloon (LPA).

Asuntopoliittisena tavoitteena on kohtuuhintainen vapaarahoitteinen monipuolinen asuminen, johon sisältyy eri kokoja pienistä asunnoista perheasuntoihin ja myös erityisryhmien asumista kaupungin asumispalveluiden palveluverkkoselvityksen mukaisesti.

Pysäköintitalo

Kuusamakadun alkupään pohjoispuolelle sijoittuu autopaikkojen korttelialue (LPA), johon rakentuu asuinkortteleita palveleva pysäköintitalo. Rakennusoikeus on 12 000 kem² ja suurin sallittu kerrosluku VI. Korttelialueen pinta-ala on 3287 m² ja tehokkuusluku 3,91. Pysäköintitalon läpi on ajoyhteys pohjoispuoliselle tontille. Maanalaisten pysäköintitilojen rakentaminen sallitaan.

Vetovoimatekijänä laadukas kaupunkitila, viherympäristö ja kaupunkikuva

Lempääläntielle on osoitettu uusi linjaus Herrainsuon pohjoisreunaa pitkin Autovarikonkadulle. Lempääläntie muuttuu kaava-alueella tiealueesta katualueeksi. Katualueilla on tilavaraukset lähi- ja kaukoliikenteen busseille ja mahdolliselle raitiotien Vuoreksen linjalle sekä kävelyn ja pyöräilyn väylille. Kuusamapuiston ja Herrainsuon välille on osoitettu kävelyn ja pyöräilyn alikulku.

Viherverkko eheytyy, kun uusi alikulku yhdistää Kuusamapuiston ja Herrainsuon alueet. Viherverkko toimii vanhaa ja uutta asutusta yhdistävänä julkisena kaupunkitilana. Muodostuu kaiken ikäisille soveltuvaa ulkoiluun ja liikkumiseen aktivoivaa viherympäristöä, johon sisältyy eri luonteisia osa-alueita. Kuusamapuiston pohjoisosa toteutetaan vanhaa ja uutta asutusta yhdistäväksi kaupunkipuistoksi. Keski- ja eteläosa säilyvät lähimetsänä ja maisemaniittynä. Uusien kortteleiden sisäisten ja ympäröivien katujen varsille istutetaan puurivit. Asuinkortteleiden mitoitus mahdollistaa maanvaraiset pihat ja isot pihapuut.

Julkisivujen teema on tumman tiilipinnan ja vaalean muun pinnan vuorottelu. Tiili tuo alueelliseen kaupunkikuvaan uuden voimakkaan elementin. Vaaleammat pinnat keventävät yleisvaikutelmaa ja luovat yhteyden viereisen Peltolammin asuinalueen vaaleaan arkkitehtuuriin.

Keskeiset vaikutukset

Lempääläntien uusi linjaus muuttaa liikenneverkkoa vaihteittain ja vapauttaa alueita täydennysrakentamiseen. Luonne läpiajoväylänä muuntuu maantiestä katumaiseksi rauhoittaen liikennettä. Busseihin tai

tulevaisuudessa mahdolliseen raitiotiehen perustuvan joukkoliikenteen toimintaedellytyksiä tuetaan tehokkaalla maankäytöllä, mikä lisää palveluita ja väestöpohjaa pysäkkien vaikutuspiirissä.

Peltolammi on maakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö. Viherympäristö on alueen yksi keskeinen arvo. Asemakaava turvaa väljästi rakennetun metsälähiön ja sen reuna-alueen maiseman keskeiset elementit. Kuusamapuiston metsäiset rinteet säilyvät rakentamattomina. Entisen Valion rakennuksen purkamisen myötä katoaa pala rakennetun ympäristön historiaa. Rakennuksen tai sen osien säilyttäminen vaikeuttaisi huomattavasti monipuolisten palvelu- ja asuntokortteleiden sijoittumista kaava-alueelle.

Palvelut ja asumisvaihtoehdot monipuolistuvat. Koulun säilyttäminen nykyisellä paikalla ei olisi kaupungin palveluverkon kehittämistavoitteiden mukaista. Uusi koulu sijoittuu keskeisemmälle, joukkoliikenteellä paremmin saavutettavalle paikalle, mikä mahdollistaa oppilaat myös muilta etelän alueilta. Koulun siirtyessä uuteen paikkaan vapautuu nykyinen tontti osittain muuhun käyttöön, mutta kenttä säilyy nykyisellä paikallaan. Kaavoitusohjelman mukainen asumisen täydennysrakentamiseen tähtäävä kaavamuutos on vireillä. Välillisenä vaikutuksena voi osa Peltolammin muistakin nykyisistä palveluista siirtyä uuteen palvelukeskittymään.

Asemakaavalla ei ole merkittäviä haitallisia vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen, lahojaviosammaleen esiintymiin eikä liito-oravien tai lepakoiden elinolosuhteisiin.

Koulun siirtymiseen liittyvät päätökset

Koko kaupunkia koskeva päiväkotij- ja kouluverkkoselvitys hyväksyttiin sivistys- ja kulttuurilautakunnassa 25.10.2018. Selvityksen lähtökohtina ovat lasten määrän kasvu, uuden opetussuunnitelman mukainen oppimisympäristö, monipuolinen opetustarjonta, nykyisten tilojen sisäilmaongelmat ja kulkuyhteydet. Selvityksen mukaan Peltolammin koulun toiminta tulee osaksi uutta Peltolammin hyvinvointikeskusta. Kaupunginhallitus hyväksyi päiväkotij- ja kouluverkkopäätökset 12.11.2018. Hyvinvointikeskuksen tarveselvitys hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 21.11.2022 sekä merkittiin tiedoksi asunto- ja kiinteistölautakunnassa 7.12.2022.

Kokonaismitoitus

Kaava-alueen kokonaisrakennusoikeus on 91 200 kem². Yleisten rakennusten korttelialueen (Y) rakennusoikeus on 12 000 kem². Liikerakennusten korttelialueen (KM-3) rakennusoikeus on 10 000 kem². Asuinkerrostalojen korttelialueiden (AK) rakennusoikeus on 57 200 kem², mikä vastaa 1300–1400 asukasta. Maanpäälliselle pysäköintitalolle (LPA) on 12 000 kem². Kaava-alueen pinta-ala on 17,4 ha.

Aloitusvaihe

Asemakaava sisältyy kaavoitusohjelmaan. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma sekä valmisteluaineistoa oli nähtävillä 26.11.–17.12.2020. Valmisteluaineistoon sisältyi kaksi alustavaa viitesuunnitelmaa. Palautteena saatiin 7 viranomaiskommenttia ja 11

mielipidettä. Viranomaisten kommenteissa tuotiin esiin selvitystarpeet mm. liikenteestä, melusta, lentomelusta, ilmanlaadusta, maaperän pilaantuneisuudesta ja luontoarvoista. Lisäksi tulee arvioida vaikutukset viereiseen Peltolammin maakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön. Mielipiteissä otettiin kantaa mm. pyöräilyn ja jalankulun yhteyksiin, liikenneturvallisuuteen, nykyisen asutuksen melunsuojaukseen sekä viheralueiden riittävyteen. Pidettiin tärkeänä Kuusamapuiston säilyttämistä nykyisen ja uuden asutuksen välisenä suojavyöhykkeenä.

Valmisteluvaihe

Palautteen ja laadittujen selvityksien perusteella todettiin jatkosuunnittelun kannalta paremmaksi Peltolampi-Lakalaivan yleissuunnitelman vaihtoehto VE 2, jossa Kuusamapuisto säilyy suojavyöhykkeenä nykyisen ja uuden asutukseen välissä. VE2 ottaa paremmin huomioon luontoarvot, kulttuuriympäristön suojelun, viherverkon jatkuvuuden sekä asukasmielipiteet.

Kaavaluonnosta laadittaessa maankäyttöä tehostettiin laajentamalla rakennettavia kortteleita länteen Lempääläntieltä vapautuvalle alueelle. Uuden pallokentän sijoittuminen kaava-alueelle tutkittiin, mutta tila ei riittänyt liikuntapalveluiden tavoitteiden mukaiselle kentälle tai edes sen puolikkaalle. Kentän säilyttäminen nykyisellä paikalla Säästäjänkadun päätteessä todettiin parhaaksi vaihtoehdoksi. Selostukseen kirjattiin kaavan vaikutuksia Peltolammin maakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön ja maisemaan.

Asemakaavan valmisteluaineisto kuulutettiin nähtäville 17.11.-15.12.2022 palautteen saamista varten. Avointen ovien yleisötilaisuus järjestettiin 29.11.2022 klo 15-19 Peltolammin koulun väistötilan ruokalassa osoitteessa Säästäjänkatu 16. Tilaisuudessa kävi noin 50 henkeä keskustelemassa kaupungin kaavoituksen sekä liikenne- ja vihersuunnittelun edustajien kanssa. Palautteena saatiin 7 viranomaiskommenttia ja 3 mielipidettä.

Viranomaisten kommenteissa tuotiin esiin lentomelun huomioon ottaminen ja vaikutuksien kirjaus, katutilan mitoitus erikoiskuljetuksien reitille, VT 3:n ramppien toimivuus, liito-oravan kulkuyhteyksien turvaaminen, lahokaviosammaleen suojelu, seudullisen bussi- ja pyöräliikenteen vaikutuksien arviointi sekä välillisten vaikutuksien arviointi viereiseen Peltolammin maakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön. Mielipiteissä tuotiin esille melunsuojaustarve, Herrainsuon maisemointi, alikulun ja liikekeskuksen liikuntatilojen toteutustarve, kentän tarve lähempänä uutta koulua, kävelyn ja pyöräilyn selkeämpi erottaminen Kuusamapuiston pohjoisosassa ja niiden turvallisuus liikenneympyröissä,

Ehdotusvaihe

Asemakaavaa tarkistettiin valmisteluvaiheen aineistosta saadun palautteen, kaupungin toimialojen kanssa käytyjen neuvottelujen, täsmennettyjen selvitysten sekä jatkokehitettyjen kortteleiden viitesuunnitelmien ja yleisten alueiden yleissuunnitelmien pohjalta asemakaavaehdotukseksi. Tarkistuksia tehtiin kortteleiden, katujen ja

viheralueiden rajauksiin, ohjeellisiin tonttijakoihin, rakennusoikeuksiin, kerroslukuihin ja rakennusaloihin, kaavamääräyksiä täydennettiin liikenne- ja lentomelun torjuntaan, kaupunkikuvaan, julkisivumateriaaleihin sekä luontoarvoihin liittyen, selostukseen täydennettiin mm. kaavaprosessin vaiheita, kaavaratkaisun kuvausta ja vaikutuksien arviointia Peltolammin maakunnallisesti merkittävään rakennettuun kulttuuriympäristöön ja maisemaan, päivitettiin rakentamistapaohje, viitesuunnitelmat, meluselvitys sekä yleisten alueiden ja kuntatekniikan yleissuunnitelmat.

Asemakaavaehdotus siihen liittyvine aineistoineen käsitellään yhdyskuntalautakunnassa ja asetetaan julkisesti nähtäville. Asemakaavaehdotuksesta pyydetään viranomaislausunnot.

Asemakaavan toteuttaminen

Kortteleiden toteutusta ohjaa asemakaavan ohella rakentamistapaohje. Toteutusta ohjaamaan tulee perustaa ns. laaturyhmä. Yleisten alueiden ja infran toteutusta ohjaavat yleissuunnitelmat kaduista, viheralueista, hulevesistä ja vesihuollosta. Tavoite on, että entisen Valion kiinteistön purkumateriaalia käsitellään ja hyödynnetään luonnosta otettavan kalliomurskeen korvikkeena kaava-alueen kulkuväylien rakenteissa. Asemakaavaa voidaan alkaa toteuttaa sen saatua lainvoiman.

Henkilötietoja sisältävän oheismateriaalin verkkojulkisuutta on rajoitettu.

Lausunnot

Pirkanmaan Ely-keskus, Pirkanmaan liitto, Pirkanmaan maakuntamuseo, Finavia, Puolustusvoimat

Tiedoksi

Hakijat, Virpi Ekholm, Heli Toukoniemi, Jani Kiiskilä, Jarmo Viljakka, Sirpa Lehtonen, Jaana Huttunen

Liitteet

- 1 Liite YLA 5.12.2023 Asemakaava
- 2 Liite YLA 5.12.2023 Asemakaavan selostus
- 3 Liite YLA 5.12.2023 Seurantalomake
- 4 Liite YLA 5.12.2023 Rakentamistapaohje

Oheismateriaali

- 1 Oheismateriaali YLA 5.12.2023 Eliöstö ja biotooppiselvitys
- 2 Oheismateriaali YLA 5.12.2023 Havainnekuva
- 3 Oheismateriaali YLA 5.12.2023 Hulevesiselvitys ja yleissuunnitelma
- 4 Oheismateriaali YLA 5.12.2023 Ilmanlaatuselvitys
- 5 Oheismateriaali YLA 5.12.2023 Lahokaviosammalselvitys
- 6 Oheismateriaali YLA 5.12.2023 Lepakkoselvitys
- 7 Oheismateriaali YLA 5.12.2023 Liikennetarkastelu ja katujen yleissuunnitelma
- 8 Oheismateriaali YLA 5.12.2023 Liito-oravaselvitys
- 9 Oheismateriaali YLA 5.12.2023 Materiaalikoordinointi ja päästötarkastelu
- 10 Oheismateriaali YLA 5.12.2023 Meluselvitys
- 11 Oheismateriaali YLA 5.12.2023 OAS-vaiheen palauteraportti
- 12 Oheismateriaali YLA 5.12.2023 Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

- 13 Oheismateriaali YLA 5.12.2023 Peltolammi-Lakalaivan yleissuunnitelma
- 14 Oheismateriaali YLA 5.12.2023 Peltolammin yleissuunnitelma
- 15 Oheismateriaali YLA 5.12.2023 Pilaantuneen maaperän kunnostuksen yleissuunnitelma
- 16 Oheismateriaali YLA 5.12.2023 Rakennettavuusselvitys
- 17 Oheismateriaali YLA 5.12.2023 Rakennushistoriaselvitys
- 18 Oheismateriaali YLA 5.12.2023 Tampereen 1960- ja 1970-luvun asuinalueiden inventointi ja arvottaminen
- 19 Oheismateriaali YLA 5.12.2023 Valmisteluvaiheen alkuperäiset kommentit
- 20 Oheismateriaali YLA 5.12.2023 Valmisteluvaiheen palauteraportti
- 21 Oheismateriaali YLA 5.12.2023 Vesihuollon yleissuunnitelma
- 22 Oheismateriaali YLA 5.12.2023 Viheralueiden yleissuunnitelma
- 23 Oheismateriaali YLA 5.12.2023 Viherkerroin
- 24 Oheismateriaali YLA 5.12.2023 Viitesuunnitelma BST
- 25 Oheismateriaali YLA 5.12.2023 Viitesuunnitelma Sweco

Yhdyskuntalautakunta, 28.05.2024, § 145

Valmistelijat / lisätiedot:
Karppinen Elina

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä: Nurminen Mikko, Johtaja

Päätösehdotus oli

Asemakaavaehdotus nro 8628 (päivätty 14.11.2022, tarkistettu 20.11.2023 ja 13.5.2024) hyväksytään ja esitetään kaupunginhallituksen ja edelleen valtuuston hyväksyttäväksi edellyttäen, että kaavan toteuttamiseen liittyvät sopimukset on hyväksytty.

Perustelut

Kaupunkiympäristön palvelualue on valmistellut 14.11.2022 päivätyn ja 20.11.2023 sekä 13.5.2024 tarkistetun asemakaavamuutoksen nro 8628. Asian hyväksyminen kuuluu kaupunginvaltuuston toimivaltaan.

Asemakaava-aineisto on osoitteessa www.tampere.fi/kaavat/8628

Diaarinumero: TRE:1841/10.02.01/2017

Ehdotusaineisto oli nähtävillä 8.12.2023-19.1.2024. Palautteena saatiin viisi viranomaislausuntoa. Muistutuksia ei jätetty yhtään. Päätöksen liitteenä on kaupungin vastine lausuntoihin. Alkuperäiset lausunnot ovat päätöksen oheismateriaalina. Ehdotuksen tarkistusvaiheessa järjestettiin 16.2.2024 ja 19.4.2024 viranomaisneuvottelut, joiden muistiot ovat päätöksen liitteenä. Lausunnoissa ja viranomaisneuvotteluissa nousi esille melu ja erityisesti lentomelu sekä kaavan välilliset vaikutukset Peltolammin kulttuuriympäristöön.

Finavia ja puolustusvoimat: Toiminta- ja kehittämismahdollisuuksien turvaamisen näkökulmasta uusia asuinalueita tai melulle herkkiä

toimintoja ei tulisi sijoittaa kiitoteiden jatkeille lähelle lentoasemaa, joka on sotilaslentoliikenteen käytössä. Kaava-alueen eteläosa sijaitsee yleiskaavassa esitetyllä lentomelualueella, joka on asemakaavaehdotuksessa osoitettu rakentamattomaksi viheralueeksi. Kaava-alueen pohjoisosa sijaitsee yleiskaavassa esitetyllä laskeutumisyvyöhykkeellä, jossa on 35 dB ääneneristävyysvaatimus asumiselle ja muille melulle herkkien toimintojen rakennuksille, ja se on tämän mukaisesti asetettu kaavamääräykseksi kaavaehdotuksessa. Luonnosvaiheessa Finavia on lisäksi esittänyt koulun ja päiväkodin lepotiloissa huomioitavaksi sotilasliikenteen hetkelliset melutasot. Kaavaehdotuksessa on päiväkodin lepohuoneissa rakennuksen ulkokuoren ääneneristävyysvaatimus 45 dB. Koulun opetustilojen osalta kaavaehdotuksessa esitetty 35 dB ääneneristävyysvaatimus ei ole riittävä. Päiväaikana tapahtuva sotilaslentotoiminta voi aiheuttaa häiriötä opetukseen, joten myös koulun ulkovaipan osalta ääneneristävyysvaatimusta tulee tiukentaa.

Pirkanmaan ELY-keskus: Meluselvityksessä olevat tieliikennemäärät tulisi esittää havainnollistavalla kartalla. Meluselvitykseen tulee täydentää tarkastelu raitiotien melusta, tärinästä ja runkomelusta huomioiden mm. kaarre ja pysäkki. Kuusamapuiston kevyenliikenteen yhteys kaventaa pohjois-eteläsuuntaista liito-oravan kulkuyhteyttä. Ilmastovaikutusten arvioimiseksi olisi ollut tarpeellista tarkastella Peltolammin kaavojen muodostaman kokonaisuuden hiilijalanjälkeä erilaisten alueidenkäyttökkenaarioiden ja koulun sijaintivaihtoehtojen suhteen.

Pirkanmaan Maakuntamuseo: Länsipuoleiseen viereiseen Peltolammin kulttuuriympäristöön kohdistuvia välillisiä kielteisiä vaikutuksia tulisi huomioida vaikutustenarvioinnissa. Koulutoiminnan siirtämisestä johtuva alkuperäisen koulurakennuksen purkaminen merkitsee etenkin lähiösuunnitteluun liittyvien, mutta myös sivistyshistoriallisten arvojen menettämistä maakunnallisesti merkittävällä rakennetun kulttuuriympäristön alueella.

Pirkanmaan liitto: Aiemmin esitetty palaute maakuntakaavamerkintöihin, voimalinjayhteyden suunnittelutilanteeseen ja kaavan vaikutusten arviointiin liittyen on otettu kaavaehdotuksessa riittävällä tavalla huomioon.

Lausuntojen ja viranomaisneuvotteluiden pohjalta tehtiin seuraavia tarkistuksia:

- Meluselvitys päivitettiin lentomelun sekä raitiotien melun, tärinän ja runkomelun osalta. Selvitykseen päivitettiin tieliikennemäärät selkeämmin. Kaavaan päivitettiin, että päiväkodin ryhmätilojen lisäksi myös koulun opetustiloissa rakennuksen ulkovaipan ääneneristävyysvaatimusta vastaan on oltava vähintään 45 dB. Lisäksi kaavamääräyksiä täydennettiin mm. asuinkeuhkalojen parvekkeiden lasituksesta, asuntojen avautumissuunnasta, Kuusamapuiston pohjoisosan väliaikaisesta melusuojusta sekä raitiotien suunnittelussa huomioitavasta tärinästä ja runkomelusta. Kaavaan lisättiin myös määräys, että kortteleissa rakennuslupa-asiakirjoihin on liitettävä ilmailulain mukainen lentoestelupa.

- Yleisten rakennusten korttelin (Y) pihan länsiosaan Kuusamapuiston (VP) viereen merkittiin istutettava alueen osa latvuspeitteisyyden parantamiseksi tukemaan liito-oravan kulkuyhteyttä.
- Selostukseen täydennettiin ilmastovaikutuksia.
- Selostukseen täydennettiin viereiseen Peltolammin kulttuuriympäristöön sisältyvän vanhan koulurakennuksen kuvausta sekä kulttuuriympäristöön kohdistuvia välillisiä vaikutuksia.

Kaupungin toimialojen ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa käytyjen neuvottelujen pohjalta sekä tarkentuneen suunnittelun myötä tehtiin seuraavia tarkistuksia:

- Liikerakennusten korttelissa (KM) pienennettiin rakennusoikeus, ennen 10000 kem2, nyt 9000 kem2
- Asuinkerrostalojen kortteleissa (AK) poistettiin ohjeelliset tonttijaot, pilkottiin rakennusoikeudet porrasyksiköittäin ja tehtiin täsmennyksiä rakennusaloihin.
- Lempääläntien nimeksi muutettiin Eteläinen Lempääläntie kaava-alueella ja myöhemmin myös kaava-alueen ja Lempäälän rajan välillä osoitejärjestelmän selkeyden vuoksi.
- Eteläisen Lempääläntien katualueelle liito-oravan kulkureittien kahteen ylityskohtaan laitettiin sl-24 merkinnät tukemaan reunapuuston säilymistä.
- Tehtiin pieniä päivityksiä rakentamistapaohjeeseen.
- Selostukseen täydennettiin prosessin vaiheet ja kaavaan tehdyt tarkistukset.

Tarkistukset ovat luonteeltaan teknisiä ja siten vähäisiä, eivätkä edellytä kaavaehdotuksen asettamista uudelleen nähtäville.

Tiedoksi

Valtuuston päätöksestä: Hakijat, Virpi Ekholm, Heli Toukonieni, Jani Kiiskilä, Jarmo Viljakka, Pirkanmaan ELY-keskus, Pirkanmaan liitto, Pirkanmaan maakuntamuseo, Finavia, Puolustusvoimat, Sirpa Lehtonen, Jaana Huttunen, asemakaavaavustajat@tampere.fi

Liitteet

- 1 Liite yla 28.5.2024 KORJATTU Asemakaava
- 2 Liite yla 28.5.2024 Asemakaava
- 3 Liite yla 28.5.2024 Asemakaavan selostus
- 4 Liite yla 28.5.2024 Asemakaavan seurantalomake
- 5 Liite yla 28.5.2024 Kaupungin vastineet lausuntoihin
- 6 Liite yla 28.5.2024 Poistettava asemakaava
- 7 Liite yla 28.5.2024 Rakentamistapaohje
- 8 Liite yla 28.5.2024 Viranomaisneuvottelun muistio1
- 9 Liite yla 28.5.2024 Viranomaisneuvottelun muistio2

Valmistelijat / lisätiedot:
Nurminen Mikko

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä: Yli-Rajala Juha, Konsernijohtaja

Päätösehdotus oli

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

Asemakaavaehdotus nro 8628 (päivätty 14.11.2022, tarkistettu 20.11.2023 ja 13.5.2024) hyväksytään.

Perustelut

Asemakaava mahdollistaa eteläistä Tamperetta palvelevan hyvinvointikeskuksen sekä asuntorakentamisen toteuttamisen.

Hyvinvointikeskukseen on tarkoitus sijoittaa koulu, päiväkotia, nuorisotilat, kirjasto, päivittäistavaramyymälä, pienliiketilaa sekä sosiaali- ja terveystalouksien tiloja. Asuntoja kerrostaloihin rakentuu noin 1300–1400 asukkaalle.

Asemakaavamuutokseen nro 8628 liittyvät maankäyttö- ja toteutussopimukset on hyväksytty asunto- ja kiinteistölautakunnan kokouksessa 28.11.2024 (§ 137 ja § 138). Sopimusalueella olleen tontin kohdalla voimassa olevan asemakaavan pääkäyttötarkoitus ei ole ollut asumista, joten sitä koskevassa maankäyttösopimuksessa ei sovelleta täydennysrakentamisen kannustimia. Toteutussopimuksessa sovitun mukaisen kiinteistöjen omistuksen toteuttamiseksi on allekirjoitettu valtuuston päätökselle ehdollinen vaihtokirja 21.11.2024.

Tiedoksi

Hakijat, Virpi Ekholm, Heli Toukoniemi, Jani Kiiskilä, Jarmo Viljakka, Pirkanmaan ELY-keskus, Pirkanmaan liitto, Pirkanmaan maakuntamuseo, Finavia, Puolustusvoimat, Sirpa Lehtonen, Sirpa Horkko, asemakaavaavustajat@tampere.fi

Kokouskäsitely

Kaupunginhallitus myönsi läsnäolo- ja puheoikeuden johtaja Mikko Nurmiselle ja kiinteistöjohtaja Virpi Ekholmille. He olivat asiantuntijoina läsnä kokouksessa asian käsittelyn aikana ja poistuivat ennen päätöksentekoa.

Liitteet

- 1 Liite ylä 28.5.2024 KORJATTU Asemakaava
- 2 Liite ylä 28.5.2024 Asemakaavan selostus
- 3 Liite ylä 28.5.2024 Asemakaavan seurantalomake
- 4 Liite ylä 28.5.2024 Kaupungin vastineet lausuntoihin
- 5 Liite ylä 28.5.2024 Rakentamistapaohje
- 6 Liite ylä 28.5.2024 Viranomaisneuvottelun muistio1
- 7 Liite ylä 28.5.2024 Viranomaisneuvottelun muistio2
- 8 Liite ylä 28.5.2024 Poistettava asemakaava

Kaupunginvaltuusto, § 11, 27.01.2025

Kaupunginhallitus, § 12, 13.01.2025

§ 11

Asemakaavan muutosehdotuksen nro 8628 toteuttamiseen liittyvä vaihtokirja kaupungin ja Espoon Sinfonian välillä

TRE:4895/02.06.02/2024

Kaupunginvaltuusto, 27.01.2025, § 11

Valmistelijat / lisätiedot:
Salmi Pekka

Valmistelijan yhteystiedot

Kiinteistöjohtaja Virpi Ekholm, puh. 040 020 5044 ja kehityspäällikkö Jani Kiiskilä, puh. 050 350 3029, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Lakiasiaintohtaja Laura Klami, puh. 040 543 2285, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Päätösehdotus

Liitteenä oleva Tampereen kaupungin ja Espoon Sinfonian välinen, asemakaavamuuokseen nro 8628 liittyvä, 21.11.2024 allekirjoitettu ehdollinen vaihtokirja hyväksytään.

Sopimuksen vastuuhenkilöksi nimetään kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka -palveluryhmän kiinteistöjohtaja, jota vakanssia tällä hetkellä hoitaa Virpi Ekholm.

Tiedoksi

Espoon Sinfonia, kitiatalous, Virpi Ekholm, Heli Toukoniemi, Jani Kiiskilä, Mikko Rantanen, Kirsi Grönberg, Ilkka Kotilainen

Liitteet

1 Kh 13.1.2025 Vaihtokirja

Kaupunginhallitus, 13.01.2025, § 12

Valmistelijat / lisätiedot:
Salmi Pekka

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Yli-Rajala Juha, Konsernijohtaja

Päätösehdotus oli

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

Liitteenä oleva Tampereen kaupungin ja Espoon Sinfonian välinen, asemakaavamuuokseen nro 8628 liittyvä, 21.11.2024 allekirjoitettu ehdollinen vaihtokirja hyväksytään.

Sopimuksen vastuuhenkilöksi nimetään kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka -palveluryhmän kiinteistöjohtaja, jota vakanssia tällä hetkellä hoitaa Virpi Ekholm.

Perustelut

Peltolammin keskustan alueelle on laadittu kaavamuutos nro 8628, joka on hyväksytty yhdyskuntalautakunnassa 28.5.2024 § 145. Asemakaava nro 8628 on ensimmäinen osa kantakaupungin yleiskaavan 2040 mukaista uutta aluekeskusta. Maankäytön muutoksen tavoitteena on toteuttaa yleiskaavaa kehittämällä kokonaisratkaisu Lakalaivan aluekeskuksen rakenteelle. Maankäytön muutoksella sovitetaan yhteen alueen palvelu-, toimitila- ja asuinrakentaminen sekä liikenne- ja viherverkostot. Alueen kehittäminen toteutetaan vaiheittain.

Asemakaava nro 8628 mahdollistaa alueelle hyvinvointikeskuksen, liikerakennuksen ja asuinrakentamista. Kaupunki toteuttaa hyvinvointikeskukseen Y-tontille päiväkodin, koulun, nuorisotilat ja kirjaston. Asunto Oy Espoon Sinfonian (jäljempänä yhtiö) ja Lujatalo Oy:n tarkoituksena on toteuttaa KM-tontille liikerakennus, josta kaupunki vuokraa koulun liikuntatilat ja kirjastoauton tilat, lisäksi rakennukseen on tarkoitus sijoittaa päivittäistavaramyymälä, pienliiketilaa sekä sosiaali- ja terveystalujen tiloja.

Ennen asemakaavan vireilletuloa on kaupungin, yhtiön ja Lujatalon välillä tehty yhteistyösopimus, joka on hyväksytty kaupunginhallituksessa 5.10.2020 § 404. Yhteistyösopimuksen jatkaminen on hyväksytty kaupunginhallituksessa 18.12.2023 § 524. Sopimusalue sijaitsee Peltolammin kaupunginosassa Automiehenkadun ja Lempääläntien risteyksen eteläpuolella, noin viiden kilometrin päässä Tampereen keskustasta. Sopimusalue käsittää yhtiön omistaman tontin 837-320-6035-1 ja kaupungin omistamia yleisiä katu-, lähivirkistys-, suojaviher- ja puistoalueita ja yleiseen pysäköintiin osoitetun LP-3 -tontin. Tontilla 6035-1 sijaitsee olemassa oleva teollisuusrakennus. Sopimusalue on kooltaan pienempi kuin asemakaavan suunnittelualue.

Asemakaavaehdotuksen tultua nähtäville tulee tehtäväksi toteutus sopimus ja/tai maankäyttösopimus sekä tarvittaessa muita sopimuksia asemakaavan toteuttamisen mahdollistamiseksi. Tässä asemakaavahankkeessa toteutus sopimuksella on sovittu mm. maanomistusten jakautumisesta kaava-alueella yhteistyösopimukseen perustuen, KM-tontin rakentamisen aikataulusta, kaupungin vuokraamien tilojen vuokran määräytymisestä, rakennusoikeuden ja pysäköinnin kustannusvastuista, kaavoitus- ja johtosiirtokustannuksista sekä toteuttamisen periaatteista. Kaupungin, yhtiön ja Lujatalo Oy:n välillä on allekirjoitettu 21.11.2024 erillinen ehdollinen toteutus sopimus, jonka asunto- ja kiinteistö lautakunta on hyväksynyt 28.11.2024. Kaupungille tulee asuinkorttelialueiden (AK) rakennusoikeudesta 34 400 rakennusoikeuden kerrosneliometriä ja yhtiölle tulee 22 800 rakennusoikeuden kerrosneliometriä. Kaupungin omistukseen tulevat lisäksi yleisten alueiden korttelialue (Y), sopimusalueen yleiset alueet sekä yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevat korttelialueet (ET-2 ja ET-15). Yhtiö saa asuinrakennusoikeuden lisäksi liikerakennusten- (KM) ja pysäköintikorttelialueen (LPA) omistuksen.

Asemakaavamuutokseen nro 8628 liittyen on myös allekirjoitettu 21.11.2024 kaupungin ja yhtiön välillä erillinen ehdollinen maankäyttösopimus, jonka asunto- ja kiinteistölautakunta on hyväksynyt 28.11.2024. Kaupunki saa maankäyttösopimuskorvausta yhdyskuntarakentamisen kustannuksia varten 3 043 275 euroa. Maankäyttösopimuskorvaus maksetaan kahdessa vaiheessa. Mikäli liikerakennusten korttelialue ei toteudu toteutussopimuksessa sovitulla tavalla, siirtyy liikerakennuksen kortteli kaupungin omistukseen osana maankäyttösopimuskorvausta erillisellä kiinteistönkaupalla. Kaupan toteutuessa yhtiö ei maksa liikekorttelin arvon mukaista osaa maankäyttösopimuksen mukaisesta korvauksesta, vaan kaupunki saa maankäyttösopimuskorvauksena liikerakennuskorttelin omistuksen ja hallinnan. Tällä varmistetaan liikerakentamisen korttelialueelle tulevien kaupungin toimintojen toteutuminen.

Edellä kerrottujen sopimusten lisäksi asemakaavan toteuttaminen edellyttää maanomistuksen järjestelyä asemakaavan edellyttämällä tavalla, joka toteutetaan maanvaihtoina kaupungin ja yhtiön välillä liitteenä olevan vaihtokirjan mukaisesti. Ehdollisella kaupungin ja yhtiön välisellä, 21.11.2024 allekirjoitetulla vaihtokirjalla järjestetään maanomistus siten, että toteutussopimuksessa osapuolille määriteltyjen rakennusoikeuksien mukaiset kiinteistöt voidaan muodostaa. Neuvottelujen pohjalta on kiinteistötoimi yhdessä lakiasiainyksikön kanssa laatinut tämän päätösehdotuksen liitteenä olevan asemakaavamuutokseen nro 8628 liittyvän ja 21.11.2024 allekirjoitetun ehdollisen vaihtokirjan.

Ehdollisessa vaihtokirjassa kaupungin luovuttamien maa-alueiden arvo on 2 460 500 euroa ja yhtiön luovuttamien maa-alueiden arvo on 7 822 500 euroa. Maa-alueiden vaihtoarvojen erotuksena kirjataan 5 362 000 euroa pysyviin vastaaviin. Yhteistyösopimuksessa ja edelleen sen pohjalta tehdyssä toteutussopimuksessa on sovittu asemakaavamuutoksessa muodostuvan rakennusoikeuden jakautumisesta sopimusalueella sopijaosapuolten hallitsemien pinta-alojen suhteessa. Rakennusoikeuden jakautuessa pinta-alojen suhteessa välirahaa ei makseta, vaikka asemakaavamuutoksen mukaiset arvot eivät luovutusten osalta vastaa toisiaan. Saatujen rakennusoikeuksien arvojen välinen erotus sopimusalueella on huomioitu toteutussopimuksessa, jonka mukaisesti yhtiö maksaa rakennusoikeuksien arvojen erotuksesta 475 071 euroa tasinkona kaupungille.

Asemakaavan nro 8628 osalta kaupunki saa maankäyttösopimuskorvauksena 3 043 275 euroa, toteutussopimuksen mukaisen rakennusoikeuden tasinkona noin 475 071 euroa ja vaihtokirjan mukaisena arvojen erotuksena kirjataan pysyviin vastaaviin 5 362 000 euroa. Kaupungin omistukseen tulevien asuinkerrostalotonttien markkina-arvo on noin 14,1 milj. euroa, mikäli ne luovutetaan vapaarahoitteiseen asuntotuotantoon.

Välittömät kaupungille aiheutuvat yhdyskuntarakentamisen rakentamiskustannukset ovat arviolta noin 8,3 milj. euroa. Lisäksi kaupunki rakentaa asemakaava-alueelle osana hyvinvointikeskusta päiväkodin, koulun, nuorisotilat sekä vuokraa koulun liikuntatilat ja

kirjastoauton tilat liikerakennuksesta. Kaupungin taseeseen tulevien julkisten rakennusten kustannusarvio on talousarviossa hyväksytyn talonrakennusohjelman mukaisesti 31 550 000 euroa.

Tiedoksi

Espoon Sinfonia, kitiatalous, Virpi Ekholm, Heli Toukoniemi, Jani Kiiskilä, Mikko Rantanen, Kirsi Grönberg, Ilkka Kotilainen

Kokouskäsittely

Kaupunginhallitus myönsi läsnäolo- ja puheoikeuden johtaja Mikko Nurmiselle ja kiinteistöjohtaja Virpi Ekholmille. He olivat asiantuntijoina läsnä kokouksessa asian käsittelyn aikana ja poistuivat ennen päätöksentekoa.

Liitteet

1 Kh 13.1.2025 Vaihtokirja

Kaupunginvaltuusto, § 12, 27.01.2025
Kaupunginhallitus, § 20, 13.01.2025

§ 12

**Valtuustoaloite Vesilaitoksen myynnin valmistelun kieltämiseksi ilman valtuuston lupaa -
Aarne Raevaara**

TRE:1173/02.00.01/2023

Kaupunginvaltuusto, 27.01.2025, § 12

Valmistelijat / lisätiedot:
Vuojolainen Arto

Valmistelijan yhteystiedot

Controller Johanna Saarinen, puh. 040 187 4582, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Lakiasiaainjohtaja Laura Klami, puh. 040 543 2285, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Päätösehdotus

Aarne Raevaaran valtuustoaloite ja siihen annettu lausunto merkitään tiedoksi.

Tiedoksi

Aarne Raevaara, Arto Vuojolainen, Johanna Saarinen

Liitteet

1 Valtuustoaloite - Aarne Raevaara

Kaupunginhallitus, 13.01.2025, § 20

Valmistelijat / lisätiedot:
Vuojolainen Arto

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä: Yli-Rajala Juha, Konsernijohtaja

Päätösehdotus oli

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

Aarne Raevaaran valtuustoaloite ja siihen annettu lausunto merkitään tiedoksi.

Perustelut

Aarne Raevaara esittää 20.2.2023 jättämässään valtuustoaloitteessa, että Tampereen Vesi Oy:n myynnin valmistelu ilman valtuuston lupaa on yksiselitteisesti kiellettävä.

Tampereen kaupunginvaltuusto on 30.1.2023 § 9 päättänyt Tampereen Vesi Liikelaitoksen yhtiöittämisestä (TRE:7962/14.02.00/2022). Päätöksen mukaan hallintosäännön 16 § 9) kohtaan lisätään sanat "ja Tampereen Vesi Oy:n", jolloin kohta kuuluu seuraavasti: 9) kaupungin kannan

antamisesta konserniyhteisöjen merkittävien asioiden osalta lukuun ottamatta Tampereen Sähkölaitos -konserniin kuuluvien yhtiöiden ja Tampereen Vesi Oy:n osakkeiden myyntejä, joista päättää valtuusto. Hallintosäännön muutos tuli voimaan 30.1.2023.

Tampereen Vesi Oy:n yhtiöittämisprojektissa suunniteltiin uuden yhtiön talous huolellisesti investoinnit mukaan lukien. Tampereen Vesi Oy:n investointibudjetti vuonna 2024 on 22 milj. euroa, joka sisältää suunnitelman mukaiset perusparannukset vesijohtoverkoston. Perusparannusten investointisuunnitelma on pysynyt samalla tasolla kuin liikelaitoksena toimittaessa. Tampereen Vesi Oy:llä on selkeä suunnitelma vesijohtoverkoston kunnossapitoon, jota toteutetaan toimintamuodosta huolimatta. Yhtiöittämisen ei ole nähty päätöksenteon yhteydessä eikä nyt jälkeenkään nostavan tamperelaisten veden hintaa.

Muun kuin verkosto-omaisuuden osalta yhtiöittämisen yhteydessä Tampereen kaupungilta ostettu toimistorakennus eli "vesitalo" on juuri läpikäynyt remontin ja palvelee hyvin tulevinakin vuosina. Veden tuotantolaitosten osalta Kaupinajan vedenpuhdistuslaitos on juuri remontoitu moderniksi toimivaksi laitokseksi, mutta Ruskon laitos alkaa lähestyä käyttöikänsä päätä. Ruskon laitoksen saneeraukseen liittyy vaihtoehtoisena investointina kiinteästi vielä yhtiöittämisprosessin aikaan Tavase Oy:n tuottama tekopohjavesi. Valtuusto on kuitenkin tehnyt 22.4.2024 § 62 (TRE:7870/11.03.00/2021) päätöksen irtaantua Tavase Oy:n tekopohjavedestä, minkä vuoksi Tampereen Vesi Oy tekee uudet suunnitelmat pintavesilaitoksen saneeraamiseksi tai uuden rakentamiseksi.

Kuntalaisten jätevesitaksoihin kohdistuu suuri paine, kun uusi jätevedenpuhdistamo aloittaa toimintansa loppuvuodesta 2025. Tampereen Seudun Keskuspuhdistamo Oy laskuttaa puhdistamansa jäteveden Tampereen Vedeltä, joka suorittaa jätevesilaskutuksen kuntalaisilta. Keskuspuhdistamon pääomakustannukset nostavat merkittävästi jäteveden puhdistamisen hintaa ja tämä tulee olemaan merkittävä kuntalaisten vesilaskuun vaikuttava tekijä. Vastaavasti jätevedestä saadaan entistä puhtaampaa ja vesistöä kuormittavat typpi- ja fosforipäästöt alenevat merkittävästi.

Kunnan toimintaa johdetaan valtuuston hyväksymän kuntastrategian mukaisesti. Päätösvaltaa kunnassa käytetään valtuuston hyväksymän hallintosäännön mukaisesti. Kunnanhallituksen tehtävänä on mm. vastata valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta sekä valvoa kunnan etua. Lisäksi kunnanhallitus vastaa kunnan toiminnan yhteensovittamisesta ja omistajaohjauksesta. Kuntalain 93 §:n mukaan kunnanhallituksen on valmisteltava valtuustossa käsiteltävät asiat. Valmistelu on siis kunnanhallituksen ja sen alaisen organisaation tehtävänä. Esittelijä päättää päätösehdotuksesta ja vastaa päätöksen perusteluista, mikäli päätös tehdään ehdotuksen mukaisena. Kaupunginhallitus tekee päätösesityksen valtuustolle, joka hyväksyy tai hylkää päätösesityksen. Valtuusto voi myös hyväksyä

muutetun päätösehdotuksen tai palauttaa asian valmisteluun, mikäli sitä ei ole riittävästi valmisteltu. Kuntalaki ei tunne valmistelua kieltävää päätöstä.

Voimassa olevan Tampereen kaupungin hallintosäännön 15 §:n 7)-kohdan mukaan Tampereen Vesi Oy:n osakkeiden myynnistä päättää valtuusto.

Tiedoksi

Aarne Raevara, Arto Vuojolainen, Johanna Saarinen

Liitteet

1 Valtuustoaloite - Aarne Raevara

Kaupunginvaltuusto, § 13, 27.01.2025
Kaupunginhallitus, § 501, 16.12.2024

§ 13

**Valtuustoaloite sähkön vähittäismyyntiyksikön perustamiseksi osaksi Tampereen Energia-
sähkölaitosta – Aarne Raevara**

TRE:4335/02.00.01/2024

Kaupunginvaltuusto, 27.01.2025, § 13

Valmistelijat / lisätiedot:
Vuojolainen Arto

Valmistelijan yhteystiedot

Rahoituspäällikkö Saara Unnanlahti, puh. 040 131 9484, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Lakiasiaintohtaja Laura Klami, puh. 040 543 2285, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Päätösehdotus

Aarne Raevaran valtuustoaloite ja siihen annettu lausunto merkitään
tiedoksi.

Aloite ei anna aiheita toimenpiteisiin.

Tiedoksi

Aarne Raevara, Arto Vuojolainen, Saara Unnanlahti, Jussi Laitinen
/Tampereen Energia Oy

Liitteet

1 Valtuustoaloite - Aarne Raevara

Kaupunginhallitus, 16.12.2024, § 501

Valmistelijat / lisätiedot:
Vuojolainen Arto

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä: Yli-Rajala Juha, Konsernijohtaja

Päätösehdotus oli

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

Aarne Raevaran valtuustoaloite ja siihen annettu lausunto merkitään
tiedoksi.

Aloite ei anna aiheita toimenpiteisiin.

Perustelut

Aarne Raevara esittää valtuustoaloitteessaan 16.9.2024 sähkön
vähittäismyyntiyksikön perustamista osaksi Tampereen Energia -
sähkölaitosta huoltovarmuuden turvaamiseksi alueella niin, että on

mahdollista ostaa kohtuuhintaista sähköä suoraan kaupungin omasta sähkölaitoksesta myös poikkeusoloissa.

Omistajaohjauksen vastine aloitteeseen:

Sähkön toimitusvarmuus, huoltovarmuus ja sähkömarkkinoiden toiminta ovat nousseet tärkeiksi teemoiksi viime vuosina. Suomen energiahuolto perustuu hajautettuun energiantuotantoon, monipuolisiin energialähteisiin ja toimintavarmaan siirto- ja jakelujärjestelmään. Suomen valtio, huoltovarmuuskeskus ja muut rahoitus- ja vakuutuslaitokset omistavat Fingrid Oyj:n. Järjestelmävaraava kantaverkonhaltijana Fingrid vastaa Suomen sähköjärjestelmän teknisestä toimivuudesta ja käyttövarmuudesta. Sähkön tuotannon ja kulutuksen on oltava jatkuvasti tasapainossa ja yhtiön lakisääteinen tehtävä on pitää tästä huoli 24/7. Suomen sähköjärjestelmä on osa yhteispohjoismaista sähköjärjestelmää ja sähköä virtaa jatkuvasti maasta toiseen. Olemme kytkeytyneet myös Keski-Euroopan sähköjärjestelmään sähkönsiirtoyhteyksin ja siirtoyhteydet ovat myös Viroon. Rajasiirtoyhteyksillä varmistetaan sähkön käyttövarmuus kovimmillakin pakkasilla ja toisaalta riittävät siirtoyhteydet turvaavat parhaiten sähkömarkkinoiden toiminnan. Sähkön sisämarkkinoita koskeva EU:n direktiivi sääntelee keskeisesti myös Suomen sähkömarkkinalainsäädäntöä.

Tampereen Energia Oy on Tampereen kaupungin 100-prosenttisesti omistama tytäryhtiö. Tampereen Energia on luopunut sähkönmyyntiliiketoiminnastaan, jotta yhtiö voi jatkossa panostaa entistä vahvemmin ilmastomyönteiseen lämmitysliiketoimintaan sekä paikallisiin energiaverkkoihin ja palveluihin. Tampereen Energia on tehnyt päätöksen panostaa lämmitykseen ja energiaverkkoihin, sekä niihin liittyviin palveluihin. Tampereen Energia on tunnistanut tavoitteekseen säilyttää Tampere ja sen lähialueet Suomen houkuttelevimpana ja kilpailukykyisimpänä kaupunkikeskittymänä, joka tarkoittaa alueen lämmitystä hiilinegatiivisesti ja paikallisesti. Lisäksi Tampereen Energia jatkaa investointejaan paikallisen energiantuotannon omavaraisuuden sekä huoltovarmuuden takaamiseen.

Tampereen Energia ja Väre ovat solmineet vuonna 2024 sopimuksen, jolla Tampereen Energian sähkönmyynnin kuluttaja- ja yritysasiakkaat ovat siirtyneet Väreeseen asiakkaisiksi 1.7.2024. Siirto Väreelle ei vaikuttanut voimassa oleviin sähkösopimuksiin eikä sopimusehtoihin, ne siirtyivät sellaisenaan Väreelle. Yhtenä myynnin syynä on ollut Väreeseen panostaminen kokonaisvaltaisiin energiapalveluihin ja yhtiön asema yhtenä Suomen suurimmista sähkön myyjistä. Väre pystyy panostamaan kuluttaja- ja yritysasiakkaiden palveluihin ja yhtiön tarjonta kattaa mm. palveluja, joilla asiakkaiden energiakustannuksia ja hiilidioksidipäästöjä voidaan merkittävästi vähentää. Tampereen Energia on näin ollen arvioinut, että Väre pystyy hoitamaan sille siirtyvät asiakkaat Tampereen Energian toivomalla tavalla.

Viime vuosina energia-alaa on kohdannut kovat myllerrykset ja markkina on muuttunut merkittävästi. Kilpailu sähkömarkkinoilla jatkaa kiristymistään. Sähkön vähittäismyynnin kannattavuus on ollut viime vuosina heikko ja asiakkaiden siirtyminen mm. matalakatteiseen

pörssisähköön on haastanut liiketoiminnan kannattavuutta. Sähkön vähittäismyyntiin kohdistuu yhä enemmän vaatimuksia myös viranomaisten puolelta mm. hinnoitteluun liittyen sekä tietojärjestelmiin liittyen. Järjestelmien ja palveluiden kehittäminen ja tuottaminen kannattavasti vaatii näin ollen suuren asiakasmäärän.

Sähkömarkkinalain sääntely

Sähkömarkkinalain tarkoituksena on varmistaa edellytykset tehokkaasti, varmasti ja ympäristön kannalta kestävästi toimiville kansallisille ja alueellisille sähkömarkkinoille sekä Euroopan unionin sähkön sisämarkkinoille siten, että hyvä sähkön toimitusvarmuus, kilpailukykyinen sähkön hinta ja kohtuulliset palveluperiaatteet voidaan turvata loppukäyttäjille. Sähkömarkkinalain 28 § Verkonhaltijan varautumissuunnittelu mukaan verkonhaltijan on asianmukaisella suunnittelulla varauduttava sähköverkkoonsa kohdistuviin normaaliolojen häiriötilanteisiin, sähköjärjestelmässä ilmenevien sähkönsaannin häiriöiden edellyttämien säännöstelytoimenpiteiden täytäntöönpanoon ja valmiuslaissa tarkoitettuihin poikkeusoloihin. Verkonhaltijan on laadittava varautumissuunnitelma sekä osallistuttava tarpeellisessa laajuudessa huoltovarmuuden turvaamiseen tähtäävään valmiussuunnitteluun. Varautumissuunnitelma on päivitettävä vähintään kerran kolmessa vuodessa ja silloin, kun olosuhteissa tapahtuu merkittäviä muutoksia. Tarkempia säännöksiä varautumissuunnitelman sisällöstä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella. Säännökset voivat koskea yhteiskunnan johtamisen ja turvallisuuden, väestön toimeentulon sekä elinkeinoelämän toimintakyvyn varmistamiseksi tarpeellista sähköverkkojen toiminnan sekä sähkönsiirron ja -jakelun järjestelyä. Varautumissuunnitelma ja siihen tehtävät muutokset on toimitettava Energiavirastolle. Energiavirastolla on oikeus kuuden kuukauden kuluessa varautumissuunnitelman vastaanottamisesta vaatia verkonhaltijaa tekemään siihen muutoksia, jos se ei täytä säädettyjä vaatimuksia. Sähkömarkkinalain 29 § verkonhaltijan yhteistoimintavelvollisuus häiriötilanteissa mukaan verkonhaltijan on toimittava häiriötilanteissa häiriöiden poistamiseksi ja niiden vaikutusten rajoittamiseksi yhteistyössä muiden sähköverkonhaltijoiden ja toiminta-alueensa pelastusviranomaisten, poliisin, kuntien viranomaisten ja tieviranomaisten sekä muiden yhdyskuntateknisten verkkojen haltijoiden kanssa. Verkonhaltijan on osallistuttava häiriötilanteissa toiminta-alueeseensa liittyvän tilannekuvan muodostamiseen ja toimitettava tilannekuvan muodostamisesta vastaavalle viranomaiselle sitä varten tarvittavat tiedot. Jakeluverkonhaltijan on järjestettävä 1 momentissa tarkoitettua yhteistyötä varten erillinen viestiyhteys valvomoonsa tai muuhun tilaan, josta johdetaan verkonhaltijan toimenpiteitä häiriötilanteen poistamiseksi.

Sähkömarkkinalain 45 § järjestelmävastuu mukaan järjestelmävastaava kantaverkonhaltija vastaa Suomen sähköjärjestelmän teknisestä toimivuudesta ja käyttövarmuudesta siten, että sähköjärjestelmä toimii luotettavasti ja varmasti sekä huolehtii valtakunnalliseen tasehallintavastuuseen kuuluvista tehtävistä ja valtakunnallisesta taseselvityksestä tarkoituksenmukaisella ja sähkömarkkinoiden osapuolten kannalta tasapuolisella ja syrjimättömällä tavalla

(järjestelmävastuu). Järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan tulee ylläpitää ja kehittää järjestelmävastuun piiriin kuuluvia toimintojaan ja palveluitaan sekä ylläpitää, käyttää ja kehittää sähköverkkoaan ja muita järjestelmävastuun hoitamiseen tarvittavia laitteistojaan sekä yhteyksiä toisiin verkkoihin siten, että sähköjärjestelmä ja järjestelmävastuun piiriin kuuluvat palvelut toimivat luotettavasti, varmasti ja tehokkaasti ja että edellytykset tehokkaasti toimiville kansallisille ja alueellisille sähkömarkkinoille sekä Euroopan unionin sähkön sisämarkkinoille voidaan turvata. Järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan on tehtäviään hoitaessaan otettava huomioon alueellisten koordinoitikeskusten koordinoitujen toimet ja suositukset siten kuin sähkökauppa-asetuksessa säädetään. Järjestelmävastaava kantaverkonhaltija voi asettaa järjestelmävastuun toteuttamiseksi tarpeellisia ehtoja voimalaitosten, energiavarastojen ja kuormien sekä sähköverkkojen liittämiseksi sähköjärjestelmään sekä sähköjärjestelmän ja siihen liitettyjen voimalaitosten, energiavarastojen, kuormien ja sähköverkkojen käyttämiseksi. Ehtoja voidaan soveltaa yksittäistapauksissa sen jälkeen, kun Energiavirasto on ne vahvistanut sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 10 §:n mukaisesti. Vahvistettuja ehtoja voidaan soveltaa muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomaisen toisin määrää. Järjestelmävastaavalla kantaverkonhaltijalla on kestoltaan rajoitetuksi ajaksi oikeus rajoittaa sähkön siirtoa tai keskeyttää se kokonaan, kun se on välttämätöntä sähköjärjestelmässä ilmenevien häiriöiden poistamiseksi tai niiden hallitsemiseksi. Järjestelmävastaavalla kantaverkonhaltijalla on oikeus sähköjärjestelmän käyttövarmuuden ollessa uhattuna ohjata sähköjärjestelmään liitettyä sähkön käyttöä, tuotantoa, tuontia ja vientiä ottamalla huomioon yhteiskunnan yleiset elintärkeät tarpeet, mahdolliset viranomaismääräykset, voimassa olevat tehopulan hallintaa ja häiriöiden selvittämistä koskevat suunnitelmat ja velvoitteet sekä vallitsevat olosuhteet. Rajoitusta tai ohjaustoimenpidettä saa kussakin tapauksessa pitää voimassa niin kauan kuin se on välttämätöntä sähköjärjestelmän palauttamiseksi normaalitilaan. Tarkempia säännöksiä järjestelmävastuun toteuttamistavasta ja sisällöstä voidaan antaa ministeriön asetuksella.

Sähkön vähittäismyyntiä sääntelee sähkömarkkinalain 9 luku. 67 § Toimitusvelvollisuus mukaan vähittäismyyjän, jolla on huomattava markkinavoima jakeluverkonhaltijan vastuualueella, on toimitettava vastuualueella sähköä kohtuulliseen hintaan kuluttajille sekä muille loppukäyttäjille, joiden käyttöpaikka on varustettu enintään 3 x 63 ampeerin pääsulakkeilla tai joiden sähkönkäyttöpaikkaan ostetaan sähköä enintään 100 000 kilowattituntia vuodessa (toimitusvelvollisuus). Jos jakeluverkonhaltijan vastuualueella ei ole vähittäismyyjää, jolla on huomattava markkinavoima, on toimitusvelvollisuus sillä vähittäismyyjällä, jonka toimitetun sähkön määrällä mitattu markkinaosuus toimitusvelvollisuuden piirissä olevien loppukäyttäjien hankkimasta sähköstä on kyseisellä vastuualueella suurin. Vähittäismyyjän, jolla on toimitusvelvollisuus, on tarjottava toimitusvelvollisuuden piirissä oleville kuluttajille ja muille loppukäyttäjille näiden tarpeisiin sopivia erilaisia sähkönmyyntisopimuksia. Tarjottavat sähkönmyyntisopimukset eivät saa olla yksinomaan dynaamisen hinnan sähköntoimitussopimuksia ja muuhun muuttuvaan suureeseen

perustuvia sähkönmyyntisopimuksia. Vähittäismyyjällä on oltava julkiset vähittäismyyntiehdot ja -hinnat tai, jos kysymyksessä on dynaamisen hinnan sähkötoimitussopimus tai muu muuttuvaan suureeseen perustuva sähkönmyyntisopimus, hinnanmääräytymisperusteet toimitusvelvollisuuden piirissä oleville loppukäyttäjille. Niissä ei saa olla kohtuuttomia, syrjiviä tai sähkökaupan kilpailua rajoittavia ehtoja. Vähittäismyyntihinnat tai hinnanmääräytymisperusteet on esitettävä helposti ja selkeästi verrattavalla tavalla. Energiavirasto voi määrätä tässä pykälässä tarkoitettun vähittäismyyjän toimittamaan sähköä 2 momentissa tarkoitetuilla ehdoilla toimitusvelvollisuuden piirissä oleville loppukäyttäjille.

Edellä mainituin perustein valtuustoaloitteen tavoitteena oleva kohtuuhintaisen sähkön ostamisen turvaaminen myös poikkeusoloissa toteutuu ilman sähkön vähittäismyöntiüksikön perustamista osaksi Tampereen Energia Oy:tä.

Tiedoksi

Aarne Raevara, Arto Vuojolainen, Saara Unnanlahti, Jussi Laitinen
/Tampereen Energia Oy

Liitteet

1 Valtuustoaloite - Aarne Raevara

Kaupunginvaltuusto, § 14, 27.01.2025
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, § 144, 13.11.2024
Kasvatus- ja opetuslautakunta, § 105, 19.11.2024
Elinvoima- ja osaamislautakunta, § 140, 27.11.2024
Kaupunginhallitus, § 485, 09.12.2024

§ 14

Valtuustoaloite eläinperäisten tuotteiden kulutuksen puolittamiseksi vuoteen 2030 mennessä - Brigita Krasniqi, Inna Rokosa ja Mitja Tapio ym.

TRE:2273/06.00.01/2024

Kaupunginvaltuusto, 27.01.2025, § 14

Valmistelijat / lisätiedot:
Savisaari Lauri, Salmi Pekka

Valmistelijan yhteystiedot

Kehittämispäällikkö Hanna Karojärvi, puh. 040 800 7410,
varhaiskasvatuksen pedagoginen asiantuntija Mikko Leikkanen, puh. 040 575 5580, etunimi.j.sukunimi@tampere.fi, opetusjohtaja Petri Peltonen, puh. 050 525 8561, kehittämispäällikkö Laura-Leena Leiwo, puh. 041 730 7570, kehitysjohtaja Tuula Hoivala, puh. 050 329 5711, hankintajohtaja Kari Paju, puh. 040 554 6050, projektipäällikkö Elina Pulliainen, puh. 040 182 8773, etunimi.sukunimi@tampere.fi, palvelujohtaja Susanna Järvinen, puh. 040 800 4887 etunimi.sukunimi@voimia.fi

Lisätietoja päätöksestä

Lakiasiaintoimiston johtaja Laura Klami, puh. 040 543 2285, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Päätösehdotus

Brigita Krasniqin, Inna Rokosan ja Mitja Tapion ym. valtuustoaloite ja siihen annetut lausunnot merkitään tiedoksi.

Aloite ei anna aihetta muihin kuin lausunnossa esitettyihin toimenpiteisiin.

Tiedoksi

Brigita Krasniqi, Hanna Karojärvi, Tarja Puskala, Mikko Leikkanen, Petri Peltonen, Laura-Leena Leiwo, Tuula Hoivala, Kari Paju, Elina Pulliainen, Susanna Järvinen

Liitteet

- 1 Valtuustoaloite
- 2 Nuorisovaltuuston lausunto
- 3 Voimian lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, 13.11.2024, § 144

Valmistelijat / lisätiedot:
Puskala Tarja, Karojärvi Hanna

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä: Savisaari Lauri, Johtaja

Päätösehdotus oli

Esitetään kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuuston päätettäväksi:

Brigita Krashiniqin, Inna Rokosan, Mitja Tapion ym. valtuustoaloite ja siihen annettu lausunto merkitään tiedoksi.

Aloite ei anna aihetta muihin kuin lausunnossa esitettyihin toimenpiteisiin.

Perustelut

Brigita Krashiniq, Inna Rokosa, Mitja Tapio ja 21 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että Tampereen kaupunki asettaa tavoitteekseen eläinperäisten tuotteiden puolittamisen omissa palveluissaan ja hankinnoissaan vuoteen 2030 mennessä siten, että tavoitteen toteutumista myös seurataan.

Tampereen strategia 2030, Kestävä Tampere 2030 -linjaukset, 100 ilmastoneutraalia ja älykästä kaupunkia -EU-missio sekä YK:n Kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030 ohjaavat ja velvoittavat Tampereen kaupunkia tavoittelemaan ilmastoneutraaliutta. Lisäksi kaupunki on sitoutunut työhön luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi. Kaupunki on allekirjoittanut yhdessä Suomen 10 suurimman kaupungin kanssa julkilausuman, jossa sitoudutaan työhön luontokadon pysäyttämiseksi myös globaalilla tasolla.

Tampereen kaupunki selvitti yhdessä Jyväskylän yliopiston kanssa Tampereen kaupunkiorganisaation vuoden 2021 hankintojensa hiili- ja luontojalanjäljen. Elintarvikehankinnat muodostivat suurimman (22%) osan kaupungin hankintojen luontojalanjäljestä ja toiseksi suurimman (14%) osan kaupungin hankintojen hiilijalanjäljestä. Elintarvikkeista punainen liha aiheutti suurimman luontojalanjäljen (34 %). Seuraavaksi suurimmat luontojalanjäljet aiheuttivat maitotuotteet (22 %) ja siipikarja (10 %). Punainen liha aiheutti myös suurimman osan elintarvikkeiden hiilijalanjäljestä (37 %). Vaikka elintarvikkeet aiheuttivat suurimman luontojalanjäljen, elintarvikehankintojen määrä euroissa oli vain noin 3 % kaikista hankinnoista. Etenkin lihatuotteiden aiheuttama maankäyttö nostaa elintarvikkeiden aiheuttamaa luontojalanjälkeä. Kaikki lihatuotteet aiheuttivat yhteensä yli 50 % elintarvikkeiden luontojalanjäljestä.

Iso osa tamperelaisten toiminnasta aiheutuvista päästöistä syntyy muualla. Sitowise Oy laski vuonna 2023 jo toista kertaa Tampereen kulutus pohjaiset päästöt. Selvityksestä kävi ilmi, että ruoka muodostaa päästöistä suurimman osan (23%). Kulutus pohjaisten päästöjen vähentäminen on tärkeä osa Tampereen ilmastotyötä.

Vuoden 2023 alusta lähes kaikissa Tampereen kouluissa ja varhaiskasvatusyksiköissä on ollut joka päivä vapaasti valittavissa kasvisruoka, joka on linjastossa ensimmäisenä, jotta maistamisen kynnyks on pienempi. Tavoitteena on tutustuttaa lapsia ja nuoria kasvispainotteiseen ruokaan ja uusiin makuihin. Varhaiskasvatus sekä esi- ja peruopetus ovat sitoutuneet edistämään omassa toiminnassaan Tampereen kaupunkistrategian mukaisia hiilineutraalisuustavoitteita.

Varhaiskasvatussyksiköissä ja kouluissa on lain mukaan järjestettävä lapsen ravitsemustarpeet täyttävä terveellinen, tarpeellinen ja täysipainoinen ravinto. Tarjolla oleva ruoka perustuu pohjoismaisiin ravintosuosituksiin. Nyt tehty aloite on linjassa vuoden 2024 aikana päivittyvien uusien kansallisten ravitsemussuositusten kanssa.

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toiminnassa tunnustetaan pedagogisen ruoka- ja ravitsemuskasvatuksen merkitys myönteisen ruokasuhteen ja terveellisten elintapojen luomisessa. Tampereella on jo pitkään toteutettu aistilähtöistä Sapere-ruokakasvatusta, jossa ruokaan tutustutaan kaikilla aisteilla ja sisältöjen käsittely ulottuu ruokapöydästä ja -hetkestä laajemmin kaikkeen toimintaan. Monipuolinen ja moniaistinen ruokakasvatus auttaa myös ruokahävikin hallinnassa. Varhaiskasvatus ja esiopetus yhtyy Voimian näkemykseen siitä, että syömättä jäänyt ruoka on aina ekologisesti, ravitsemuksellisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäväntöntä.

Perusopetuksessa hiilineutraalien tekojen strategista painopistettä toteutetaan ekososiaalisen sivistyksen toimenpidekokonaisuudessa. Ruokakasvatus ja lasten ja nuorten ohjaaminen kestäviin ruokailutottumuksiin sekä käytännön opetustilanteena kouluruokailu ovat osa ekososiaalisen sivistyksen kokonaisuutta. Perusopetuksen toimenpiteenä tämän aloitteen osalta on kasvispohjaisen ruoan ja erityisesti kouluruoan arvostukseen ja asenteisiin vaikuttaminen. Kaiken kouluruoan, myös kasvisruokien houkuttelevuuden ja yleisesti oppilaiden ruokatietoisuuden lisääminen on yksi Tampereen perusopetuksen painopistealueista lukuvuonna 2024-2025, mihin on sovittu askelmerkit ja käytännön toteutus. Kouluruokailun houkuttelevuuden lisääminen on kirjattu myös kasvatus- ja opetuslautakunnan vuosisuunnitelmaan 2024. Toimenpiteen toteutumista seurataan kouluruokatyöryhmän kokoontumisten ja sen ehdottamien toimenpiteiden avulla. Reseptiikkaa kehitetään yhteistyössä Voimian kanssa. Perusopetus pitää aloitetta tärkeänä ja valtakunnallisesti merkittävänä keskustelunavauksena.

Perusopetuksella ja toisen asteen koulutuksella on mahdollisuus vaikuttaa oppilaiden asennoitumiseen ruokaan siltä osin, kun se tapahtuu koulupäivän aikana. Oppilaita kannustetaan miettimään tekemiään ruokavalintoja ja niiden vaikutuksia. Kouluruokailusta pyritään tekemään sosiaalinen tapahtuma, jolloin kaiken kouluruoan ja erityisesti kasvisruoan hyväksyttävyyttä nousee oppilaiden keskuudessa. Valmisteilla on myös muutos, jossa ehdotetaan kasvisruokien nimeämistä uudella tavalla mahdollisten ennakkoasenteiden vähentämiseksi. Lukioissa voidaan edelleen nostaa esiin eläinperäisten tuotteiden haitallisuutta ja järjestää esimerkiksi teemapäiviä, tietoisuuksia ja muita tapahtumia tietoisuuden lisäämiseksi. Lukiokoulutus voi nostaa eläinperäisten tuotteiden vähentämisen vielä voimakkaammin esiin mm. Ilmastovahdissa, mikä takaa, että asiaa myös seurataan ja siitä raportoidaan. Eläinperäisten tuotteiden puolittaminen tulee tehdä samassa yhteydessä, kun kehitetään kouluruokailun houkuttelevuutta, maistuvuutta ja arvostusta oppilaiden keskuudessa, hävikkiä lisäämättä.

On tärkeää pitää yllä ruokakasvatusta kaikilla kouluasteilla ja kodeissa, ohjaten lapsia uusien makujen omaksumiseen. Kotien kanssa tehtävä

yhteistyö ruokapuheen ja maistamiskulttuurin osalta on avainasemassa myös kasvisruokiin suhtautumisessa. Aloitteen pohjalta perusopetus rohkaisee aiheen käsittelyyn koulujen vanhempainilloissa lukuvuonna 2025-2026 esimerkiksi yhteisesti tuotettujen materiaalien avulla.

Tampereen seudun ammattiopisto Tredu järjestää koulutusta elintarvike- ja ravintola- ja cateringaloilla, joissa opiskellaan ruoanvalmistusta. Koulutuksessa noudatetaan valtakunnallisia tutkinnon perusteita, jotka määräävät pitkälti sen, minkälaisia sisältöjä opetuksessa on. Opetushallituksen määräämät tutkinnon perusteet valmistellaan yhteistyössä alan työelämän kanssa, jolloin tutkinnon perusteet vastaavat mahdollisimman pitkälle työelämän osaamistarpeita.

Tredussa elintarvikealalla voi valmistua leipurikondiittoriksi, elintarvikkeiden valmistajaksi tai lihatuotteiden valmistajaksi. Leipurikondiittorikoulutuksessa käytetään paljon eläinperäisiä raaka-aineita kuten kananmunaa, maitoa, kermaa ja voita. Näiden käyttöä on vaikea vähentää, koska niiden käyttö tutkinnon perusteissa olevissa sisällöissä on hyvin oleellinen osa tuotteiden valmistusta ja suuri osa leipurikondiittorin ammatin hallintaa. Opetukseen on lisätty myös kasvisperäisten tuotteiden valmistusta siinä määrin kuin tutkinnon perusteet ja kasvisperäisten ruokien myynnin kysyntä on mahdollistanut. Elintarvikkeiden valmistajan koulutuksen prosessi- ja annosruokien valmistuksessa käytetään lihaa, kestävä kehitys otetaan huomioon valmistuksessa ja raaka-aineiden valinnassa. Valmistuksessa käytetään paljon paikallisia raaka-aineita. Lihatuotteiden valmistajien koulutuksessa sisällöt ja raaka-aineet ovat tutkinnon perusteen mukaisesti lihavoittoisia, koska koulutuksella vastataan alueellisen lihateollisuuden työvoima- ja osaamistarpeisiin. Lihatuotteiden valmistuksen opetussisällöissä huomioidaan kuitenkin myös vegaaniset tuotteet, jotka jäljittelevät lihatuotteita tai korvaavat niitä.

Ravintola- ja catering-alan koulutuksessa huomioidaan valtakunnalliset ravitsemussuositukset. Kasvis- ja vegaanivaihtoehtoja käsitellään ja opetetaan koko tutkinnon ajan eri tutkinnon osissa. Opiskelijoiden tietoisuutta laajemmasta kasvisruokailun merkityksestä lisätään mm. opettajien osaamisen varmistamisella. Tämä vahvistaa osaltaan kasvisruokailun vakiintumista osaksi opiskelijoiden arkea.

Kaikkia Tampereen kaupungin hankintoja ohjaa hankinnan strategiset painopisteet, joiden avulla hankinnoissa toteutetaan kaupungin strategiaa. Painopisteiden mukaan tuotteet ja palvelut hankitaan ilmaston ja ympäristön kannalta vastuullisesti. Painopisteissä painotetaan myös kokonaistaloudellisuutta sekä paikallisen elinvoiman kehittymisen tukemista. Hankintojen kokonaistaloudellisuuden näkökulmasta on tärkeää, että palvelu ja tuotteet vastaavat asiakkaiden tarpeita, eikä niistä aiheudu kustannuksia esimerkiksi hävikin muodossa.

Tampereen kaupungin palveluissa ateriapalvelut toimittaa pääosin Pirkanmaan Voimia Oy. Voimia tukee Tampereen kaupungin hiilineutraaliustavoitteita ja on sitoutunut vähentämään ilmastovaikutuksiaan. Hiilineutraali Tampere 2030 tiekartassa on muun muassa seuraavat toimenpiteet ja linjaukset ruoan osalta:

- Pirkanmaan Voimia Oy kehittää liiketoimintaansa hiilineutraaliin suuntaan ja vähentää päästöjä ilmastotiekartan mukaisesti. Aterioissa lisätään kasviproteiinien, kalan ja broilerin käyttöä ja vähennetään punaista lihaa. Riisiä korvataan perunalla ja muilla viljoilla. Kaurajuomaa tarjotaan kaikille asiakkaille ruokajuomavaihtoehtona. Suositaan kausikasviksia.
- Lihaproteiinin määrän vähentäminen ruokalistoilla. Korvataan lihaproteiini kokonaan tai osittain kasviproteiineilla, esimerkiksi hybridiruokien tuominen ruokalistoille. Kasvisruokapäivä vähintään kerran viikossa.

Pirkanmaan Voimian toimintaa ohjataan palvelusopimuksilla, joissa palveluryhmät asettavat vastuullisuus- ja ympäristövaatimukset Voimian tuottamille ateriapalvelulle. Nämä vaatimukset ohjaavat Voimian palvelutuotantoa kaupungin haluamaan suuntaan.

Eläinperäisten tuotteiden kulutusta pienennettäessä siirtymässä on huomioitava toimittajamarkkinan kyvykkyys toimittaa haluttuja tuotteita. Tällä hetkellä kasviproteiinivalmisteiden saatavuus ja valikoiman riittävyys on haaste suuren mittaluokan valmistusprosesseihin. Tästä johtuen lyhyellä aikavälillä aloitteen vaikutukset voivat olla kustannuksia lisääviä. Suomessa ja maailmalla on meneillään useita tuotekehityshankkeita, joiden avulla voidaan saada kustannustehokkaita ratkaisuja kasviproteiinivalmisteiden tuotantoon ja siksi markkinoiden kehittymistä on seurattava aktiivisesti. Kasvisruoan reseptiikkaa on kehitettävä asiakkaiden makumieltymyksiä vastaavaksi. On tärkeää seurata hankkeita, joissa kehitetään ruokapalveluille soveltuvia maukkaita kasviruokareseptejä sekä jakaa muiden ruokapalvelutoimijoiden kanssa parhaita kokemuksia kasvisruoan käytön edistämisestä.

Kaupungin tiloissa toimivia kahvila-/ravintolapalveluyrittäjiä pystytään halutessa kilpailutusten kautta ohjaamaan eläinperäisten tuotteiden vähentämiseen. Hankintapalvelut tukee hankintojen valmistelua yhdessä sovittujen tavoitteiden mukaisesti. Vuosina 2025 ja 2026 joitakin keskeisten kohteiden kahvila-ravintolasopimuksia (Esim. Metso, Laikku ja Kaupungintalo) on aika kilpailuttaa uudelleen.

Kaupungin hiilineutraaliustavoitteet ja niin päätettäessä myös eläinperäisten tuotteiden käytön vähentämisen tavoite, voidaan huomioida palveluntuottajan valinnassa vähimmäisvaatimusten ja vertailuperusteiden avulla. Sopimusten kilpailutuksessa on periaatteessa mahdollista huomioida nämä näkökulmat. Näin ollenkin yrittäjällä täytyy olla myös liikkumavaraa huomioida kysynnän vaikutus valikoimaan, jotta toiminta on kannattavaa ja palvelee asiakkaiden tarpeita. Konkreettiset vähimmäisvaatimukset palvelukuvauksessa voivat liittyä esim. kasvisruoka- ja vegaanivaihtoehtojen saatavuuteen, esillepanoon linjastolla ja sijaintiin ensimmäisenä ruokalistalla, vastuullisuusmerkintöihin sekä kasvisruoan menekin seurantaan. Pisteytettävänä vertailuperusteena voi olla esim. vastuullisuussuunnitelma, jossa palveluntuottajalta pyydetään vastuullisuussuunnitelmaan kuvaus toimenpiteistä, joilla se sitoutuu edistämään tilaajan määrittämiä vastuullisuustavoitteita. Tällä tavoin voidaan palveluntuottajilta parhaimmillaan saada myös uusia, innovatiivisia toimintatapoja kestävyysvaasteiden ratkaisemiseksi.

Tavoitteet voivat liittyä esimerkiksi kasvisruoan osuuden ja menekin lisäämiseen valikoimassa sekä kotimaisten kasviproteiinien käyttöön raaka-aineina.

Kaupunki tavoittelee jo nyt hiilineutraliutta suunnitelmallisesti ja lukuisin toimenpitein, joista osa kohdistuu eläinperäisten tuotteiden käytön vähentämiseen. Valtuusto voi halutessaan asettaa eläinperäisten tuotteiden vähentämiseksi tarkemmat tavoitteet.

Tiedoksi

Kaupunginhallitus

Liitteet

- 1 Valtuustoaloite
- 2 Nuorisovaltuuston lausunto
- 3 Voimian lausunto

Kasvatus- ja opetuslautakunta, 19.11.2024, § 105

Valmistelijat / lisätiedot:
Karojärvi Hanna

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä: Savisaari Lauri, Johtaja

Päätösehdotus oli

Esitetään kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuuston päätettäväksi:

Brigita Krashiniqin, Inna Rokosan ja Mitja Tapion ym. valtuustoaloite ja siihen annettu lausunto merkitään tiedoksi.

Aloite ei anna aihetta muihin kuin lausunnossa esitettyihin toimenpiteisiin.

Perustelut

Brigita Krashiniq, Inna Rokosa, Mitja Tapio ja 21 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että Tampereen kaupunki asettaa tavoitteekseen eläinperäisten tuotteiden puolittamisen omissa palveluissaan ja hankinnoissaan vuoteen 2030 mennessä siten, että tavoitteen toteutumista myös seurataan.

Tampereen strategia 2030, Kestävä Tampere 2030 -linjaukset, 100 ilmastoneutraalia ja älykästä kaupunkia -EU-missio sekä YK:n Kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030 ohjaavat ja velvoittavat Tampereen kaupunkia tavoittelemaan ilmastoneutraaliutta. Lisäksi kaupunki on sitoutunut työhön luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi. Kaupunki on allekirjoittanut yhdessä Suomen 10 suurimman kaupungin kanssa julkilausuman, jossa sitoudutaan työhön luontokadon pysäyttämiseksi myös globaalilla tasolla.

Tampereen kaupunki selvitti yhdessä Jyväskylän yliopiston kanssa Tampereen kaupunkiorganisaation vuoden 2021 hankintojensa hiili- ja luontojalanjäljen. Elintarvikehankinnat muodostivat suurimman (22%) osan kaupungin hankintojen luontojalanjäljestä ja toiseksi suurimman

(14%) osan kaupungin hankintojen hiilijalanjäljestä. Elintarvikkeista punainen liha aiheutti suurimman luontojalanjäljen (34 %). Seuraavaksi suurimmat luontojalanjäljet aiheuttivat maitotuotteet (22 %) ja siipikarja (10 %). Punainen liha aiheutti myös suurimman osan elintarvikkeiden hiilijalanjäljestä (37 %). Vaikka elintarvikkeet aiheuttivat suurimman luontojalanjäljen, elintarvikehankintojen määrä euroissa oli vain noin 3 % kaikista hankinnoista. Etenkin lihatuotteiden aiheuttama maankäyttö nostaa elintarvikkeiden aiheuttamaa luontojalanjälkeä. Kaikki lihatuotteet aiheuttivat yhteensä yli 50 % elintarvikkeiden luontojalanjäljestä.

Iso osa tamperelaisten toiminnasta aiheutuvista päästöistä syntyy muualla. Sitowise Oy laski vuonna 2023 jo toista kertaa Tampereen kulutus pohjaiset päästöt. Selvityksestä kävi ilmi, että ruoka muodostaa päästöistä suurimman osan (23%). Kulutus pohjaisten päästöjen vähentäminen on tärkeä osa Tampereen ilmastotyötä.

Vuoden 2023 alusta lähes kaikissa Tampereen kouluissa ja varhaiskasvatyüksiköissä on ollut joka päivä vapaasti valittavissa kasvisruoka, joka on linjastossa ensimmäisenä, jotta maistamisen kynnyks on pienempi. Tavoitteena on tutustuttaa lapsia ja nuoria kasvispainotteiseen ruokaan ja uusiin makuihin. Varhaiskasvatyüks sekä esi- ja peruopetus ovat sitoutuneet edistämään omassa toiminnassaan Tampereen kaupunkistrategian mukaisia hiilineutraalisuustavoitteita. Varhaiskasvatyüksiköissä ja kouluissa on lain mukaan järjestettävä lapsen ravitsemustarpeet täyttävä terveellinen, tarpeellinen ja täysipainoinen ravinto. Tarjolla oleva ruoka perustuu pohjoismaisiin ravintosuosituksiin. Nyt tehty aloite on linjassa vuoden 2024 aikana päivittyvien uusien kansallisten ravitsemussuositusten kanssa.

Varhaiskasvatyüks ja esiopetuksen toiminnassa tunnistetaan pedagogisen ruoka- ja ravitsemuskasvatyüks merkitys myönteisen ruokasuhteen ja terveellisten elintapojen luomisessa. Tampereella on jo pitkään toteutettu aistilähtöistä Sapere-ruokakasvatyüks, jossa ruokaan tutustutaan kaikilla aisteilla ja sisältöjen käsittely ulottuu ruokapöydästä ja -hetkestä laajemmin kaikkeen toimintaan. Monipuolinen ja moniaistinen ruokakasvatyüks auttaa myös ruokahävikin hallinnassa. Varhaiskasvatyüks ja esiopetus yhtyy Voimian näkemykseen siitä, että syömättä jäänyt ruoka on aina ekologisesti, ravitsemuksellisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäväntöntä.

Perusopetuksessa hiilineutraalien tekojen strategista painopistettä toteutetaan ekososiaalisen sivistyksen toimenpidekokonaisuudessa. Ruokakasvatyüks ja lasten ja nuorten ohjaaminen kestäviin ruokailutottumuksiin sekä käytännön opetustilanteena kouluruokailu ovat osa ekososiaalisen sivistyksen kokonaisuutta. Perusopetuksen toimenpiteenä tämän aloitteen osalta on kasvispohjaisen ruoan ja erityisesti kouluruoan arvostukseen ja asenteisiin vaikuttaminen. Kaiken kouluruoan, myös kasvisruokien houkuttelevuuden ja yleisesti oppilaiden ruokatietoisuuden lisääminen on yksi Tampereen perusopetuksen painopistealueista lukuvuonna 2024-2025, mihin on sovittu askelmerkit ja käytännön toteutus. Kouluruokailun houkuttelevuuden lisääminen on kirjattu myös kasvatyüks- ja opetuslautakunnan vuosisuunnitelmaan 2024. Toimenpiteen toteutumista seurataan kouluruokatyöryhmän

kokoontumisten ja sen ehdottamien toimenpiteiden avulla. Reseptiikkaa kehitetään yhteistyössä Voimian kanssa. Perusopetus pitää aloitetta tärkeänä ja valtakunnallisesti merkittävänä keskustelunavauksena.

Perusopetuksella ja toisen asteen koulutuksella on mahdollisuus vaikuttaa oppilaiden asennoitumiseen ruokaan siltä osin, kun se tapahtuu koulupäivän aikana. Oppilaita kannustetaan miettimään tekemiään ruokavalintoja ja niiden vaikutuksia. Kouluruokailusta pyritään tekemään sosiaalinen tapahtuma, jolloin kaiken kouluruoan ja erityisesti kasvisruoan hyväksyttävyyttä nousee oppilaiden keskuudessa. Valmisteilla on myös muutos, jossa ehdotetaan kasvisruokien nimeämistä uudella tavalla mahdollisten ennakoasenteiden vähentämiseksi. Lukioissa voidaan edelleen nostaa esiin eläinperäisten tuotteiden haitallisuutta ja järjestää esimerkiksi teemapäiviä, tietoisuuksia ja muita tapahtumia tietoisuuden lisäämiseksi. Lukiokoulutus voi nostaa eläinperäisten tuotteiden vähentämisen vielä voimakkaammin esiin mm.

Ilmastovahdissa, mikä takaa, että asiaa myös seurataan ja siitä raportoidaan. Eläinperäisten tuotteiden puolittaminen tulee tehdä samassa yhteydessä, kun kehitetään kouluruokailun houkuttelevuutta, maistuvuutta ja arvostusta oppilaiden keskuudessa, hävikkiä lisäämättä.

On tärkeää pitää yllä ruokakasvatusta kaikilla kouluasteilla ja kodeissa, ohjaten lapsia uusien makujen omaksumiseen. Kotien kanssa tehtävä yhteistyö ruokapuheen ja maistamiskulttuurin osalta on avainasemassa myös kasvisruokiin suhtautumisessa. Aloitteen pohjalta perusopetus rohkaisee aiheen käsittelyyn koulujen vanhempainilloissa lukuvuonna 2025-2026 esimerkiksi yhteisesti tuotettujen materiaalien avulla.

Tampereen seudun ammattiopisto Tredu järjestää koulutusta elintarvike-, ravintola- ja cateringaloilla, joissa opiskellaan ruoanvalmistusta. Koulutuksessa noudatetaan valtakunnallisia tutkinnon perusteita, jotka määräävät pitkälti sen, minkälaisia sisältöjä opetuksessa on. Opetushallituksen määräämät tutkinnon perusteet valmistellaan yhteistyössä alan työelämän kanssa, jolloin tutkinnon perusteet vastaavat mahdollisimman pitkälle työelämän osaamistarpeita.

Tredussa elintarvikealalla voi valmistua leipurikondiittoriksi, elintarvikkeiden valmistajaksi tai lihatuotteiden valmistajaksi. Leipurikondiittorikoulutuksessa käytetään paljon eläinperäisiä raaka-aineita kuten kananmunaa, maitoa, kermaa ja voita. Näiden käyttöä on vaikea vähentää, koska niiden käyttö tutkinnon perusteissa olevissa sisällöissä on hyvin oleellinen osa tuotteiden valmistusta ja suuri osa leipurikondiittorin ammatin hallintaa. Opetukseen on lisätty myös kasvisperäisten tuotteiden valmistusta siinä määrin kuin tutkinnon perusteet ja kasvisperäisten ruokien myynnin kysyntä on mahdollistanut. Elintarvikkeiden valmistajan koulutuksen prosessi- ja annosruokien valmistuksessa käytetään lihaa, kestävä kehitys otetaan huomioon valmistuksessa ja raaka-aineiden valinnassa. Valmistuksessa käytetään paljon paikallisia raaka-aineita. Lihatuotteiden valmistajien koulutuksessa sisällöt ja raaka-aineet ovat tutkinnon perusteen mukaisesti lihavoittoisia, koska koulutuksella vastataan alueellisen lihateollisuuden työvoima- ja

osaamistarpeisiin. Lihatuotteiden valmistuksen opetussisällöissä huomioidaan kuitenkin myös vegaaniset tuotteet, jotka jäljittelevät lihatuotteita tai korvaavat niitä.

Ravintola- ja catering-alan koulutuksessa huomioidaan valtakunnalliset ravitsemussuositukset. Kasvis- ja vegaanivaihtoehtoja käsitellään ja opetetaan koko tutkinnon ajan eri tutkinnon osissa. Opiskelijoiden tietoisuutta laajemmasta kasvisruokailun merkityksestä lisätään mm. opettajien osaamisen varmistamisella. Tämä vahvistaa osaltaan kasvisruokailun vakiintumista osaksi opiskelijoiden arkea.

Kaikkia Tampereen kaupungin hankintoja ohjaa hankinnan strategiset painopisteet, joiden avulla hankinnoissa toteutetaan kaupungin strategiaa. Painopisteiden mukaan tuotteet ja palvelut hankitaan ilmaston ja ympäristön kannalta vastuullisesti. Painopisteissä painotetaan myös kokonaistaloudellisuutta sekä paikallisen elinvoiman kehittymisen tukemista. Hankintojen kokonaistaloudellisuuden näkökulmasta on tärkeää, että palvelu ja tuotteet vastaavat asiakkaiden tarpeita, eikä niistä aiheudu kustannuksia esimerkiksi hävikin muodossa.

Tampereen kaupungin palveluissa ateriapalvelut toimittaa pääosin Pirkanmaan Voimia Oy. Voimia tukee Tampereen kaupungin hiilineutraaliustavoitteita ja on sitoutunut vähentämään ilmastovaikutuksiaan. Hiilineutraali Tampere 2030 tiekartassa on muun muassa seuraavat toimenpiteet ja linjaukset ruoan osalta:

- Pirkanmaan Voimia Oy kehittää liiketoimintaansa hiilineutraaliin suuntaan ja vähentää päästöjä ilmastotiekartan mukaisesti. Aterioissa lisätään kasviproteiinien, kalan ja broilerin käyttöä ja vähennetään punaista lihaa. Riisiä korvataan perunalla ja muilla viljoilla. Kaurajuomaa tarjotaan kaikille asiakkaille ruokajuomavaihtoehtona. Suositaan kausikasviksia.
- Lihaproteiinin määrän vähentäminen ruokalistoilla. Korvataan lihaproteiini kokonaan tai osittain kasviproteiineilla, esimerkiksi hybridiruokien tuominen ruokalistoille. Kasvisruokapäivä vähintään kerran viikossa.

Pirkanmaan Voimian toimintaa ohjataan palvelusopimuksilla, joissa palveluryhmät asettavat vastuullisuus- ja ympäristövaatimukset Voimian tuottamille ateriapalvelulle. Nämä vaatimukset ohjaavat Voimian palvelutuotantoa kaupungin haluamaan suuntaan.

Eläinperäisten tuotteiden kulutusta pienennettäessä siirtymässä on huomioitava toimittajamarkkinan kyvykkyys toimittaa haluttuja tuotteita. Tällä hetkellä kasviproteiinivalmisteiden saatavuus ja valikoiman riittävyys on haaste suuren mittaluokan valmistusprosesseihin. Tästä johtuen lyhyellä aikavälillä aloitteen vaikutukset voivat olla kustannuksia lisääviä. Suomessa ja maailmalla on meneillään useita tuotekehityshankkeita, joiden avulla voidaan saada kustannustehokkaita ratkaisuja kasviproteiinivalmisteiden tuotantoon ja siksi markkinoiden kehittymistä on seurattava aktiivisesti. Kasvisruoan reseptiikkaa on kehitettävä asiakkaiden makumieltymyksiä vastaavaksi. On tärkeää seurata hankkeita, joissa kehitetään ruokapalveluille soveltuvia maukkaita kasviruokareseptejä sekä jakaa muiden ruokapalvelutoimijoiden kanssa parhaita kokemuksia kasvisruoan käytön edistämisestä.

Kaupungin tiloissa toimivia kahvila-/ravintolapalveluyrittäjiä pystytään halutessa kilpailutusten kautta ohjaamaan eläinperäisten tuotteiden vähentämiseen. Hankintapalvelut tukee hankintojen valmistelua yhdessä sovittujen tavoitteiden mukaisesti. Vuosina 2025 ja 2026 joitakin keskeisten kohteiden kahvila-ravintolasopimuksia (Esim. Metso, Laikku ja Kaupungintalo) on aika kilpailuttaa uudelleen.

Kaupungin hiilineutraaliustavoitteet ja niin päätettäessä myös eläinperäisten tuotteiden käytön vähentämisen tavoite, voidaan huomioida palveluntuottajan valinnassa vähimmäisvaatimusten ja vertailuperusteiden avulla. Sopimusten kilpailutuksessa on periaatteessa mahdollista huomioida nämä näkökulmat. Näin ollenkin yrittäjällä täytyy olla myös liikkumavaraa huomioida kysynnän vaikutus valikoimaan, jotta toiminta on kannattavaa ja palvelee asiakkaiden tarpeita. Konkreettiset vähimmäisvaatimukset palvelukuvauksessa voivat liittyä esim. kasvisruoka- ja vegaanivaihtoehtojen saatavuuteen, esillepanoon linjastolla ja sijaintiin ensimmäisenä ruokalistalla, vastuullisuusmerkintöihin sekä kasvisruoan menekin seurantaan. Pisteytettävänä vertailuperusteena voi olla esim. vastuullisuussuunnitelma, jossa palveluntuottajalta pyydetään vastuullisuussuunnitelmaan kuvaus toimenpiteistä, joilla se sitoutuu edistämään tilaajan määrittämiä vastuullisuustavoitteita. Tällä tavoin voidaan palveluntuottajilta parhaimmillaan saada myös uusia, innovatiivisia toimintatapoja kestävyysaasteiden ratkaisemiseksi. Tavoitteet voivat liittyä esimerkiksi kasvisruoan osuuden ja menekin lisäämiseen valikoimassa sekä kotimaisten kasviproteiinien käyttöön raaka-aineina.

Kaupunki tavoittelee jo nyt hiilineutraliutta suunnitelmallisesti ja lukuisin toimenpitein, joista osa kohdistuu eläinperäisten tuotteiden käytön vähentämiseen. Valtuusto voi halutessaan asettaa eläinperäisten tuotteiden vähentämiseksi tarkemmat tavoitteet.

Tiedoksi

Kaupunginhallitus

Liitteet

- 1 Valtuustoaloite
- 2 Nuorisovaltuuston lausunto
- 3 Voimian lausunto

Elinvoima- ja osaamislautakunta, 27.11.2024, § 140

Valmistelijat / lisätiedot:
Puskala Tarja, Karojärvi Hanna

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä: Salmi Pekka, Johtaja

Päätösehdotus oli

Esitetään kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuuston päätettäväksi:

Brigita Krashiniqin, Inna Rokosan ja Mitja Tapion ym. valtuustoaloite ja siihen annettu lausunto merkitään tiedoksi.

Aloite ei anna aihetta muihin kuin lausunnossa esitettyihin toimenpiteisiin.

Perustelut

Brigita Krashiniqi, Inna Rokosa, Mitja Tapio ja 21 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että Tampereen kaupunki asettaa tavoitteekseen eläinperäisten tuotteiden puolittamisen omissa palveluissaan ja hankinnoissaan vuoteen 2030 mennessä siten, että tavoitteen toteutumista myös seurataan.

Tampereen strategia 2030, Kestävä Tampere 2030 -linjaukset, 100 ilmastoneutraalia ja älykästä kaupunkia -EU-missio sekä YK:n Kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030 ohjaavat ja velvoittavat Tampereen kaupunkia tavoittelemaan ilmastoneutraaliutta. Lisäksi kaupunki on sitoutunut työhön luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi. Kaupunki on allekirjoittanut yhdessä Suomen 10 suurimman kaupungin kanssa julkilausuman, jossa sitoudutaan työhön luontokadon pysäyttämiseksi myös globaalilla tasolla.

Tampereen kaupunki selvitti yhdessä Jyväskylän yliopiston kanssa Tampereen kaupunkiorganisaation vuoden 2021 hankintojensa hiili- ja luontojalanjäljen. Elintarvikehankinnat muodostivat suurimman (22%) osan kaupungin hankintojen luontojalanjäljestä ja toiseksi suurimman (14%) osan kaupungin hankintojen hiilijalanjäljestä. Elintarvikkeista punainen liha aiheutti suurimman luontojalanjäljen (34 %). Seuraavaksi suurimmat luontojalanjäljet aiheuttivat maitotuotteet (22 %) ja siipikarja (10 %). Punainen liha aiheutti myös suurimman osan elintarvikkeiden hiilijalanjäljestä (37 %). Vaikka elintarvikkeet aiheuttivat suurimman luontojalanjäljen, elintarvikehankintojen määrä euroissa oli vain noin 3 % kaikista hankinnoista. Etenkin lihatuotteiden aiheuttama maankäyttö nostaa elintarvikkeiden aiheuttamaa luontojalanjälkeä. Kaikki lihatuotteet aiheuttivat yhteensä yli 50 % elintarvikkeiden luontojalanjäljestä.

Iso osa tamperelaisten toiminnasta aiheutuvista päästöistä syntyy muualla. Sitowise Oy laski vuonna 2023 jo toista kertaa Tampereen kulutus pohjaiset päästöt. Selvityksestä kävi ilmi, että ruoka muodostaa päästöistä suurimman osan (23%). Kulutus pohjaisten päästöjen vähentäminen on tärkeä osa Tampereen ilmastotyötä.

Vuoden 2023 alusta lähes kaikissa Tampereen kouluissa ja varhaiskasvatusyksiköissä on ollut joka päivä vapaasti valittavissa kasvisruoka, joka on linjastossa ensimmäisenä, jotta maistamisen kynnyks on pienempi. Tavoitteena on tutustuttaa lapsia ja nuoria kasvispainotteiseen ruokaan ja uusiin makuihin. Varhaiskasvatus sekä esi- ja peruopetus ovat sitoutuneet edistämään omassa toiminnassaan Tampereen kaupunkistrategian mukaisia hiilineutraalisuustavoitteita. Varhaiskasvatusyksiköissä ja kouluissa on lain mukaan järjestettävä lapsen ravitsemustarpeet täyttävä terveellinen, tarpeellinen ja täysipainoinen ravinto. Tarjolla oleva ruoka perustuu pohjoismaisiin ravintosuosituksiin. Nyt tehty aloite on linjassa vuoden 2024 aikana päivittyvien uusien kansallisten ravitsemussuosittelujen kanssa.

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen toiminnassa tunnistetaan pedagogisen ruoka- ja ravitsemuskasvatuksen merkitys myönteisen ruokasuhteen ja terveellisten elintapojen luomisessa. Tampereella on jo pitkään toteutettu aistilähtöistä Sapere-ruokakasvatusta, jossa ruokaan tutustutaan kaikilla aisteilla ja sisältöjen käsittely ulottuu ruokapöydästä ja -hetkestä laajemmin kaikkeen toimintaan. Monipuolinen ja moniaistinen ruokakasvatus auttaa myös ruokahävikin hallinnassa. Varhaiskasvatus ja esiopetus yhtyy Voimian näkemykseen siitä, että syömättä jäänyt ruoka on aina ekologisesti, ravitsemuksellisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävämpää.

Perusopetuksessa hiilineutraalien tekojen strategista painopistettä toteutetaan ekososiaalisen sivistyksen toimenpidekokonaisuudessa. Ruokakasvatus ja lasten ja nuorten ohjaaminen kestäviin ruokailutottumuksiin sekä käytännön opetustilanteena kouluruokailu ovat osa ekososiaalisen sivistyksen kokonaisuutta. Perusopetuksen toimenpiteenä tämän aloitteen osalta on kasvispohjaisen ruoan ja erityisesti kouluruoan arvostukseen ja asenteisiin vaikuttaminen. Kaiken kouluruoan, myös kasvisruokien houkuttelevuuden ja yleisesti oppilaiden ruokatietoisuuden lisääminen on yksi Tampereen perusopetuksen painopistealueista lukuvuonna 2024-2025, mihin on sovittu askelmerkit ja käytännön toteutus. Kouluruokailun houkuttelevuuden lisääminen on kirjattu myös kasvatus- ja opetuslautakunnan vuosisuunnitelmaan 2024. Toimenpiteen toteutumista seurataan kouluruokatyöryhmän kokoontumisten ja sen ehdottamien toimenpiteiden avulla. Reseptiikkaa kehitetään yhteistyössä Voimian kanssa. Perusopetus pitää aloitetta tärkeänä ja valtakunnallisesti merkittävänä keskustelunavauksena.

Perusopetuksella ja toisen asteen koulutuksella on mahdollisuus vaikuttaa oppilaiden asennoitumiseen ruokaan siltä osin, kun se tapahtuu koulupäivän aikana. Oppilaita kannustetaan miettimään tekemiään ruokavalintoja ja niiden vaikutuksia. Kouluruokailusta pyritään tekemään sosiaalinen tapahtuma, jolloin kaiken kouluruoan ja erityisesti kasvisruoan hyväksyttävyyttä nousee oppilaiden keskuudessa. Valmisteilla on myös muutos, jossa ehdotetaan kasvisruokien nimeämistä uudella tavalla mahdollisten ennakoasenteiden vähentämiseksi. Lukioissa voidaan edelleen nostaa esiin eläinperäisten tuotteiden haitallisuutta ja järjestää esimerkiksi teemapäiviä, tietoiskuja ja muita tapahtumia tietoisuuden lisäämiseksi. Lukiokoulutus voi nostaa eläinperäisten tuotteiden vähentämisen vielä voimakkaammin esiin mm.

Ilmastovahdissa, mikä takaa, että asiaa myös seurataan ja siitä raportoidaan. Eläinperäisten tuotteiden puolittaminen tulee tehdä samassa yhteydessä, kun kehitetään kouluruokailun houkuttelevuutta, maistuvuutta ja arvostusta oppilaiden keskuudessa, hävikkiä lisäämättä.

On tärkeää pitää yllä ruokakasvatusta kaikilla kouluasteilla ja kodeissa, ohjaten lapsia uusien makujen omaksumiseen. Kotien kanssa tehtävä yhteistyö ruokapuheen ja maistamiskulttuurin osalta on avainasemassa myös kasvisruokiin suhtautumisessa. Aloitteen pohjalta perusopetus rohkaisee aiheen käsittelyyn koulujen vanhempainilloissa lukuvuonna 2025-2026 esimerkiksi yhteisesti tuotettujen materiaalien avulla.

Tampereen seudun ammattiopisto Tredu järjestää koulutusta elintarvike- ja ravintola- ja cateringaloilla, joissa opiskellaan ruoanvalmistusta. Koulutuksessa noudatetaan valtakunnallisia tutkinnon perusteita, jotka määräävät pitkälti sen, minkälaisia sisältöjä opetuksessa on. Opetushallituksen määräämät tutkinnon perusteet valmistellaan yhteistyössä alan työelämän kanssa, jolloin tutkinnon perusteet vastaavat mahdollisimman pitkälle työelämän osaamistarpeita.

Tredussa elintarvikealalla voi valmistua leipurikondiittoriksi, elintarvikkeiden valmistajaksi tai lihatuotteiden valmistajaksi. Leipurikondiittorikoulutuksessa käytetään paljon eläinperäisiä raaka-aineita kuten kananmunaa, maitoa, kermaa ja voita. Näiden käyttöä on vaikea vähentää, koska niiden käyttö tutkinnon perusteissa olevissa sisällöissä on hyvin oleellinen osa tuotteiden valmistusta ja suuri osa leipurikondiittorin ammatin hallintaa. Opetukseen on lisätty myös kasvisperäisten tuotteiden valmistusta siinä määrin kuin tutkinnon perusteet ja kasvisperäisten ruokien myynnin kysyntä on mahdollistanut. Elintarvikkeiden valmistajan koulutuksen prosessi- ja annosruokien valmistuksessa käytetään lihaa, kestävä kehitys otetaan huomioon valmistuksessa ja raaka-aineiden valinnassa. Valmistuksessa käytetään paljon paikallisia raaka-aineita. Lihatuotteiden valmistajien koulutuksessa sisällöt ja raaka-aineet ovat tutkinnon perusteen mukaisesti lihavoittoisia, koska koulutuksella vastataan alueellisen lihateollisuuden työvoima- ja osaamistarpeisiin. Lihatuotteiden valmistuksen opetussisällöissä huomioidaan kuitenkin myös vegaaniset tuotteet, jotka jäljittelevät lihatuotteita tai korvaavat niitä.

Ravintola- ja catering-alan koulutuksessa huomioidaan valtakunnalliset ravitsemussuositukset. Kasvis- ja vegaanivaihtoehtoja käsitellään ja opetetaan koko tutkinnon ajan eri tutkinnon osissa. Opiskelijoiden tietoisuutta laajemmasta kasvisruokailun merkityksestä lisätään mm. opettajien osaamisen varmistamisella. Tämä vahvistaa osaltaan kasvisruokailun vakiintumista osaksi opiskelijoiden arkea.

Kaikkia Tampereen kaupungin hankintoja ohjaa hankinnan strategiset painopisteet, joiden avulla hankinnoissa toteutetaan kaupungin strategiaa. Painopisteiden mukaan tuotteet ja palvelut hankitaan ilmaston ja ympäristön kannalta vastuullisesti. Painopisteissä painotetaan myös kokonaistaloudellisuutta sekä paikallisen elinvoiman kehittymisen tukemista. Hankintojen kokonaistaloudellisuuden näkökulmasta on tärkeää, että palvelu ja tuotteet vastaavat asiakkaiden tarpeita, eikä niistä aiheudu kustannuksia esimerkiksi hävikin muodossa.

Tampereen kaupungin palveluissa ateriapalvelut toimittaa pääosin Pirkanmaan Voimia Oy. Voimia tukee Tampereen kaupungin hiilineutraaliustavoitteita ja on sitoutunut vähentämään ilmastovaikutuksiaan. Hiilineutraali Tampere 2030 tiekartassa on muun muassa seuraavat toimenpiteet ja linjaukset ruoan osalta:

- Pirkanmaan Voimia Oy kehittää liiketoimintaansa hiilineutraaliin suuntaan ja vähentää päästöjä ilmastotiekartan mukaisesti. Aterioissa lisätään kasviproteiinien, kalan ja broilerin käyttöä ja

vähennetään punaista lihaa. Riisiä korvataan perunalla ja muilla viljoilla. Kaurajuomaa tarjotaan kaikille asiakkaille ruokajuomavaihtoehtona. Suositaan kausikasviksia.

- Lihaproteiinin määrän vähentäminen ruokalistoilla. Korvataan lihaproteiini kokonaan tai osittain kasviproteiineilla, esimerkiksi hybridiruokien tuominen ruokalistoille. Kasvisruokapäivä vähintään kerran viikossa.

Pirkanmaan Voimian toimintaa ohjataan palvelusopimuksilla, joissa palveluryhmät asettavat vastuullisuus- ja ympäristövaatimukset Voimian tuottamille ateriapalvelulle. Nämä vaatimukset ohjaavat Voimian palvelutuotantoa kaupungin haluamaan suuntaan.

Eläinperäisten tuotteiden kulutusta pienennettäessä siirtymässä on huomioitava toimittajamarkkinan kyvykkyys toimittaa haluttuja tuotteita. Tällä hetkellä kasviproteiinivalmisteiden saatavuus ja valikoiman riittävyys on haaste suuren mittaluokan valmistusprosesseihin. Tästä johtuen lyhyellä aikavälillä aloitteen vaikutukset voivat olla kustannuksia lisääviä. Suomessa ja maailmalla on meneillään useita tuotekehityshankkeita, joiden avulla voidaan saada kustannustehokkaita ratkaisuja kasviproteiinivalmisteiden tuotantoon ja siksi markkinoiden kehittymistä on seurattava aktiivisesti. Kasvisruoan reseptiikkaa on kehitettävä asiakkaiden makumieltymyksiä vastaavaksi. On tärkeää seurata hankkeita, joissa kehitetään ruokapalveluille soveltuvia maukkaita kasviruokareseptejä sekä jakaa muiden ruokapalvelutoimijoiden kanssa parhaita kokemuksia kasvisruoan käytön edistämisestä.

Kaupungin tiloissa toimivia kahvila-/ravintolapalveluyrittäjiä pystytään halutessa kilpailutusten kautta ohjaamaan eläinperäisten tuotteiden vähentämiseen. Hankintapalvelut tukee hankintojen valmistelua yhdessä sovittujen tavoitteiden mukaisesti. Vuosina 2025 ja 2026 joitakin keskeisten kohteiden kahvila-ravintolasopimuksia (Esim. Metso, Laikku ja Kaupungintalo) on aika kilpailuttaa uudelleen.

Kaupungin hiilineutraaliustavoitteet ja niin päätettäessä myös eläinperäisten tuotteiden käytön vähentämisen tavoite, voidaan huomioida palveluntuottajan valinnassa vähimmäisvaatimusten ja vertailuperusteiden avulla. Sopimusten kilpailutuksessa on periaatteessa mahdollista huomioida nämä näkökulmat. Näin ollenkin yrittäjällä täytyy olla myös liikkumavaraa huomioida kysynnän vaikutus valikoimaan, jotta toiminta on kannattavaa ja palvelee asiakkaiden tarpeita. Konkreettiset vähimmäisvaatimukset palvelukuvauksessa voivat liittyä esim. kasvisruoka- ja vegaanivaihtoehtojen saatavuuteen, esillepanoon linjastolla ja sijaintiin ensimmäisenä ruokalistalla, vastuullisuusmerkintöihin sekä kasvisruoan menekien seurantaan. Pisteytettävänä vertailuperusteena voi olla esim. vastuullisuussuunnitelma, jossa palveluntuottajalta pyydetään vastuullisuussuunnitelmaan kuvaus toimenpiteistä, joilla se sitoutuu edistämään tilaajan määrittämiä vastuullisuustavoitteita. Tällä tavoin voidaan palveluntuottajilta parhaimmillaan saada myös uusia, innovatiivisia toimintatapoja kestävyysvaasteiden ratkaisemiseksi. Tavoitteet voivat liittyä esimerkiksi kasvisruoan osuuden ja menekien

lisäämiseen valikoimassa sekä kotimaisten kasviproteiinien käyttöön raaka-aineina.

Kaupunki tavoittelee jo nyt hiilineutraliutta suunnitelmallisesti ja lukuisin toimenpitein, joista osa kohdistuu eläinperäisten tuotteiden käytön vähentämiseen. Valtuusto voi halutessaan asettaa eläinperäisten tuotteiden vähentämiseksi tarkemmat tavoitteet.

Tiedoksi

Kaupunginhallitus

Liitteet

- 1 Valtuustoaloite
- 2 Nuorisovaltuuston lausunto
- 3 Voimian lausunto

Kaupunginhallitus, 09.12.2024, § 485

Valmistelijat / lisätiedot:
Savisaari Lauri, Salmi Pekka

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä: Yli-Rajala Juha, Konsernijohtaja

Päätösehdotus oli

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

Brigita Krashiniqin, Inna Rokosan ja Mitja Tapion ym. valtuustoaloite ja siihen annetut lausunnot merkitään tiedoksi.

Aloite ei anna aiheutta muihin kuin lausunnossa esitettyihin toimenpiteisiin.

Tiedoksi

Brigita Krasniqi, Hanna Karojärvi, Tarja Puskala, Mikko Leikkanen, Petri Peltonen, Laura-Leena Leiwo, Tuula Hoivala, Kari Paju, Elina Pulliainen, Susanna Järvinen

Liitteet

- 1 Valtuustoaloite
- 2 Nuorisovaltuuston lausunto
- 3 Voimian lausunto

Kaupunginvaltuusto, § 15, 27.01.2025
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, § 143, 13.11.2024
Elinvoima- ja osaamislautakunta, § 145, 27.11.2024
Kaupunginhallitus, § 486, 09.12.2024

§ 15

Valtuustoaloite Karteroopin toiminnan mahdollistamiseksi Tampereen kaupungin tuella - Tampereen sosialidemokraattinen valtuustoryhmä

TRE:3227/05.00.01/2024

Kaupunginvaltuusto, 27.01.2025, § 15

Valmistelijat / lisätiedot:
Savisaari Lauri, Salmi Pekka

Valmistelijan yhteystiedot

Kehittämispäällikkö Hanna Karojärvi, puh. 040 800 7410, työllistymisen monialaisen tuen palvelujen johtaja Tommi Eskonen, puh. 050 361 1052, erikoissuunnittelija Esko-Pekka Järvinen, puh. 041 731 3226, ehkäisevän päihdetyön koordinaattori Johanna Heine, puh. 040 195 1709, projektipäällikkö Sanna Teinilä, puh. 050 3646 022, suunnittelupäällikkö Tuula Mikkonen, puh. 040 800 4962, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Lakiasianjohtaja Laura Klami, puh. 040 543 2285, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Päätösehdotus

Tampereen sosialidemokraattisen valtuustoryhmän valtuustoaloite ja siihen annettu lausunto merkitään tiedoksi.

Aloite ei anna aihetta muihin kuin lausunnossa esitettyihin toimenpiteisiin.

Tiedoksi

Tampereen sosialidemokraattinen valtuustoryhmä, Hanna Karojärvi, Tommi Eskonen, Esko-Pekka Järvinen, Johanna Heine, Sanna Teinilä, Tuula Mikkonen

Liitteet

1 Valtuustoaloite

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, 13.11.2024, § 143

Valmistelijat / lisätiedot:
Karojärvi Hanna

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä: Savisaari Lauri, Johtaja

Päätösehdotus oli

Esitetään kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuuston päätettäväksi:

Tampereen sosiaalidemokraattisen valtuustoryhmän valtuustoaloite ja siihen annettu lausunto merkitään tiedoksi.

Aloite ei anna aihetta muihin kuin lausunnossa esitettyihin toimenpiteisiin.

Perustelut

Sosiaalidemokraattinen valtuustoryhmä pyytää selvittämään kaupungin mahdollisuuksia rahoittaa ja tehdä yhteistyötä Mahdollisuuksien talo ry:n Karteroopin kanssa niin avustustoiminnassa kuin työllistämisasioiden osalta.

Mahdollisuuksien Talon tavoitteena on tukea ja kehittää yhteisöllisyyttä sekä luoda mahdollisuuksia vaikeassa työllistymistilanteessa oleville asiakkaille. Mahdollisuuksien Talon Karteroo-pi-toiminnassa jaetaan kohdennetusti tarvitseville asiakkaille Nextiilin esilajittelemia lahjoitettuja vaatteita ja kodintekstiilejä. Valtuustoaloitteessa nostetaan esiin Karteroo-pi-toiminnan merkitys tekstiilijätteen vähentämiseksi, vähävaraisten välttämättömyystarpeiden tukemiseksi sekä matalan kynnyksen välityömarkkinapaikkojen tarjoamiseksi.

Suomessa ei ole selkeää käyttökuntoisten vaatteiden sosiaaliseen uudelleenkäyttöön liittyvää mallia, vaikka avun tarvitsijoita on. Taloudellinen apukin ohjaa maassamme useimmiten ostamaan vaatteet uusina. Uuden ostamisen normi näkyy uudenveroisten ja käyttökuntoisten kiertoon laitettavien vaatteiden suurena määränä. Kierrätyskeskuksissa tämä näkyy niin, että tilanpuutteen vuoksi vain lähes uudenveroiset vaatteet voidaan laittaa myyntiin, eikä täysin käyttökuntoisille, mutta ehkä hieman käytetyimmän näköisille vaatteille löydy läheskään aina uudelleenkäyttöön ohjaavaa kanavaa. Paljon käyttökuntoisia vaatteita päätyy polttoon tai parhaassa tapauksessa uusiokäyttäväksi raaka-aineeksi.

Samaan aikaan meillä on silti jatkuvasti enemmän ihmisiä, joilla ei ole varaa ostaa vaatteita edes käytettynä tarjottavin hinnoin. Käyttökuntoisten vaatteiden ylijäämä ei siis kohtaa suurta avun tarvitsijoiden joukkoa. Myös tekstiilimateriaalin varastointi on ongelma, sillä "väärään" vuodenaikaan lahjoitetut vaatteet eivät vastaa ihmisten sen hetken tarpeita ja vaatteiden varastointitila on kallista.

Ekokumppanit on toteuttanut Pirkanmaan Jätehuollon kanssa jo neljä SWAP! käytettyjen vaatteiden tapahtumaa, joissa yhteensä yli 15 000 kg vaatteita ja kenkiä on vaihtanut omistajaa. Vaatteiden kierrättämisestä uusille käyttäjille, vaihtaen tai jopa ilmaiseksi, on saanut paljon kiitosta. Lisäksi kaikille halukkaille jaetut "ilmaiset" kolme SWAP-seteliä on tarjonnut kaikille mahdollisuuden osallistua tapahtumaan rahatilanteesta riippumatta. Tapahtumasta jääneet vaatteet on nyt kahdesti ohjattu Mahdollisuuksien talon Karteroopille, jonne ne on toimitettu SWAPin lajittelukumppanin Nextiili ry:n kautta ja Kierrätyskeskuksen logistiikkaa hyödyntäen.

Karteroo-pi toimii osaltaan tekstiilien kiertoa mahdollistaen ja näin vähentää osaltaan tekstiilijätettä. Tekstiilien kierrätyksen ja uudelleenkäytön toimijoita on Tampereella useita (esimerkiksi Nextiili,

Pirkanmaan kierrätys ja työtoiminta, SPR Kontti ja Hope ry.) Näistä Nextiili ja Pirkanmaan kierrätys ja työtoiminta operoivat kaiken mahdollisen hyötykäyttöön soveltumattoman kierrätystekstiilin (tai muun heille päätyvän kierrätystavaran) soveltuvien osien edelleen uusiutuvan energian lähteeksi. Kaupunki on tehnyt kiertotaloustoimijoiden kanssa yhteistä kehittämistyötä (esim. KIERTO-hanke). Erillistä kiertotalouden avustusmuotoa ei kaupungilla kuitenkaan ole, eikä tekstiilien kierrätystoiminta ole Ympäristönsuojelutyön avustusten myöntämisperusteiden täyttävissä toimintamuodoissa mukana, vaan kiertotalouden toimijat ovat toimintansa sisällön mukaan voineet hakea ja saada kaupungin myöntämiä muita avustuksia. Nextiilille ja Pirkanmaan kierrätys ja työtoiminnalle on vuonna 2024 myönnetty työllisyyden edistämisen kohdeavustusta. Kyse on väliaikaisesta avustuksesta, jonka tarkoituksena on tukea välityömarkkinoilla toimivia yhdistyksiä TE-uudistuksen siirtymävaiheessa. Hope ry, joka Karteroopin tapaan edelleen jakaa vaatteita (ehtonaan tosin, että perheessä on alle 18-vuotias lapsi), on saanut vuodesta 2022 alkaen avustusta toimintaansa Tampereen kaupungin perheitä tukevan työn yleisavustuksesta. Vuonna 2024 mahdollisuuksien talolle myönnettiin 3000 euroa toiminnan kuluihin hyvinvoinnin edistämisen yleisavustus -kokonaisuudesta. Toiminta täyttää avustuskriteerit, mutta kokonaisuudesta myönnettävät summat jäävät kauas haetusta. Hyvinvoinnin edistämisen yleisavustuksia jaettiin vuodelle 2024 yhteensä 52 000 euroa yhdelletoista yhdistykselle. Mahdollisuuksien talo haki uutena avustuksen hakijana avustusta tästä kokonaisuudesta 30 000 euroa. Yhdistys haki avustusta sekä toimintaan että palkkakuluihin toiminnan jatkoa ja omarahoitteisuutta valmistelevalle henkilön osalta. Muita tässä mainittuja avustuksia Mahdollisuuksien talo ei ole hakenut. Tulevaisuudessa Mahdollisuuksien talo ry:tä voidaan ohjata paremmin kohdentamaan avustushakemuksensa kokonaisuuteen, josta tarpeisiin on parhaat edellytykset vastata.

Kierrätysvaatteiden edelleen lahjoittaminen rinnastetaan aloitteessa vähävaraisille suunnattuun ruoka-apuun, molempien ollessa välttämättömyystarpeita. Ruoka-aputoiminta on hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvää matalan kynnyksen vapaaehtoistoimintaa, joka keskittyy hävikkiruuan hyötykäyttöön. Sen järjestämiseen ei ole velvoittavaa lainsäädäntöpohjaa, mutta 1.10.2024 on tullut voimaan valtioneuvoston asetus ruoka-aputoimintaan myönnettävistä valtionavustuksista. Ruoka-aputoiminnan valtionavustus kohdistuu yksinomaan ruoka-apuun, eikä asetuksessa mainita muita välttämättömyystarvikkeita, kuten vaatteita. (Valtioneuvoston asetus 541 /2024). Ruoka-aputoimintaan myönnettävistä valtionavustuksista Tampereen kaupunki tekee yhteistyötä Tampereen evankelisuterilaisen seurakuntayhtymän ja paikallisten järjestöjen kanssa hävikkiruuan hyötykäytön tehostamiseksi Tampereella. Ruoka-avun erilaisia muotoja ovat muun muassa elintarvikejako ja yhteisöruokailut.

Ruoka-apu on mukana Tampereen kaupungin köyhyysohjelmassa, missä osatavoitteina on eriarvoisuuden ja köyhyyden vähentäminen, ennaltaehkäisyyn panostaminen sekä tamperelaisten työkyvyn,

työllisyyden ja työelämään osallistumisen tukeminen. Köyhyysohjelman mahdollisen päivittämisen yhteydessä voidaan tarkastella vaateavun merkitystä ja mahdollisuuksia sen tukemiselle.

Tampereen kaupungin Työllisyys- ja kasvupalvelut tunnistaa kolmannen sektorin toimijoiden tärkeän roolin toiminnallisena ympäristönä, jossa on mahdollista vahvistaa osaamista ja muita työelämävalmiuksia sekä edistää näin pidempään työttömänä olleiden työnhakijoiden sijoittumista avoimille työmarkkinoille. Matalan kynnyksen työllistymistä edistävänä palveluna toimiva kuntouttava työtoiminta on siirtynyt kaupungilta Pirkanmaan hyvinvointialueen järjestämisvastuulle, joten niitä osin yhteistyömahdollisuuksia toimijan on syytä selvittää suoraan hyvinvointialueen kanssa.

Kaiken kaikkiaan kolmannen sektorin välityömarkkinatoimijoiden tilanne on taloudellisesti haasteellinen, koska välityömarkkinatoimijoille suunnattu TEM:n työllisyyspoliittinen avustus on loppunut, Pirha on vähentänyt kuntouttavan työtoiminnan ostopalvelujen käyttöä ja Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen (STEA) avustusmäärärahoja on leikattu, Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) nuorten työpajarahoitusta on leikattu, Euroopan sosiaalirahaston (ESR) hakerahoitus on vähentynyt, Kaupungin avustusmahdollisuudet ovat rajalliset nykyisen taloustilanteen puitteissa ja myös palkkatuettu työ on uudistusten keskellä.

Työllisyys- ja kasvupalvelujen tarkoituksena on käynnistää välityömarkkinoiden kehittämisohjelma, jonka puitteissa etsitään ratkaisuja esille tulleisiin haasteisiin yhdessä kolmannen sektorin ja muiden toimijoiden kanssa. Mahdollisuuksien talo ry on erittäin tervetullut mukaan kehittämistyöhön, kun se saadaan käyntiin. Toistaiseksi Karteroopi-toimintaa ei ole kehitetty työllistymistä edistävän palvelun suuntaan eikä siinä myöskään käytössä olevien seurantatietojen mukaan ole juurikaan hyödynnetty työkokeiluja tai palkkatukea osallistujien työelämävalmiuksien vahvistamisessa.

Karteroopi on konsepti, jota on perusteltua tukea ja vakiinnuttaa ekologista, sosiaalista ja taloudellista kestävästä kehitystä tukevana sekä vaatteiden kestävästä kulutuksesta edistävänä toimintamallina. Mahdollisuuksien talo ry:tä voidaan tukea ja ohjata tunnistamaan ja hyödyntämään paremmin jo nykyisellään tarjolla olevat kaupungin tuki- ja yhteistyömuodot.

Tiedoksi

Kaupunginhallitus

Liitteet

1 Valtuustoaloite

Elinvoima- ja osaamislautakunta, 27.11.2024, § 145

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Salmi Pekka, Johtaja

Päätösehdotus oli

Esitetään kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuuston päätettäväksi:

Tampereen sosiaalidemokraattisen valtuustoryhmän valtuustoaloite ja siihen annettu lausunto merkitään tiedoksi.

Aloite ei anna aihetta muihin kuin lausunnossa esitettyihin toimenpiteisiin.

Perustelut

Sosiaalidemokraattinen valtuustoryhmä pyytää selvittämään kaupungin mahdollisuuksia rahoittaa ja tehdä yhteistyötä Mahdollisuuksien talo ry:n Karteroopin kanssa niin avustustoiminnassa kuin työllistämisasioissa.

Mahdollisuuksien Talo ry:n tavoitteena on tukea ja kehittää yhteisöllisyyttä sekä luoda mahdollisuuksia vaikeassa työllistymistilanteessa oleville asiakkaille. Mahdollisuuksien Talon Karteroopi-toiminnassa jaetaan kohdennetusti tarvitseville asiakkaille Nextiin esilajittelemla lahjoitettuja vaatteita ja kodintekstiilejä. Valtuustoaloitteessa nostetaan esiin Karteroopi-toiminnan merkitys tekstiilijätteen vähentämislle, vähävaraisten välttämättömyystarpeiden tukemislle sekä matalan kynnyksen välityömarkkinapaikkojen tarjoamislle.

Suomessa ei ole selkeää käyttökuntoisten vaatteiden sosiaaliseen uudelleenkäyttöön liittyvää mallia, vaikka avun tarvitsijoita on. Taloudellinen apukin ohjaa maassamme useimmiten ostamaan vaatteet uusina. Uuden ostamisen normi näkyy uudenveroisten ja käyttökuntoisten kiertoon laitettavien vaatteiden suurena määränä. Kierrätyskeskuksissa tämä näkyy niin, että tilanpuutteen vuoksi vain lähes uudenveroiset vaatteet voidaan laittaa myyntiin, eikä täysin käyttökuntoisille, mutta ehkä hieman käytetyimmän näköisille vaatteille löydy läheskään aina uudelleenkäyttöön ohjaavaa kanavaa. Paljon käyttökuntoisia vaatteita päätyy polttoon tai parhaassa tapauksessa uusiokäytettäväksi raaka-aineeksi.

Samaan aikaan meillä on silti jatkuvasti enemmän ihmisiä, joilla ei ole varaa ostaa vaatteita edes käytettynä tarjottavin hinnoin. Käyttökuntoisten vaatteiden ylijäämä ei siis kohtaa suurta avun tarvitsijoiden joukkoa. Myös tekstiilimateriaalin varastointi on ongelma, sillä "väärään" vuodenaikaan lahjoitetut vaatteet eivät vastaa ihmisten sen hetken tarpeita ja vaatteiden varastointitila on kallista.

Ekokumppanit on toteuttanut Pirkanmaan Jätehuollon kanssa jo neljä SWAP! käytettyjen vaatteiden tapahtumaa, joissa yhteensä yli 15 000 kg vaatteita ja kenkiä on vaihtanut omistajaa. Vaatteiden kierrättämisestä uusille käyttäjille, vaihtaen tai jopa ilmaiseksi, on saanut paljon kiitosta. Lisäksi kaikille halukkaille jaetut "ilmaiset" kolme SWAP-seteliä on tarjonnut kaikille mahdollisuuden osallistua tapahtumaan rahatilanteesta riippumatta. Tapahtumasta jääneet vaatteet on nyt kahdesti ohjattu Mahdollisuuksien talon Karteroopille, jonne ne on toimitettu SWAPin lajittelukumppanin Nextiili ry:n kautta ja Kierrätyskeskuksen logistiikkaa hyödyntäen.

Karteroopi toimii osaltaan tekstiilien kiertoa mahdollistaen ja näin vähentää osaltaan tekstiilijätettä. Tekstiilien kierrätyksen ja uudelleenkäytön toimijoita on Tampereella useita (esimerkiksi Nextiili, Pirkanmaan kierrätys ja työtoiminta, SPR Kontti ja Hope ry.) Näistä Nextiili ja Pirkanmaan kierrätys ja työtoiminta operoivat kaiken mahdollisen hyötykäyttöön soveltumattoman kierrätystekstiilin (tai muun heille päätyvän kierrätystavaran) soveltuvin osin edelleen uusiutuvan energian lähteeksi. Kaupunki on tehnyt kiertotaloustoimijoiden kanssa yhteistä kehittämistyötä (esim. KIERTO-hanke). Erillistä kiertotalouden avustusmuotoa ei kaupungilla kuitenkaan ole, eikä tekstiilien kierrätystoiminta ole Ympäristönsuojelutyön avustusten myöntämisperusteiden täyttävissä toimintamuodoissa mukana, vaan kiertotalouden toimijat ovat toimintansa sisällön mukaan voineet hakea ja saada kaupungin myöntämiä muita avustuksia. Nextiilille ja Pirkanmaan kierrätys ja työtoiminnalle on vuonna 2024 myönnetty työllisyyden edistämisen kohdeavustusta. Kyse on väliaikaisesta avustuksesta, jonka tarkoituksena on tukea välityömarkkinoilla toimivia yhdistyksiä TE-uudistuksen siirtymävaiheessa. Hope ry, joka Karteroopin tapaan edelleen jakaa vaatteita (ehtonaan tosin, että perheessä on alle 18-vuotias lapsi), on saanut vuodesta 2022 alkaen avustusta toimintaansa Tampereen kaupungin perheitä tukevan työn yleisavustuksesta. Vuonna 2024 mahdollisuuksien talolle myönnettiin 3000 euroa toiminnan kuluihin hyvinvoinnin edistämisen yleisavustus -kokonaisuudesta. Toiminta täyttää avustuskriteerit, mutta kokonaisuudesta myönnettävät summat jäävät kauas haetusta. Hyvinvoinnin edistämisen yleisavustuksia jaettiin vuodelle 2024 yhteensä 52 000 euroa yhdelletoista yhdistykselle. Mahdollisuuksien talo haki uutena avustuksen hakijana avustusta tästä kokonaisuudesta 30 000 euroa. Yhdistys haki avustusta sekä toimintaan että palkkakuluihin toiminnan jatkoa ja omarahoitteisuutta valmistelevan henkilön osalta. Muita tässä mainittuja avustuksia Mahdollisuuksien talo ei ole hakenut. Tulevaisuudessa Mahdollisuuksien talo ry:tä voidaan ohjata paremmin kohdentamaan avustushakemuksensa kokonaisuuteen, josta tarpeisiin on parhaat edellytykset vastata.

Kierrätysvaatteiden edelleen lahjoittaminen rinnastetaan aloitteessa vähävaraisille suunnattuun ruoka-apuun, molempien ollessa välttämättömyystarpeita. Ruoka-aputoiminta on hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvää matalan kynnyksen vapaaehtoistoimintaa, joka keskittyy hävikkiruoan hyötykäyttöön. Sen järjestämiseen ei ole velvoittavaa lainsäädäntöpohjaa, mutta 1.10.2024 on tullut voimaan valtioneuvoston asetus ruoka-aputoimintaan myönnettävistä valtionavustuksista. Ruoka-aputoiminnan valtionavustus kohdistuu yksinomaan ruoka-apuun, eikä asetuksessa mainita muita välttämättömyystarvikkeita, kuten vaatteita. (Valtioneuvoston asetus 541 /2024). Ruoka-aputoimintaan myönnettävistä valtionavustuksista Tampereen kaupunki tekee yhteistyötä Tampereen evankelisluterilaisen seurakuntayhtymän ja paikallisten järjestöjen kanssa hävikkiruoan hyötykäytön tehostamiseksi Tampereella. Ruoka-avun erilaisia muotoja ovat muun muassa elintarvikejako ja yhteisöruokailut.

Ruoka-apu on mukana Tampereen kaupungin köyhyysohjelmassa, missä osatavoitteina on eriarvoisuuden ja köyhyyden vähentäminen,

ennaltaehkäisyyn panostaminen sekä tamperelaisten työkyvyn, työllisyyden ja työelämään osallistumisen tukeminen. Köyhyysohjelman mahdollisen päivittämisen yhteydessä voidaan tarkastella vaateavun merkitystä ja mahdollisuuksia sen tukemiselle.

Tampereen kaupungin Työllisyys- ja kasvupalvelut tunnistaa kolmannen sektorin toimijoiden tärkeän roolin toiminnallisena ympäristönä, jossa on mahdollista vahvistaa osaamista ja muita työelämävalmiuksia sekä edistää näin pidempään työttömänä olleiden työnhakijoiden sijoittumista avoimille työmarkkinoille. Matalan kynnyksen työllistymistä edistävänä palveluna toimiva kuntouttava työtoiminta on siirtynyt kaupungilta Pirkanmaan hyvinvointialueen järjestämisvastuulle, joten niitä osin yhteistyömahdollisuuksia toimijan on syytä selvittää suoraan hyvinvointialueen kanssa.

Kaiken kaikkiaan kolmannen sektorin välityömarkkinatoimijoiden tilanne on taloudellisesti haasteellinen, koska välityömarkkinatoimijoille suunnattu TEM:n työllisyyspoliittinen avustus on loppunut, Pirha on vähentänyt kuntouttavan työtoiminnan ostopalvelujen käyttöä ja Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen (STEA) avustusmäärärahoja on leikattu, Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) nuorten työpajarahoitusta on leikattu, Euroopan sosiaalirahaston (ESR) hakerahoitus on vähentynyt, Kaupungin avustusmahdollisuudet ovat rajalliset nykyisen taloustilanteen puitteissa ja myös palkkatuettu työ on uudistusten keskellä.

Työllisyys- ja kasvupalvelujen tarkoituksena on käynnistää välityömarkkinoiden kehittämisohjelma, jonka puitteissa etsitään ratkaisuja esille tulleisiin haasteisiin yhdessä kolmannen sektorin ja muiden toimijoiden kanssa. Mahdollisuuksien talo ry on tervetullut mukaan kehittämistyöhön, kun se saadaan käyntiin. Toistaiseksi Karteroopi-toimintaa ei ole kehitetty työllistymistä edistävän palvelun suuntaan eikä siinä myöskään käytössä olevien seurantatietojen mukaan ole juurikaan hyödynnetty työkokeiluja tai palkkatukea osallistujien työelämävalmiuksien vahvistamisessa.

Karteroopi on konsepti, jota on perusteltua tukea ja vakiinnuttaa ekologista, sosiaalista ja taloudellista kestävästä kehityksestä tukevana sekä vaatteiden kestävästä kulutuksesta edistävänä toimintamallina. Mahdollisuuksien talo ry:tä voidaan tukea ja ohjata tunnistamaan ja hyödyntämään paremmin jo nykyisellään tarjolla olevat kaupungin tuki- ja yhteistyömuodot.

Tiedoksi

Kaupunginhallitus

Liitteet

1 Valtuustoaloite

Kaupunginhallitus, 09.12.2024, § 486

Valmistelijat / lisätiedot:
Savisaari Lauri, Salmi Pekka

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Yli-Rajala Juha, Konsernijohtaja

Päätösehdotus oli

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

Tampereen sosialidemokraattisen valtuustoryhmän valtuustoaloite ja siihen annettu lausunto merkitään tiedoksi.

Aloite ei anna aihetta muihin kuin lausunnossa esitettyihin toimenpiteisiin.

Tiedoksi

Tampereen sosialidemokraattinen valtuustoryhmä, Hanna Karojärvi, Tommi Eskonen, Esko-Pekka Järvinen, Johanna Heine, Sanna Teinilä, Tuula Mikkonen

Liitteet

1 Valtuustoaloite

Kaupunginvaltuusto, § 16, 27.01.2025
Kasvatus- ja opetuslautakunta, § 120, 10.12.2024
Elinvoima- ja osaamislautakunta, § 154, 18.12.2024
Kaupunginhallitus, § 19, 13.01.2025

§ 16

Valtuustoaloite lasten ja nuorten sähkötukokoinnin kitkemiseksi Tampereen kaikissa kouluissa koko koulupolun ajan – Aila Dünder-Järvinen

TRE:3229/06.00.01/2024

Kaupunginvaltuusto, 27.01.2025, § 16

Valmistelijat / lisätiedot:
Savisaari Lauri, Salmi Pekka

Valmistelijan yhteystiedot

Johtaja, ammatillinen koulutus Kirsi Viskari, puh. 0400 376 420, etunimi.sukunimi@tampere.fi, lukiokoulutuksen johtaja Mari Aalto, puh. 040 187 4593, etunimi.sukunimi1@tampere.fi, opetusjohtaja Ville Raatikainen, puh. 040 576 8949, ehkäisevän päihdetyön koordinaattori Johanna Heine, puh. 040 195 1709, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Lakiasiaainjohtaja Laura Klami, puh. 040 543 2285, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Päätösehdotus

Aila Dünder-Järvisen aloite ja siihen annetut lausunnot merkitään tiedoksi.

Aloite ei anna aihetta muihin kuin lausunnoissa esitettyihin toimenpiteisiin.

Tiedoksi

Aila Dünder-Järvinen, Kirsi Viskari, Mari Aalto, Ville Raatikainen, Kristiina Järvelä, Johanna Heine

Liitteet

1 Tampereen nuorisovaltuuston lausunto 26.11.2024
2 Valtuustoaloite - Aila Dünder-Järvinen

Kasvatus- ja opetuslautakunta, 10.12.2024, § 120

Valmistelijat / lisätiedot:
Aalto Mari, Viskari Kirsi, Järvelä Kristiina

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä: Savisaari Lauri, Johtaja

Päätösehdotus oli

Esitetään kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuuston päätettäväksi:
Aila Dünder-Järvisen aloite ja siihen annettu lausunto merkitään tiedoksi.

Aloite ei anna aihetta muihin kuin lausunnossa esitettyihin toimenpiteisiin.

Perustelut

Valtuutettu Aila Düндar-Järvinen esittää 10.6.2024 jättämässään aloitteessa, että Tampereen kaupunki yhdessä eri toimijoiden kanssa ryhtyy kitkemään ja ehkäisemään lasten ja nuorten sähkötupakointia koko koulupolun ajan, ala-koulusta lukioon asti. Yhteistyötä tulee tehdä koulujen, vanhempien, vanhempainyhdistysten, ehkäisevän päihdetyön ammattilaisten ja nuorisovaltuuston kanssa sähkötupakoinnin kitkemiseksi. "VapaaVapesta" – vapen vastainen kampanja tulee käynnistää myös Tampereella. Koulujen tulee päivittää päihdetoimintamallit koskemaan myös vapea.

Ehkäisevä päihdetyö

Lakisääteisessä ehkäisevässä päihdetyössä huomioidaan nikotiinituotteiden käyttöä, saatavuutta ja haittoja ehkäisevät toimet. Tuotteiden käytön ja saatavuuden seuranta ja niistä raportoiminen kuuluu osaksi ehkäisevän päihdetyön koordinaatiota. Saatujen tulosten mukaan kohdistetaan toimia erityisesti ajankohtaisiin ja nouseviin ilmiöihin. Vapen käytön lisääntyminen on tunnistettu sekä tilastotiedon että kokemustiedon kautta.

Päihdeviestinnässä yksittäiset kampanjat interventiona eivät ole yksinään tehokas keino luoda kasautuvia ja pitkäaikaisia vaikutuksia, mutta niitä voidaan hyödyntää osana toteutettavaa ehkäisevän päihdetyön kokonaisuutta. Ehkäisevä päihdetyö koostuu monenlaisista menetelmistä ja toimista. Oppilaitoksissa ja kouluissa toteutetaan ehkäisevää työtä mm. päihdekasvatuksen, puuttumisen sekä päihdetilanteisiin liittyvien toimintaohjeiden avulla sekä yleisestä kouluviihtyvyydestä huolehtimalla. Kampanjat voivat osaltaan tukea tietoisuuden lisääntymistä luotettavan tiedon avulla sekä tukea terveiden valintojen tekemisessä. Edellä mainittuja menetelmiä toteutetaan kouluissa ja oppilaitoksissa myös vapen osalta.

Kaupunkitasoisessa ehkäisevän päihdetyön suunnittelussa huomioidaan nikotiinituotteet, lisääntynyt vapen käyttö sekä uudempana ilmiönä nikotiinipussit. Yhteistyössä oppilaitosten ja koulujen kanssa määritetään toimenpiteiden kokonaisuus ja ehkäisevän päihdetyön koordinaation tarpeet osana ehkäisevän päihdetyön vuosittaista suunnittelua. Tähän yhteyteen voidaan liittää ja suunnitella yhteistä kampanjointia tunnistetun tarpeen mukaan.

Ehkäisevää päihdetyötä tehdään myös alueellisesti yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Pirkanmaan hyvinvointialue kampanjoi teemasta ja järjesti 27.3.2024 kaikille Pirkanmaan vanhemmille suunnatun vape-webinaarin, jossa on laajasti tietoa sekä asiantuntijapuheenvuoroja vanhempien vapetietämyksen lisäämiseksi. Tallenne on edelleen käytettävissä. Samassa yhteydessä tuotettiin nuorille suunnatut infovideot koulujen ja nuorisotilojen käyttöön.

Ammatillinen koulutus

Tampereen seudun ammattiopistossa tiedostetaan huoli valtuustoaloitteessa esiin nostetusta vapen eli sähkösavukkeen käytön yleistymisestä nuorten keskuudessa. Tredussa noudatetaan juuri päivitettyä Tampereen seudun ammattiopisto Tredun päihitteettömyyssuunnitelma 2024–2027, jonka ohjeistus koskee Tampereen kaupungin järjestämää ammatillista koulutusta, tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta (TUVA-koulutus) sekä Tredun järjestämää aikuisten perusopetusta. Mm. tupakkalakiin 549 /2016 perustuvan suunnitelman ohjeistus koskee päihteiden lisäksi tupakka- ja nuuskatuotteita (ml. sähkösavukkeita) ja sitä päivitetään aina tarvittaessa. Myös Tredun järjestyssääntöihin sisältyy toimintaohjeistus tupakkalain noudattamisesta ja valvonnasta. Ohjeistuksissa huomioidaan kulloinkin voimassa oleva lainsäädäntö.

Tupakkatuotteiden käyttö ja alle 18-vuotiaiden osalta myös hallussapito on kiellettyä toisen asteen oppilaitoksissa. Yli 18-vuotiaalla opiskelijalla on oikeus pitää hallussaan tupakkatuotteita ja nikotiininesteitä, mutta hän ei saa käyttää niitä oppilaitoksen alueella. Kielto koskee myös Tredun opiskelija-asuntoloita ja niiden käytössä olevia ulkoalueita. Tupakkatuotteiden käyttökielto Tredun oppilaitosten sisä- ja ulkotiloissa koskee iästä riippumatta kaikkia opiskelijoita, oppilaitoksen henkilökuntaa, oppilaitokselle palveluja tuottavia tahoja ja vierailijoita. Tupakkatuotteiksi lasketaan tupakan lisäksi myös tupakkajäljitelmät, tupakan vastikkeet, nuuska ja sähkötupakka. Tupakkalain mukaan on kiellettyä myydä, muutoin luovuttaa tai välittää tupakkatuotteita alle 18-vuotiaalle. Lisäksi kiellettyä on elinkeinotoiminnassa myydä tai muutoin luovuttaa tupakan vastikkeita, tupakointivälineitä ja sähkösavukkeita alle 18-vuotiaalle. Oppilaitoksen henkilökunnalla on velvollisuus valvoa tupakkalain noudattamista oppilaitoksissa ja tiedottaa siitä opiskelijoita. Johtaja ammatillinen koulutus/osaamisalajohtaja/koulutuspäällikkö tai opettaja voi työpäivän aikana ottaa haltuunsa alle 18-vuotiaalta opiskelijalta tupakkatuotteen, nikotiininesteen tai sitä sisältävän sähkösavukkeen. Haltuun otetut tuotteet on työpäivän jälkeen luovutettava opiskelijan huoltajalle. Tupakointikiellon toistuvasta rikkomisesta voidaan kirjata merkintä Wilmaan, ilmoittaa huoltajalle ja antaa kirjallinen huomautus sekä kiellon rikkomisen jatkuessa kirjallinen varoitus. Tarvittaessa voidaan soveltaa tupakkalain 113 §:n määräyksiä tupakointirikkomuksesta, jos tupakointikieltoa ei noudateta huomautuksista huolimatta.

Tupakkalakia ollaan muuttamassa lähikuukausina siten, että lakiin lisättäisiin savuttoman nikotiinituotteen määritelmä, johon sisältyisi myös nikotiinipussit ja niitä läheisesti muistuttavat tuotteet. Savuttomien nikotiinituotteiden nikotiinimäärien lisäksi niiden hajuihin, makuihin ja pakkausten ulkonäkyyn tulisi myös muutoksia, jotta ne olisivat vähemmän nuoria houkuttelevia. Tupakkalain muutosten myötä myös hallussapitokielltoa muutettaisiin siten, että alle 18-vuotias ei saa pitää hallussaan tupakkatuotetta tai tupakan vastiketta. Muutokset parantavat voimaan tultuaan oppilaitoksen mahdollisuuksia puuttua em. tuotteiden käyttöön ja hallussapitoon, koska nikotiinia sisältäviä ja sisältämättömiä

tuotteita ei tarvitse enää erottaa toisistaan. Tredun päihteettömyyssuunnitelma ja järjestyssäännöt päivitetään tupakkalakiin liittyvän lakimuutoksen jälkeen muutoksia vastaaviksi.

Tredun päihteettömyyssuunnitelmasta ja järjestyssäännöistä tiedotetaan henkilöstöä eri kanavia pitkin ja niitä käydään läpi jokaisessa toimipisteessä. Päihteettömyyssuunnitelma ja järjestyssäännöt ovat henkilöstön, opiskelijoiden ja huoltajien luettavissa mm. Wilmassa ja tietoa niistä on kaikkien saatavilla tredu.fi -verkkosivuilla. Järjestyssäännöt käydään läpi opiskelijoiden kanssa opiskelun aloituspäivinä ja sääntöjä kerrataan tarvittaessa. Tredussa tullaan jatkossa kiinnittämään huomiota entistä enemmän sähkötupakointiin ja nikotiinivalmisteisiin liittyvistä säädöksistä ja terveyshaitoista tiedottamiseen opiskelijoille mm. järjestämällä koulutus- ja tiedotustilaisuuksia, ottamalla aihe mukaan vuosittaisiin hyvinvointiviikkoihin sekä tekemällä yhteistyötä opiskelijakunnan, opiskeluhuollon ja Tredun viestintä -yksikön kanssa sekä painettujen tiedotusmateriaalien että someviestinnän keinoin. Myös valvonnan tehostamista toimipisteissä ja erityisesti wc-tiloissa on tarpeen lisätä. Tredussa onkin jo kokeilussa sähkötupakan käytön tunnistavia sensoreita, jotka helpottavat wc-tilojen valvontaa. Ulkopuolisten ja vierailijoiden osalta tulisi lisäksi kiinnittää entistä enemmän huomiota kieltokylttien riittävyteen ja sijaintiin. Henkilöstöä kannustetaan osallistumaan THL:n, hyvinvointialueen ja muiden toimijoiden järjestämiin aiheeseen liittyviin webinaareihin.

Tredu kannattaa VapaaVapesta -kampanjaan osallistumista tai vastaavan kampanjan käynnistämistä Tampereella ja Tredun seutukuntien toimipisteissä. On silti huomionarvoista, että vape on kuitenkin vain osa nikotiini-/tupakkatuotekirjoa ja vapaus kaikista nikotiini- ja tupakkatuotteista on kannatettavaa. Tupakkalain päivittäminen mahdollisimman pian antaa enemmän välineitä puuttua yleensä tupakointi- ja nikotiinituotteiden käytön poistamiseen oppilaitosympäristöstä.

Lukiokoulutus

Tampereen kaupungin lukiokoulutuksessa ollaan tietoisia valtuustoaloitteessa esiin nostetusta vapen eli sähkösavukkeiden käytön yleistymisestä nuorten keskuudessa ja valitettavasti lukiolaistenkin keskuudessa on opiskelijoita, jotka vapea käyttävät. Lukiokoulutuksessa noudatetaan Tampereen kaupungin toisen asteen koulutuksen päihteettömyyssuunnitelmaa. Päihteettömyyssuunnitelmaa päivitetään määräajoin ja uuden suunnitelman on määrä tulla voimaan vuoden 2025 alussa. Päihteettömyyssuunnitelmaan on kirjattu, että toisen asteen oppilaitoksissa tupakkatuotteiden käyttö on kiellettyä. Tupakkatuotteiksi luokitellaan myös mm. sähkötupakat ja nuuska. Tupakointikielto koskee iästä riippumatta kaikkia opiskelijoita, oppilaitoksen henkilökuntaa ja vierailijoita. Oppilaitoksen henkilökunnalla on velvollisuus valvoa tupakkalain noudattamista oppilaitoksessa ja tiedottaa siitä opiskelijoita. Lukioiden järjestyssäännöissä mainitaan tupakointikiellosta.

Lukiokoulutuksessa noudatetaan tupakkalakia 549/2016, jonka mukaan alle 18-vuotias ei saa pitää hallussaan nikotiinituotteita. Rehtorilla ja opettajalla on haltuunotto-oikeus koskien alle 18-vuotiaalla havaittuja

tupakkatuotteita, nikotiininesteitä tai niitä sisältäviä sähkösavukkeita. Yli 18-vuotiaalla opiskelijalla on oikeus pitää hallussaan tupakkatuotteita ja nikotiininesteitä, mutta ei käytä niitä oppilaitoksen tiloissa tai alueella. Tällä hetkellä alaikäisen nikotiinittomien sähkösavukkeiden hallussapito ei ole laissa kiellettyä. Haltuunotto-oikeutta ei näin ollen ole nikotiinittomiin tuotteisiin. Haasteeksi oppilaitosympäristössä muodostuukin se, että henkilöstö ei voi erottaa vapeista päällepäin varmuudella mikä tuote sisältää nikotiinia. Epäselvissä tilanteissa avoin keskustelu opiskelijan kanssa ja yhteys huoltajiin on tärkeää.

Hallitus on tehnyt keväällä 2024 eduskunnalle esityksen tupakkalain muuttamisesta. Esityksen mukaisesti kiellettäisiin nikotiinittomien sähkösavukkeiden eli vapen hallussapito alaikäisiltä. Hallussapidon kieltäminen antaisi oppilaitoksille välineet puuttua vapen käyttöön. Tupakkalakiin esitetään myös savuttoman nikotiinituotteen määritelmää, joka kattaisi nikotiinipussit. Savuttomien nikotiinituotteiden käyttö kiellettäisiin päiväkotien ja esi- ja perusopetusta, ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisä- ja ulkotiloissa sekä leikkikentillä. Lain on tarkoitus tulla voimaan mahdollisimman pian.

Tampereen kaupungin lukiokoulutuksessa odotetaan tupakkalain päivityksen voimaantuloa ja toimitaan ajankohtaisesti lain vaatimalla tavalla. Opetushallituksen rahoittamassa Ankkuritoiminnasta apua ja tukea II asteella, nuorten turvalliset polut- hankkeessa on suunnitteilla lukio-opiskelijoille suunnattu tietoa lisäävä ja kriittiseen ajatteluun kannustava vape- ja nikotiinisisältöinen koulutustilaisuus lukuvuonna 2024–2025. Mikäli Tampereella järjestetään Kanta-Hämeen tapaan perusopetuksen ja toisen asteen kattava VapaaVapesta -tyyppinen kampanja, lukiokoulutus on kiinnostunut olemaan siinä mukana.

Perusopetus

Myös perusopetus pitää tärkeänä aloitteessa esiin nostettua huolta alaikäisten sähkötupakoinnista. Sähkötupakan käyttöä esiintyy myös perusopetuksen vanhempien oppilaiden keskuudessa. Lukiokoulutuksen esiin nostama tupakkalaki on luonnollisesti voimassa myös peruskouluikäisten osalta ja kattaa myös perusopetuksen rakennukset.

Rehtorilla ja opettajalla on oikeus ottaa haltuunsa työpäivänä aikana alle 18-vuotiaalta oppilaalta tupakkatuotteen tai sähkösavukkeen, mikäli se häiritsee opetusta. Huoltajalla on oikeus saada tupakkatuote itselleen. Toistuvasta piittaamattomuudesta tupakkalain noudattamisessa voidaan noudattaa tupakkalain 113 §:n ohjeistusta tupakointirikkomuksesta. Sen mukaan joka tahallaan yleisen kulkuneuvon, sisätilan tai ulkoalueen haltijan tai hänen edustajansa taikka yleisen tilaisuuden järjestäjän tai siellä järjestyksenvälvojana toimivan taikka valvontaviranomaisen huomautuksesta huolimatta jatkaa tupakointia sisätilassa tai ulkoalueella, jossa tupakointi on 74 §:n 1 momentin mukaan kielletty, on tuomittava tupakointirikkomuksesta sakkoon.

Tällä hetkellä haasteeksi koetaan se, että nykyisen lain mukaan kiellettyä on tupakkatuotteiden hankinta ja käyttö koulujen alueella. Hallussapitoon ei nykyisen lain mukaan kuitenkaan voida puuttua.

Perusopetuksen yhteisten järjestyssääntöjen mukaan tupakkatuotteiden, sähkösavukkeiden, päihteiden tai muiden huumaavien aineiden hallussapito ja käyttö on kiellettyä. Myös perusopetuksen päihteettömyyssuunnitelmassa tämä todetaan.

Tampereen kaupungin perusopetuksen tunne- vuorovaikutus ja turvataitojen (TUVUTU) opetussuunnitelmassa määritellään tavoitteet ja sisällöt, joita perusopetuksessa sovelletaan myös vapettamisen osalta. TUVUTU-tunteja on kohdennettu erityisesti 4.- ja 6. luokille. Neljännen luokan opetussuunnitelman mukaisesti oppilas harjoittelee turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja erityisesti seuraavilla osa-alueilla: paloturvallisuus, myrkytykset ja päihteet. Oppisisällön tavoitteena oppilas opettelee suojelemaan itseään. Kuudennen luokan TUVUTU-opetussuunnitelman tavoitteena on, että oppilas harjoittelee pitämään kiinni omista rajoistaan. Tuntien sisältönä harjoitellaan kieltäytymään itselle tai toisille vahingollisista asioista sekä tunnistetaan rohkeuden ja uhkarohkeuden ero. Lisäksi sähkötupakointivalistus on osa ympäristö- ja luonnontiedon sekä terveystiedon oppiaines sisältöjä useilla luokka-asteilla.

Kuluvana lukuvuonna jokaisessa Tampereen kaupungin 6. luokassa pidetään laillisuuskasvatusoppitunti, jonka yhtenä sisältönä ovat vapekaupan lieveilmiöt ja seuraukset. Oppitunnit toteutetaan kouluvalmentajien ja nuorisotyöntekijöiden yhteistyönä.

Poliisi on ilmoittanut lisäävänsä läsnäoloaan kouluissa vuoden 2025 aikana valtion lisärahoituksella toteutettavalla koulupoliisimallilla erityisesti ongelmanratkaisutilanteissa ja laillisuuskasvatuksessa. Koulupoliisitoiminnalla pyritään tavoittamaan koko perusopetuksen ikäryhmä. Poliisin tuottamaa materiaalia tulee olemaan entistä enemmän tarjolla opettajille, huoltajille ja oppilaille.

Perusopetuksen henkilöstölle järjestettiin lokakuussa 2024 täydennyskoulutusta päihteistä, mukaan lukien vape. Tarkoituksena oli lisätä henkilöstön varhaisen puuttumisen taitoja sekä kasvattaa henkilöstön päihdetietoutta. Verkkokoulutuksen toteutti YAD ja siihen osallistui lähes 200 ammattilaista.

Näistä laeista, kielloista ja valistuksesta huolimatta vapetusta esiintyy edelleen perusopetuksen kouluissa. Osa kouluista on lisännyt valvontaa myös WC-tiloissa, mutta se ei ole poistanut ongelmaa. Myös nuorisovaltuuston kannanotto nostaa esiin ongelmat WC-tilojen valvomisessa.

Nuorisovaltuusto ehdottaa nuorten mukaan ottamista sähkötupakoinnin vähentämiseen tähtäävissä toimenpiteissä. Perusopetus pitää nuorisovaltuuston ehdotusta erinomaisena ja pyrkii aloittamaan jo keväällä yhteistyössä nuorisovaltuuston kanssa nuorten ohjaamien toimenpiteiden suunnittelun. Perusopetus kannattaa myös VapaaVapesta-kampanjaan osallistumista.

Tiedoksi

Kaupunginhallitus

1 Valtuustoaloite - Aila Dundar-Järvinen
2 Tampereen nuorisovaltuuston lausunto 26.11.2024

Elinvoima- ja osaamislautakunta, 18.12.2024, § 154

Valmistelijat / lisätiedot:
Aalto Mari, Viskari Kirsi, Järvelä Kristiina

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä: Salmi Pekka, Johtaja

Päätösehdotus oli

Esitetään kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuuston päätettäväksi:

Aila DüNDAR-Järvisen aloite ja siihen annettu lausunto merkitään tiedoksi.

Aloite ei anna aihetta muihin kuin lausunnossa esitettyihin toimenpiteisiin.

Perustelut

Valtuutettu Aila DüNDAR-Järvinen esittää 10.6.2024 jättämässään aloitteessa, että Tampereen kaupunki yhdessä eri toimijoiden kanssa ryhtyy kitkemään ja ehkäisemään lasten ja nuorten sähköstupakointia koko koulupolun ajan, ala-koulusta lukioon asti. Yhteistyötä tulee tehdä koulujen, vanhempien, vanhempainyhdistysten, ehkäisevän päihdetyön ammattilaisten ja nuorisovaltuuston kanssa sähköstupakoinnin kitkemiseksi. "VapaaVapesta" – vapen vastainen kampanja tulee käynnistää myös Tampereella. Koulujen tulee päivittää päihdetoimintamallit koskemaan myös vapea.

Ehkäisevä päihdetyö

Lakisäätöisessä ehkäisevässä päihdetyössä huomioidaan nikotiinituotteiden käyttöä, saatavuutta ja haittoja ehkäisevät toimet. Tuotteiden käytön ja saatavuuden seuranta ja niistä raportointi kuuluu osaksi ehkäisevän päihdetyön koordinaatiota. Saatujen tulosten mukaan kohdistetaan toimia erityisesti ajankohtaisiin ja nouseviin ilmiöihin. Vapen käytön lisääntyminen on tunnistettu sekä tilastotiedon että kokemustiedon kautta.

Päihdeviestinnässä yksittäiset kampanjat interventiona eivät ole yksinään tehokas keino luoda kasautuvia ja pitkäaikaisia vaikutuksia, mutta niitä voidaan hyödyntää osana toteutettavaa ehkäisevän päihdetyön kokonaisuutta. Ehkäisevä päihdetyö koostuu monenlaisista menetelmistä ja toimista. Oppilaitoksissa ja kouluissa toteutetaan ehkäisevää työtä mm. päihdekasvatuksen, puuttumisen sekä päihdetilanteisiin liittyvien toimintaohjeiden avulla sekä yleisestä kouluviihtyvyydestä huolehtimalla. Kampanjat voivat osaltaan tukea tietoisuuden lisääntymistä luotettavan tiedon avulla sekä tukea terveiden valintojen tekemisessä. Edellä mainittuja menetelmiä toteutetaan kouluissa ja oppilaitoksissa myös vapen osalta.

Kaupunkitasoisessa ehkäisevän päihdetyön suunnittelussa huomioidaan nikotiinituotteet, lisääntynyt vapen käyttö sekä uudempana ilmiönä nikotiinipussit. Yhteistyössä oppilaitosten ja koulujen kanssa määritetään toimenpiteiden kokonaisuus ja ehkäisevän päihdetyön koordinaation tarpeet osana ehkäisevän päihdetyön vuosittaista suunnittelua. Tähän yhteyteen voidaan liittää ja suunnitella yhteistä kampanjointia tunnistetun tarpeen mukaan.

Ehkäisevää päihdetyötä tehdään myös alueellisesti yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Pirkanmaan hyvinvointialue kampanjoi teemasta ja järjesti 27.3.2024 kaikille Pirkanmaan vanhemmille suunnatun vape- webinaarin, jossa on laajasti tietoa sekä asiantuntijapuheenvuoroja vanhempien vapetietämyksen lisäämiseksi. Tallenne on edelleen käytettävissä. Samassa yhteydessä tuotettiin nuorille suunnatut infovideot koulujen ja nuorisotilojen käyttöön.

Ammatillinen koulutus

Tampereen seudun ammattiopistossa tiedostetaan huoli valtuustoaloitteessa esiin nostetusta vapen eli sähkösavukkeen käytön yleistymisestä nuorten keskuudessa. Tredussa noudatetaan juuri päivitettyä Tampereen seudun ammattiopisto Tredun päihdeettömyyssuunnitelma 2024–2027, jonka ohjeistus koskee Tampereen kaupungin järjestämää ammatillista koulutusta, tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta (TUVA-koulutus) sekä Tredun järjestämää aikuisten perusopetusta. Mm. tupakkalakiin 549 /2016 perustuvan suunnitelman ohjeistus koskee päihteiden lisäksi tupakka- ja nuuskatuotteita (ml. sähkösavukkeita) ja sitä päivitetään aina tarvittaessa. Myös Tredun järjestyssääntöihin sisältyy toimintaohjeistus tupakkalain noudattamisesta ja valvonnasta. Ohjeistuksissa huomioidaan kulloinkin voimassa oleva lainsäädäntö.

Tupakkatuotteiden käyttö ja alle 18-vuotiaiden osalta myös hallussapito on kiellettyä toisen asteen oppilaitoksissa. Yli 18-vuotiaalla opiskelijalla on oikeus pitää hallussaan tupakkatuotteita ja nikotiininesteitä, mutta hän ei saa käyttää niitä oppilaitoksen alueella. Kielto koskee myös Tredun opiskelija-asuntoloita ja niiden käytössä olevia ulkoalueita. Tupakkatuotteiden käyttökielto Tredun oppilaitosten sisä- ja ulkotiloissa koskee iästä riippumatta kaikkia opiskelijoita, oppilaitoksen henkilökuntaa, oppilaitokselle palveluja tuottavia tahoja ja vierailijoita. Tupakkatuotteiksi lasketaan tupakan lisäksi myös tupakkajäljitelmät, tupakan vastikkeet, nuuska ja sähkötupakka. Tupakkalain mukaan on kiellettyä myydä, muutoin luovuttaa tai välittää tupakkatuotteita alle 18-vuotiaalle. Lisäksi kiellettyä on elinkeinotoiminnassa myydä tai muutoin luovuttaa tupakan vastikkeita, tupakointivälineitä ja sähkösavukkeita alle 18-vuotiaalle. Oppilaitoksen henkilökunnalla on velvollisuus valvoa tupakkalain noudattamista oppilaitoksissa ja tiedottaa siitä opiskelijoita. Johtaja ammatillinen koulutus/osaamisalajohtaja/koulutuspäällikkö tai opettaja voi työpäivän aikana ottaa haltuunsa alle 18-vuotiaalta opiskelijalta tupakkatuotteen, nikotiininesteen tai sitä sisältävän sähkösavukkeen. Haltuun otetut tuotteet on työpäivän jälkeen luovutettava opiskelijan huoltajalle. Tupakointikiellon toistuvasta rikkomisesta voidaan kirjata merkintä Wilmaan, ilmoittaa huoltajalle ja

antaa kirjallinen huomautus sekä kiellon rikkomisen jatkuessa kirjallinen varoitus. Tarvittaessa voidaan soveltaa tupakkalain 113 §:n määräyksiä tupakointirikkomuksesta, jos tupakointikieltoa ei noudateta huomautuksista huolimatta.

Tupakkalakiin ollaan muuttamassa lähikuukausina siten, että lakiin lisättäisiin savuttoman nikotiinituotteen määritelmä, johon sisältyisi myös nikotiinipussit ja niitä läheisesti muistuttavat tuotteet. Savuttomien nikotiinituotteiden nikotiinimäärien lisäksi niiden hajuihin, makuihin ja pakkausten ulkonäkyyn tulisi myös muutoksia, jotta ne olisivat vähemmän nuoria houkuttelevia. Tupakkalain muutosten myötä myös hallussapitokieltoa muutettaisiin siten, että alle 18-vuotias ei saa pitää hallussaan tupakkatuotetta tai tupakan vastiketta. Muutokset parantavat voimaan tultuaan oppilaitoksen mahdollisuuksia puuttua em. tuotteiden käyttöön ja hallussapitoon, koska nikotiinia sisältäviä ja sisältämättömiä tuotteita ei tarvitse enää erottaa toisistaan. Tredun päihitteettömyyssuunnitelma ja järjestyssäännöt päivitetään tupakkalakiin liittyvän lakimuutoksen jälkeen muutoksia vastaaviksi.

Tredun päihitteettömyyssuunnitelmasta ja järjestyssäännöistä tiedotetaan henkilöstöä eri kanavia pitkin ja niitä käydään läpi jokaisessa toimipisteessä. Päihitteettömyyssuunnitelma ja järjestyssäännöt ovat henkilöstön, opiskelijoiden ja huoltajien luettavissa mm. Wilmassa ja tietoa niistä on kaikkien saatavilla tredu.fi -verkkosivuilla. Järjestyssäännöt käydään läpi opiskelijoiden kanssa opiskelun aloituspäivinä ja sääntöjä kerrataan tarvittaessa. Tredussa tullaan jatkossa kiinnittämään huomiota entistä enemmän sähkötupakointiin ja nikotiinivalmisteisiin liittyvistä säädöksistä ja terveyshaitoista tiedottamiseen opiskelijoille mm. järjestämällä koulutus- ja tiedotustilaisuuksia, ottamalla aihe mukaan vuosittaisiin hyvinvointiviikkoihin sekä tekemällä yhteistyötä opiskelijakunnan, opiskeluhuollon ja Tredun viestintä -yksikön kanssa sekä painettujen tiedotusmateriaalien että someviestinnän keinoin. Myös valvonnan tehostamista toimipisteissä ja erityisesti wc-tiloissa on tarpeen lisätä. Tredussa onkin jo kokeilussa sähkötupakan käytön tunnistavia sensoreita, jotka helpottavat wc-tilojen valvontaa. Ulkopuolisten ja vierailijoiden osalta tulisi lisäksi kiinnittää entistä enemmän huomiota kieltokylttien riittävyteen ja sijaintiin. Henkilöstöä kannustetaan osallistumaan THL:n, hyvinvointialueen ja muiden toimijoiden järjestämiin aiheeseen liittyviin webinaareihin.

Tredu kannattaa VapaaVapesta -kampanjaan osallistumista tai vastaavan kampanjan käynnistämistä Tampereella ja Tredun seutukuntien toimipisteissä. On silti huomionarvoista, että vape on kuitenkin vain osa nikotiini-/tupakkatuotekirjoa ja vapaus kaikista nikotiini- ja tupakkatuotteista on kannatettavaa. Tupakkalain päivittäminen mahdollisimman pian antaa enemmän välineitä puuttua yleensä tupakointi- ja nikotiinituotteiden käytön poistamiseen oppilaitosympäristöstä.

Lukiokoulutus

Tampereen kaupungin lukiokoulutuksessa ollaan tietoisia valtuustoaloitteessa esiin nostetusta vapen eli sähkösavukkeiden käytön yleistymisestä nuorten keskuudessa ja valitettavasti lukiolaistenkin

keskuudessa on opiskelijoita, jotka vapea käyttävät. Lukiokoulutuksessa noudatetaan Tampereen kaupungin toisen asteen koulutuksen päihteettömyyssuunnitelmaa. Päihteettömyyssuunnitelmaa päivitetään määräajoin ja uuden suunnitelman on määrä tulla voimaan vuoden 2025 alussa. Päihteettömyyssuunnitelmaan on kirjattu, että toisen asteen oppilaitoksissa tupakkatuotteiden käyttö on kiellettyä. Tupakkatuotteiksi luokitellaan myös mm. sähkötupakat ja nuuska. Tupakointikielto koskee iästä riippumatta kaikkia opiskelijoita, oppilaitoksen henkilökuntaa ja vierailijoita. Oppilaitoksen henkilökunnalla on velvollisuus valvoa tupakkalain noudattamista oppilaitoksessa ja tiedottaa siitä opiskelijoita. Lukioiden järjestyssäännöissä mainitaan tupakointikiellosta.

Lukiokoulutuksessa noudatetaan tupakkalaki 549/2016, jonka mukaan alle 18-vuotias ei saa pitää hallussaan nikotiinituotteita. Rehtorilla ja opettajalla on haltuunotto-oikeus koskien alle 18-vuotiaalla havaittuja tupakkatuotteita, nikotiininesteitä tai niitä sisältäviä sähkösavukkeita. Yli 18-vuotiaalla opiskelijalla on oikeus pitää hallussaan tupakkatuotteita ja nikotiininesteitä, mutta ei käyttää niitä oppilaitoksen tiloissa tai alueella. Tällä hetkellä alaikäisen nikotiinittomien sähkösavukkeiden hallussapito ei ole laissa kiellettyä. Haltuunotto-oikeutta ei näin ollen ole nikotiinittomiin tuotteisiin. Haasteeksi oppilaitosympäristössä muodostuukin se, että henkilöstö ei voi erottaa vapeista päällepäin varmuudella mikä tuote sisältää nikotiinia. Epäselvissä tilanteissa avoin keskustelu opiskelijan kanssa ja yhteys huoltajiin on tärkeää.

Hallitus on tehnyt keväällä 2024 eduskunnalle esityksen tupakkalain muuttamisesta. Esityksen mukaisesti kiellettäisiin nikotiinittomien sähkösavukkeiden eli vapen hallussapito alaikäisiltä. Hallussapidon kieltäminen antaisi oppilaitoksille välineet puuttua vapen käyttöön. Tupakkalakiin esitetään myös savuttoman nikotiinituotteen määritelmää, joka kattaisi nikotiinipussit. Savuttomien nikotiinituotteiden käyttö kiellettäisiin päiväkotien ja esi- ja perusopetusta, ammatillista koulutusta tai lukio-opetusta antavien oppilaitosten sisä- ja ulkotiloissa sekä leikkikentillä. Lain on tarkoitus tulla voimaan mahdollisimman pian.

Tampereen kaupungin lukiokoulutuksessa odotetaan tupakkalain päivityksen voimaantuloa ja toimitaan ajankohtaisesti lain vaatimalla tavalla. Opetushallituksen rahoittamassa Ankkuritoiminnasta apua ja tukea II asteella, nuorten turvalliset polut- hankkeessa on suunnitteilla lukio-opiskelijoille suunnattu tietoa lisäävä ja kriittiseen ajatteluun kannustava vape- ja nikotiinisisältöinen koulutustilaisuus lukuvuonna 2024–2025. Mikäli Tampereella järjestetään Kanta-Hämeen tapaan perusopetuksen ja toisen asteen kattava VapaaVapesta -tyyppinen kampanja, lukiokoulutus on kiinnostunut olemaan siinä mukana.

Perusopetus

Myös perusopetus pitää tärkeänä aloitteessa esiin nostettua huolta alaikäisten sähkötupakoinnista. Sähkötupakan käyttöä esiintyy myös perusopetuksen vanhempien oppilaiden keskuudessa. Lukiokoulutuksen esiin nostama tupakkalaki on luonnollisesti voimassa myös peruskouluikäisten osalta ja kattaa myös perusopetuksen rakennukset.

Rehtorilla ja opettajalla on oikeus ottaa haltuunsa työpäivänä aikana alle 18-vuotiaalta oppilaalta tupakkatuotteen tai sähkösavukkeen, mikäli se häiritsee opetusta. Huoltajalla on oikeus saada tupakkatuote itselleen. Toistuvasta piittaamattomuudesta tupakkalain noudattamisessa voidaan noudattaa tupakkalain 113 §:n ohjeistusta tupakointirikkomuksesta. Sen mukaan joka tahallaan yleisen kulkuneuvon, sisätilan tai ulkoalueen haltijan tai hänen edustajansa taikka yleisen tilaisuuden järjestäjän tai siellä järjestyksenvalvojana toimivan taikka valvontaviranomaisen huomautuksesta huolimatta jatkaa tupakointia sisätilassa tai ulkoalueella, jossa tupakointi on 74 §:n 1 momentin mukaan kielletty, on tuomittava tupakointirikkomuksesta sakkoon.

Tällä hetkellä haasteeksi koetaan se, että nykyisen lain mukaan kiellettyä on tupakkatuotteiden hankinta ja käyttö koulujen alueella. Hallussapitoon ei nykyisen lain mukaan kuitenkaan voida puuttua.

Perusopetuksen yhteisten järjestyssääntöjen mukaan tupakkatuotteiden, sähkösavukkeiden, päihteiden tai muiden huumaavien aineiden hallussapito ja käyttö on kiellettyä. Myös perusopetuksen päihteettömyyssuunnitelmassa tämä todetaan.

Tampereen kaupungin perusopetuksen tunne- vuorovaikutus ja turvataitojen (TUVUTU) opetussuunnitelmassa määritellään tavoitteet ja sisällöt, joita perusopetuksessa sovelletaan myös vapettamisen osalta. TUVUTU-tunteja on kohdennettu erityisesti 4.- ja 6. luokille. Neljännen luokan opetussuunnitelman mukaisesti oppilas harjoittelee turvallisuuden edistämistä ja turvataitoja erityisesti seuraavilla osa-alueilla: paloturvallisuus, myrkytykset ja päihteet. Oppisisällön tavoitteena oppilas opettelee suojelemaan itseään. Kuudennen luokan TUVUTU-opetussuunnitelman tavoitteena on, että oppilas harjoittelee pitämään kiinni omista rajoistaan. Tuntien sisältönä harjoitellaan kieltäytymään itselle tai toisille vahingollisista asioista sekä tunnistetaan rohkeuden ja uhkarohkeuden ero. Lisäksi sähkötupakointivalistus on osa ympäristö- ja luonnontiedon sekä terveystiedon oppiainesisältöjä useilla luokka-asteilla.

Kuluvana lukuvuonna jokaisessa Tampereen kaupungin 6.luokassa pidetään laillisuuskasvatusoppitunti, jonka yhtenä sisältönä ovat vapekaupan lieveilmiöt ja seuraukset. Oppitunnit toteutetaan kouluvalmentajien ja nuorisotyöntekijöiden yhteistyönä.

Poliisi on ilmoittanut lisäävänsä läsnäoloaan kouluissa vuoden 2025 aikana valtion lisärahoituksella toteutettavalla koulupoliisimallilla erityisesti ongelmanratkaisutilanteissa ja laillisuuskasvatuksessa. Koulupoliisitoiminnalla pyritään tavoittamaan koko perusopetuksen ikäryhmä. Poliisin tuottamaa materiaalia tulee olemaan entistä enemmän tarjolla opettajille, huoltajille ja oppilaille.

Perusopetuksen henkilöstölle järjestettiin lokakuussa 2024 täydennyskoulutusta päihteistä, mukaan lukien vape. Tarkoituksena oli lisätä henkilöstön varhaisen puuttumisen taitoja sekä kasvattaa henkilöstön päihdetietoutta. Verkkokoulutuksen toteutti YAD ja siihen osallistui lähes 200 ammattilaista.

Näistä laeista, kielloista ja valistuksesta huolimatta vapetusta esiintyy edelleen perusopetuksen kouluissa. Osa kouluista on lisännyt valvontaa myös WC-tiloissa, mutta se ei ole poistanut ongelmaa. Myös nuorisovaltuuston kannanotto nostaa esiin ongelmat WC-tilojen valvomisessa.

Nuorisovaltuusto ehdottaa nuorten mukaan ottamista sähkö tupakoinnin vähentämiseen tähtäävissä toimenpiteissä. Perusopetus pitää nuorisovaltuuston ehdotusta erinomaisena ja pyrkii aloittamaan jo keväällä yhteistyössä nuorisovaltuuston kanssa nuorten ohjaamien toimenpiteiden suunnittelun. Perusopetus kannattaa myös VapaaVapesta-kampanjaan osallistumista.

Tiedoksi

Kaupunginhallitus

Liitteet

- 1 Valtuustoaloite - Aila Dundar-Järvinen
- 2 Tampereen nuorisovaltuuston lausunto 26.11.2024

Kaupunginhallitus, 13.01.2025, § 19

Valmistelijat / lisätiedot:
Savisaari Lauri, Salmi Pekka

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä: Yli-Rajala Juha, Konsernijohtaja

Päätösehdotus oli

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

Aila Dündar-Järvisen aloite ja siihen annetut lausunnot merkitään tiedoksi.

Aloite ei anna aihetta muihin kuin lausunnoissa esitettyihin toimenpiteisiin.

Tiedoksi

Aila Dündar-Järvinen, Kirsi Viskari, Mari Aalto, Ville Raatikainen, Kristiina Järvelä, Johanna Heine

Liitteet

- 1 Valtuustoaloite - Aila Dundar-Järvinen
- 2 Tampereen nuorisovaltuuston lausunto 26.11.2024

Kaupunginvaltuusto, § 17, 27.01.2025
Yhdyskuntalautakunta, § 333, 17.12.2024
Kaupunginhallitus, § 21, 13.01.2025

§ 17

Valtuustoaloite Niemenrannan kadunvarsipysäköinnin lisäämiseksi – Jouni Ovaska ym.

TRE:3917/08.00.01/2024

Kaupunginvaltuusto, 27.01.2025, § 17

Valmistelijat / lisätiedot:
Nurminen Mikko

Valmistelijan yhteystiedot

Liikenneinsinööri Pekka Stenman, puh. 040 163 7226, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Lakiasiaintoiminnan johtaja Laura Klami, puh. 040 543 2285, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Päätösehdotus

Jouni Ovaskan ym. valtuustoaloite ja yhdyskuntalautakunnan antama sekä kaupunginhallituksen täydentämä vastaus merkitään tiedoksi.

Aloite ei tässä vaiheessa anna aiheutta muihin toimenpiteisiin.

Tiedoksi

Jouni Ovaska, Elina Karppinen, Ari Vandell, Pekka Stenman, Mikko Kielo, Pasi Ruohomäki, Pasi Palmu, Tuula Somppi, pysäköinninvalvonta

Liitteet

1 Valtuustoaloite

Yhdyskuntalautakunta, 17.12.2024, § 333

Valmistelijat / lisätiedot:
Vandell Ari

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä: Nurminen Mikko, Johtaja

Päätösehdotus oli

Esitetään kaupunginhallitukselle ja edelleen valtuuston päätettäväksi:

Jouni Ovaskan ym. valtuustoaloite ja siihen annettu vastaus merkitään tiedoksi.

Aloite ei tässä vaiheessa anna aiheutta muihin toimenpiteisiin.

Perustelut

Jouni Ovaska ja 25 muuta valtuutettua ovat valtuustoaloitteessaan 19.8.2024 esittäneet, että Niemenrannan alueella tulee lisätä kadunvarsipysäköintiä. Perusteluksi aloitteen tekijät esittävät sen, että

uusien rakennusten valmistuessa vähenevät alueen pysäköintipaikat. Tämän myötä mm. vierailijoiden ja kotihoidon pysäköinti vaikeutuu alueella.

Valtuustoaloitteen tekijöiden mukaan Niemenrannan katujen suunnittelu on tehty huonosti kivien asettelun, puiden ja valaistuksen osalta. Alueen katusuunnitelmat on tehty ja hyväksytty yhdyskuntalautakunnassa alueelle laadittu asemakaava huomioiden. Hyvin usein rakennusten tonttiliittymien paikat kuitenkin muuttuvat rakennuslupavaiheessa asemakaavan viitesuunnitelmiin nähden, mikä luo haasteita katujen toteuttamiseen katusuunnitelman mukaisiksi. Katusuunnitelmiin voidaan tehdä pieniä tarkistuksia rakennusvaiheessa huomioiden muuttuneet tilanteet, mutta isommat muutokset vaatisivat katusuunnitelman uudelleenhyväksynnän.

Niemenrantaan jo valmiiksi rakennetuilla kaduilla on pyritty maksimoimaan autopaikkojen määrä ottaen huomioon kadun muut tarpeet, erityisesti tonttiliittymät ja katupuiden riittävä määrä. Toteutetut ratkaisut eivät ole millään tavalla poikkeuksellisia Tampereella, vaan puiden, valaistuksen ja pysäköinnin rytmittely vastaa kaupungissa käytössä olevia käytäntöjä. Pysäköinnin osalta kuitenkin eriväristen kivetysten käyttäminen osoittamaan sallitun ja kielletyn pysäköinnin rajaa on ollut ongelmallista, ja tämä myös hieman vähentää pysäköinnin määrää, jos erivärisiin kiviin puututaan pysäköinninvalvonnalla. Valvontakäytäntöjä tarkistetaan, ja tarvittaessa muutetaan myös kaduille toteutettua liikenteenohjausta helpommin havaittavaksi ja sallivammaksi.

Uusien rakentuvien asuinalueiden pysäköinti on suunniteltu tapahtuvan lähtökohtaisesti tonteilla. Tonteille toteutetaan pysäköintipaikkoja kaupungin päätöksenteossa hyväksytyin pysäköintinormin mukaisesti. Kadunvarsipysäköinti uusilla alueilla on tarkoitettu pääasiassa lyhytaikaiseen pysäköintiin, mm. vieraiden ja kotihoidon tarpeisiin. Myös muilla Tampereen uudemmissa asuinalueilla on havaittu, että nykyisten tonteille toteutettavien pysäköintipaikkojen määrä ei monin paikoin ole ollut riittävä asukkaiden tarpeisiin etenkin rakentamisen ollessa alueella osin kesken, jolloin alueella on tarvetta myös rakennuksilla työskentelevien pysäköinnille. Ajan kuluessa ja katujen valmistuessa pysäköinti kuitenkin yleensä vakiintuu, ja ongelmien on todettu vähentyvän. Joillain alueilla kuitenkin pysäköinti selkeästi siirtyy ympäröiville alueille, joissa vapaata pysäköintiä löytyy hyväksyttävän kävelymatkan päästä.

Niemenrannan alueelle käynnistyy tammikuussa 2025 raitiotieliikenne. Raitiotie tuo alueelle erittäin hyvän palvelutason joukkoliikenteen, millä toivotaan olevan vaikutusta henkilöautojen tarpeeseen alueella. Muutos ei kuitenkaan välttämättä tule tapahtumaan nopeasti, vaan vaatii aikaa. Aikaisempien raitiotielinjoiden varsilta on kuitenkin jo saatu kokemuksia siitä, että yksityisautojen määrä vähenee raitiotieliikenteen myötä. Vaikutusta Niemenrannassa ei vielä voida kuitenkaan varmuudella tietää. Raitiotien rakentaminen vei myös autopaikkoja mm. Federleykadulta ja Kehyskadulta merkittävästi, koska sekaliikennekatujen reunoille toteutetun pysäköinnin on todettu ajoittain estävän raitiovaunun kulun, mistä syystä vastaavaa ratkaisua ei haluttu Niemenrantaan toteuttaa.

Vielä valmiiksi rakentamattomilla kaduilla voidaan tehdä vielä tarkistuksia kadun ratkaisuihin siten, että pysäköinnin hahmottaminen helpottuu. Isossa kuvassa alueen pysäköintipaikkojen määrää ei kuitenkaan voida enää merkittävästi lisätä menettämättä esim. katupuiden tuomaa vehreyttä ja varjoisuutta kaduilla. Lisäksi ainakin Suvialankaarella on seurattava, tuleeko pysäköinnin määrää rajata tulevaisuudessa, koska kadulla pysäköinti on toteutettu ajoradan reunaan, mikä on haastavaa esim. kohtaamistilanteissa kadun kapeudesta johtuen.

Tiedoksi

Jouni Ovaska, Elina Karppinen, Ari Vandell, Pekka Stenman, Mikko Kielo, Pasi Ruohomäki, Pasi Palmu, Tuula Somppi, pysäköinninvalvonta

Liitteet

1 Valtuustoaloite

Kaupunginhallitus, 13.01.2025, § 21

Valmistelijat / lisätiedot:
Nurminen Mikko

Päätös

Täydennetään yhdyskuntalautakunnan vastausta lisäämällä vastauksen loppuun seuraavaa:

Pysäköinnin tarkastuskäytäntöjä tulee tarkastella mm. viimeaikaisen oikeuskäytännön valossa. Erityisesti katujen pysäköinninohjauksen tulisi olla helpommin havaittavaa.

Pysäköinnin ohjeistuksen pitää perustua liikennemerkkeihin, ei nykyään käytössä olevaan kiveyksen väriin, ja asianmukaisiin tiemerkinkeihin. Epäselvät käytännöt heikentävät ihmisten oikeusturvaa ja vaikeuttavat pysäköinnintarkastajien työtä.

Vielä valmiiksi rakentamattomilla kaduilla tehdään tarkistuksia kadun ratkaisuihin siten, että pysäköinnin hahmottaminen helpottuu ja pysäköintipaikkoja voidaan lisätä siten, ettei se vähennä puuston tai kaupunkivihreän määrää.

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

Jouni Ovaskan ym. valtuustoaloite ja yhdyskuntalautakunnan antama sekä kaupunginhallituksen täydentämä vastaus merkitään tiedoksi.

Aloite ei tässä vaiheessa anna aihetta muihin toimenpiteisiin.

Esittelijä: Yli-Rajala Juha, Konsernijohtaja

Päätösehdotus oli

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

Jouni Ovaskan ym. valtuustoaloite ja yhdyskuntalautakunnan vastaus merkitään tiedoksi.

Aloite ei tässä vaiheessa anna aihetta muihin toimenpiteisiin.

Tiedoksi

Jouni Ovaska, Elina Karppinen, Ari Vandell, Pekka Stenman, Mikko Kielo, Pasi Ruohomäki, Pasi Palmu, Tuula Somppi, pysäköinninvalvonta

Kokouskäsittely

Asian esittelijä konsernijohtaja Juha Yli-Rajala muutti päätösehdotustaan seuraavasti:

"Täydennetään yhdyskuntalautakunnan vastausta lisäämällä vastauksen loppuun seuraavaa:

Pysäköinnin tarkastuskäytäntöjä tulee tarkastella mm. viimeaikaisen oikeuskäytännön valossa. Erityisesti katujen pysäköinninohjauksen tulisi olla helpommin havaittavaa.

Pysäköinnin ohjeistuksen pitää perustua liikennemerkkeihin, ei nykyään käytössä olevaan kiveyksen väriin, ja asianmukaisiin tiemerkinntöihin. Epäselvät käytännöt heikentävät ihmisten oikeusturvaa ja vaikeuttavat pysäköinnintarkastajien työtä.

Vielä valmiiksi rakentamattomilla kaduilla tehdään tarkistuksia kadun ratkaisuihin siten, että pysäköinnin hahmottaminen helpottuu ja pysäköintipaikkoja voidaan lisätä siten, ettei se vähennä puuston tai kaupunkivihreän määrää.

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

Jouni Ovaskan ym. valtuustoaloite ja yhdyskuntalautakunnan antama sekä kaupunginhallituksen täydentämä vastaus merkitään tiedoksi.

Aloite ei tässä vaiheessa anna aiheetta muihin toimenpiteisiin."

Puheenjohtaja totesi näin muutetun päätösehdotuksen olevan asian käsittelyn pohjana.

Liitteet

1 Valtuustoaloite

Kaupunginvaltuusto, § 18, 27.01.2025
Kasvatus- ja opetuslautakunta, § 106, 19.11.2024
Elinvoima- ja osaamislautakunta, § 141, 27.11.2024
Kaupunginhallitus, § 487, 09.12.2024

§ 18

Tiedoksi: Nuorisovaltuuston aloite neurokirjon huomioimiseksi Tampereen kaupungissa

TRE:2785/06.00.01/2024

Kaupunginvaltuusto, 27.01.2025, § 18

Valmistelijat / lisätiedot:
Savisaari Lauri, Salmi Pekka

Valmistelijan yhteystiedot

Johtaja, ammatillinen koulutus Kirsi Viskari, puh. 040 037 6420, opetusjohtaja Ulla Ojalampi, puh. 050 428 3044, pedagoginen asiantuntija Outi Etu-Seppälä, puh. 040 358 0825, aluejohtaja Heli Rautanen, aluejohtaja, puh. 040 584 7692, pedagoginen asiantuntija Martta Pyökkimies, puh. 040 592 8133, etunimi.sukunimi@tampere.fi, lukiokoulutuksen johtaja Mari Aalto, puh. 040 187 4593, etunimi.sukunimi1@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Lakiasiaainjohtaja Laura Klami, puh. 040 543 2285, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Päätösehdotus

Nuorisovaltuuston aloite ja siihen annettu vastaus merkitään tiedoksi.

Tiedoksi

Nuorisovaltuusto, Kirsi Viskari, Mari Aalto, Kristiina Järvelä, Elli Rasimus, Ulla Ojalampi, Outi Etu-Seppälä, Heli Rautanen, Martta Pyökkimies, Mari Aalto

Liitteet

1 Nuorisovaltuuston aloite

Kasvatus- ja opetuslautakunta, 19.11.2024, § 106

Valmistelijat / lisätiedot:
Järvelä Kristiina, Viskari Kirsi, Aalto Mari, Rasimus Elli, Etu-Seppälä Outi, Rautanen Heli, Pyökkimies Martta, Ojalampi Ulla-Maija

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä: Savisaari Lauri, Johtaja

Päätösehdotus oli

Nuorisovaltuustolle annetaan vastauksena perustelutekstissä oleva lausunto.

Aloite ei anna aihetta muihin kuin lausunnossa mainittuihin toimenpiteisiin.

Esitetään kaupunginhallituksen ja edelleen valtuuston päätettäväksi:
Nuorisovaltuuston aloite ja siihen annettu vastaus merkitään tiedoksi.

Perustelut

Nuorisovaltuusto esittää 20.5.2024 jättämässään aloitteessa neurokirjon huomioimiseksi Tampereen kaupungissa, että kaupunki selvittää hallinnoimiensa tilojen saavutettavuuden sekä aistiesteettömyyden toteutumisen tilanteen; selvittää, miten aistiesteettömyys on tällä hetkellä huomioitu opetuksessa kaikilla kouluasteilla päivähoidosta toiselle asteelle; laatii sekä toteuttaa toimenpideohjelman edellä mainituissa selvityksissä esiin nostettujen epäkohtien korjaamiseksi; mahdollistaa pienryhmäopetuksen lukiokoulutuksessa arvioimalla kurssien toteutumisen vähimmäisopiskelijamäärää tapauskohtaisesti; lisää tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetusta sekä pienryhmätiloja esiopetuksessa, perusopetuksessa sekä toisella asteella; tiedostaa neurokirjolla olevien kohonneen syrjäytymisriskin ja pyrkii lisäämään asukkaiden tietoisuutta neuropsyykkisestä monimuotoisuudesta sekä omilla toimillaan ehkäisee negatiivisten mielikuvien syntymistä neurokirjolla olevista ihmisistä; edellyttää jokaiseen uuteen oppilaitokseen rakennettavan yhden täysin aistiärsykkeettömän tilan; suuntaa resursseja talousarviosuunnittelussa perusopetuksen sekä toisen asteen ryhmäkokojen pienentämiseen sekä erityisen tuen tarpeen toteutumiseen lainsäädännön edellyttämällä tavalla; sekä täydennyskouluttaa henkilöstöään yhteistyössä sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten sekä muiden järjestöjen kanssa kohtaamaan neurodiversiteetin piirteitä omaavia henkilöitä sekä huomioimaan heidän erityistarpeensa koulujen arjessa.

Nuorisovaltuusto perustelee aloitettaan sillä, että neurokirjon piirteitä omaavat ihmiset eivät ole yhteiskunnassa tasa-arvoisessa asemassa niitä omaamattomien ihmisten kanssa eikä opetussuunnitelman ja lainsäädännön lähtökohtana oleva tasa-arvoinen ja yhdenvertainen opetus jokaiselle oppilaalle ja opiskelijalle heidän ominaisuuksistaan riippumatta toteudu neurokirjon henkilöiden kohdalla täysimittaisesti. Kaupungin tulee nuorisovaltuuston mukaan korjata nykyiset epäkohdat, jotta nepsylasten ja -nuorten oikeudet toteutuvat jokaisella koulutusasteella kokonaisuudessaan.

Nuorisovaltuusto tuo esiin, että ahtaat ja meluisat opiskelutilat tai liian suuret luokkakoot voivat häiritä opiskelua ja heikentää opiskelukykyä merkittävästi etenkin neurokirjon ihmisillä ja että rauhoittumistiloja on heikosti tarjolla. Nuorisovaltuusto tuo esiin myös lasten ja nuorten kanssa työskentelevien työntekijöiden tietämyksen vajauden sekä neurokirjon piirteitä omaavien henkilöiden kouluissa kohtaaman vähättelyn, ymmärtämättömyyden, ylistimulaation sekä suuremman syrjäytymisriskin. Nuorisovaltuusto taustoittaa aloitettaan viimeisimpien kouluterveyskyselyiden tuloksilla, joiden mukaan osa oppilaista kärsii oppilaitoksen liiallisesta melusta ja häiriintyy oppilaitoksen fyysisistä työoloista. Tulosten mukaan entistä useampi oppilas ja opiskelija tarvitsee oppimisen tuen palveluja tai erityisopetusta. Erityisesti neurokirjolla oleville henkilöille erityisen tuen palvelut ovat oppimisen tukemisen kannalta tärkeitä.

Kaupungin tulisi nuorisovaltuuston mukaan edistää erilaisin toimenpitein neurokirjolla olevien ihmisten asemaa ja kitkeä sosiaalista eriarvoisuutta mm. painottamalla neurokirjon ja sen vaikutusten yksilöllistä huomioimista opetuksessa sekä opetusympäristöissä sekä luomalla ilmapiiri, jossa jokainen kohdataan yhdenmukaisesti ja ennakkoluulottomasti.

Kiitos nuorisovaltuustolle tärkeän asian esiin nostamisesta. Ratkaisujen löytäminen neurokirjon haasteisiin oppilaitosarjessa edellyttää monien toimijoiden ja asiantuntijoiden yhteistyötä.

Varhaiskasvatus, esiopetus ja perusopetus

Tampereen varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja perusopetuksessa tehdään jo useita toimenpiteitä, joiden avulla pyritään parantamaan neurokirjoisten lasten ja nuorten kasvun, oppimisen ja koulunkäynnin tukea. Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa myös lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukeminen on päivittäinen toiminnan tavoite.

Tilojen saavutettavuus sekä aistiesteettömyyden toteutuminen: Koulujen rakentamista ohjaa ja säätelee Perusopetuksen opetussuunnitelma 2014, luku 4.3. oppimisympäristöt ja työtavat sekä RT-kortisto. Tampereella on käytössä myös kaupungin oma koulujen suunnitteluohje 2021, joka toimii rakennushankkeiden perustana kaikissa uudiskohteissa ja perusparannushankkeissa soveltuvin osin. Ohjetta päivitetään parhaillaan yhteistyössä Tampereen kaupungin kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka -palveluryhmän kanssa. Varhaiskasvatussyksiköiden rakentamista ohjaa ja säätelee Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, luku 3.2 Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt ja RT-kortisto. Tampereella on käytössä myös kaupungin oma päiväkotien suunnitteluohje 2023. Tampereen kaupunki pyrkii huomioimaan aistiesteettömyyden jokaisen uuden tai korjattavan päiväkodin/koulun suunnittelussa, ja myös tilojen käyttäjillä on mahdollisuus osallistua suunnitteluun.

Tampereen kaupungin esi- ja perusopetuksessa kaikki oppilaat ohjautuvat kotiosoitteen mukaiseen lähikouluun. Myös varhaiskasvatuksessa lapset ohjautuvat pääsääntöisesti kodin lähellä olevaan päiväkotiin. Tosiasia on, että rakennusten kunto vaihtelee, ja erityisesti vanhoissa koulurakennuksissa ei välttämättä ole jakotiloja tai pienryhmähuoneita. Uusissa koulurakennuksissa tilat ovat muunneltavia ja niiden käyttötarkoituksia voi vaihtaa. Avoimia oppimisympäristöjä ei ole. Akustiikka on huomioitu hyvin jo suunnitteluvaiheessa, ja useimmissa kouluissa ja päiväkodeissa on jakotiloja ja pienryhmätiloja, mikä mahdollistaa pienryhmätoiminnan ja rauhoittaa tekemistä. Esteettömyys on otettu huomioon tilojen suunnittelussa niin liikuntaesteisten kuin kuulo- ja näkövammaistenkin kannalta. Tilojen hyvään äänenvaimennukseen, huoneakustiikkaan sekä ergonomiaan on kiinnitetty erityistä huomiota. Erillisiä aisti- ja hiljentymistiloja on suunniteltu ja rakennettu esimerkiksi Etelä-Hervannan kouluun sekä muutamiin muihin kouluihin ja päiväkoteihin. Aistihuoneiden rakentaminen on lähtöisin opetushenkilöstön kiinnostuksesta ja

innostuksesta, sekä siitä, että kouluista/päiväkodeista on löytynyt tila tähän käyttötarkoitukseen.

Vuoreksen kouluun on kehitetty "nepsy"-malliluokka, jossa aistikuormittuneisuuden säätely on huomioitu monin tavoin. Luokassa on käytetty aistiystävällisiä materiaaleja, ja siellä toimii yleisopetuksen opetusryhmiä. Luokkaan voi tutustua myös muista kouluista. Kouluarjessa on monia aisteja kuormittavia tilanteita, kuten ruokailut ja välitunnit. Monissa kouluissa on käytössä hiljaiset ruokailut ennalta sovittuina päivinä sekä porrastetut välitunnit. Joissakin kouluissa on mahdollisuus osallistua kerran päivässä hiljaiseen välituntiin, jolloin voi tehdä rauhallisia puuhia tai levätä. Neurokirjon oppilailla voi esiintyä motorista levottomuutta, ja tähän helpotukseksi kouluille on hankittu tähän liittyviä erilaisia apuvälineitä. Kahdessa päiväkodissa (Sampo ja Vellamo) on myös uudet, erikseen kehitetyt "nepsy-ystävälliset" tilat kokeilussa. Erilaisia välineitä häiritsevien aistituntemusten ja tarkkaavuuden suuntaamisen helpottamiseksi on saatavilla kaikissa päiväkodeissa ja esiopetussyksiköissä.

Tampereen kaupungin perusopetus kartoittaa syksyn 2024 aikana aistihuoneiden ja hiljentymistilojen riittävyttä kyselyllä rehtoreille, jotka osallistavat henkilökuntaansa. Lisäksi esitetään, että pedagogisilla järjestelyillä opetustiloissa huomioidaan aistikuormittuneisuus.

Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetus: Tunne-, vuorovaikutus- ja turvataitojen opetus aloitettiin Tampereen kaupungin perusopetuksen 4. ja 6. vuosiluokilla syyslukukaudella 2023. Taitojen opetus sisältyy osana ympäristöopin oppiaineeseen, jonka tuntijakoa korotettiin 0,5 viikkotunnilla 4. ja 6. vuosiluokilla. Tunne-, vuorovaikutus- ja turvataitojen opetukselle on laadittu oma opetussuunnitelmansa, joka hyväksyttiin sivistys- ja kulttuurilautakunnassa 18.4.2023. Lisäksi opettajien käyttöön laaditaan näiden taitojen opetuspaketti. Nimensä mukaisesti opetussuunnitelma on jaettu kolmeen osaan: tunnetaitoihin, vuorovaikutustaitoihin ja turvataitoihin. Tunnetaitojen opetuksella tuetaan oppilaan minäkuvan rakentumista ja ryhmään kiinnittymistä. Vuorovaikutustaitojen opetuksessa oppilaat harjoittelevat vuorovaikutusta erilaisissa tilanteissa sekä toisten ihmisten asemaan asettumista. Turvataitojen opetuksessa opetellaan kunnioittamaan jokaisen oikeutta fyysiseen koskemattomuuteen.

Tampereen kaupungin varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa tunne-, vuorovaikutus- ja turvataitoja opetetaan ja harjoitellaan lasten kanssa päivittäin. Aiheet ovat läpäisevästi läsnä varhaiskasvatussuunnitelmassa ja esiopetuksen opetussuunnitelmassa. Esiopetuksen lukuvuosisuunnitelmassa on myös oma alaluku tunne- ja vuorovaikutustaitojen edistämisestä.

Henkilöstön täydennyskoulutus ja nepsy-asiantuntijat: Tampereen kaupungin perusopetuksessa on vahvistettu neurokirjon osaamista kouluttamalla henkilöstöä ratkaisukeskeisiksi neuropsykiatrisiksi valmentajiksi. Perusopetuksessa toimii tällä hetkellä 26 koulutiimitasoista nepsy-konsultijaa, jotka ovat opettajia, koulunkäynninohjaajia ja kouluvalmentajia. Loput koulutetut ratkaisukeskeiset nepsy-valmentajat täydentävät nepsy-konsultojien asiantuntemusta omilla kouluillaan

omien tehtäviensä kautta. Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa työskentelee tällä hetkellä 22 nepsy-valmentajakoulutuksen saanutta varhaiskasvatuksen erityisopettajaa. He tekevät nepsy-konsultointia kaikissa kaupungin varhaiskasvatus- ja esiopetusyksiköissä. Lisäksi monilla lapsiryhmien työntekijöillä on nepsy-osaamista, jota he hyödyntävät työssään.

Tampereen kaupungin perusopetuksessa toimii myös yhdeksän matalan kynnyksen konsultoivaa opettajaa, joista moni on myös koulutettu nepsy-valmentaja. He auttavat tunnistamaan neurokirjon lasten ja nuorten kouluarjessa näkyviä haasteita ja vahvuuksia sekä etsimään toimivia keinoja tunteiden säätelyyn, käyttäytymisen ja oppimisen pulmiin. Matalan kynnyksen konsultoitujen opettajien taholta on myös järjestetty erilaisia koulutuksia koulujen henkilökunnille. Koulutusta on annettu oppituntien selkeiden rakenteiden suunnittelemiseen, struktuuriin luomiseen, ennustettavuuteen ja yhteisesti koko luokan ja koulun kesken sovittuun johdonmukaiseen toimintaan.

Tampereen seudun kasvatus- ja opetusalan osaamisen kehittämisen palvelu Osake on Tampereen seudun kasvatus- ja opetusalan henkilöstön osaamisen kehittämisen palvelu. Osake tarjoaa helposti saavutettavia, tarvelähtöisiä ja laadukkaita koulutuksia. Toiminta on suunnattu varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen koko henkilöstölle Tampereen seudulla. Osake tarjoaa runsaasti laadukkaita koulutuksia mm. neurokirjo -aiheeseen liittyen.

Neurokirjon oppilaat voivat olla koulupäivän jälkeen tukitoimista huolimatta kuormittuneita ja sen vuoksi tarvitsevat myös kouluajan jälkeen erilaisia tukimuotoja. Kaupungilla ja Pirhan työntekijöillä on Tampereen ja Pirkanmaan alueella olemassa nepsy-verkostotyötä (<https://www.pirha.fi/web/nepsy-neuropsykiatriset-vaikeudet>), jota kehitetään koko ajan. Tällä pyritään neurokirjon lasten ja nuorten mahdollisimman monipuoliseen tukemiseen koko kasvun ja opin polun aikana.

Perusopetuksen päättymisen ja opinto-ohjaus: Perusopetuksen järjestäjällä on velvollisuus ohjata ja valvoa oppivelvollisen hakeutumista perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen perusopetuksen päättyessä. Sellaisella oppilaalla, joka tarvitsee perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää tukea, on oikeus saada oppilaanohjauksen lisäksi henkilökohtaista oppilaanohjausta. Velvoite tarkoittaa velvoitetta tarjota tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta sellaisille oppilaille, joilla havaitaan perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää tuen tarvetta vuosiluokilla 8 ja 9. Kun yhteishaun tulokset tulevat, opinto-ohjaajat tapaavat oppilaat, jotka eivät ole saaneet opiskelupaikkaa.

Elokuussa opinto-ohjaajat varmistavat, ovatko oppilaat aloittaneet toisen asteen opinnot ja jos eivät, ohjausta jatketaan elokuun loppuun asti. Peruskoulun ja toisen asteen oppilaitosten välillä siirretään tietoja, jotta uusi koulu tietää oppilaan erityistarpeet. Opinto-ohjaajat voivat järjestää tapaamisia oppilaan, huoltajien ja uuden koulun henkilökunnan kanssa. Kouluvalmentajat tukevat oppilaita erityisesti kesällä. He ovat tuttuja ja helposti lähestyttäviä henkilöitä, jotka auttavat siirtymävaiheessa.

Tuen tarpeet ja ryhmäkoko perusopetuksessa: Perusopetuslain 2 §:n tavoitteena on tarjota kaikille oppilaille mahdollisuus osallistua yhdenvertaisesti omien edellytystensä mukaisesti koulun toimintaan. Perusopetuslain 16 §:n mukaan oppilaalla on oikeus saada riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea koko perusopetuksen ajan. Tukea on annettava heti, kun tuen tarve ilmenee. Jokaisen oppilaan tarpeet ovat yksilöllisiä, joten tuen muotojakin on erilaisia. Pyrimme Tampereella siihen, että mahdollisimman moni oppilas saa tarvitsemansa tuen omassa lähikoulussaan ja tarvittaessa oppilas voi opiskella erityisluokalla. Erityisluokkia on sijoitettu melkein kaikkiin kouluihin, joten moni oppilas voi opiskella omassa lähikoulussaan. Tampereella on 18601 oppilasta (20.9.2014), joista on erityisessä tuessa 1615 oppilasta eli noin 8,7% kaikista oppilaista. Näistä opiskelee erityisluokalla 1384. Erityisluokkia on 176.

Perusopetusasetuksen 2 § määrittelee, että opetusryhmät tulee muodostaa siten, että opetuksessa voidaan saavuttaa opetussuunnitelmassa asetetut tavoitteet. Lukuvuonna 2023-24 Seutukuntien 1-9 luokkien keskimääräinen ryhmäkoko on 16,8. Tampereen perusopetuksessa vuosiluokkien 1-6 keskimääräinen ryhmäkoko on 16,12 ja vuosiluokkien 7-9 15,79 oppilasta. Vuosiluokkien 1-9 keskimääräinen ryhmäkoko on 16,12 eli Tampereen perusopetuksessa on varsin maltilliset ryhmäkoot.

Tuen tarpeet ja ryhmäkoko varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa: Varhaiskasvatustalain luvussa 7 sekä valtioneuvoston asetuksessa varhaiskasvatuksesta määritellään henkilöstön mitoitus ja rakenne varsin tarkasti, joten ryhmäkoko on määrätty lain ja asetuksen tasolla. Esiopetuksessa noudatetaan Tampereella samoja suhdelukuja kuin varhaiskasvatuksessa. Neljää alle 3-vuotiasta lasta kohden ja seitsemää yli 3-vuotiasta kohden tulee olla yksi laissa mainittu työntekijä. Päiväkodin yhdessä ryhmässä saa olla yhtä aikaa läsnä enintään kolmea varhaiskasvatuksen tehtävissä olevaa henkilöä vastaava määrä lapsia.

Varhaiskasvatustalain luku 3 a säätelee lapsen oikeudesta varhaiskasvatuksessa annettavaan tukeen. Tukea on saatava viivytyksettä tuen tarpeen ilmettyä ja lapsella on oikeus saada yleistä, tehostettua tai erityistä tukea. Pyrimme Tampereella siihen, että mahdollisimman moni lapsi saa tarvitsemansa tuen lähipäiväkodissään. Tarvittaessa lapsi voidaan sijoittaa integroituun varhaiskasvatusryhmään, joita on tällä kaudella yhteensä 31 eri puolilla kaupunkia. Lisäksi tällä hetkellä on yksi varhaiskasvatuksen erityisryhmä sekä Erho-yksikön palvelut. Erityistä tukea Tampereella saa noin kolme prosenttia varhaiskasvatuksessa olevista lapsista ja noin 10 prosenttia esiopetuksen oppilaista. Esiopetuksessa noudatetaan perusopetuslain mukaista säätelyä tuen antamisessa. Integroituja esiopetusryhmiä on kaikilla kasvun ja opin poluilla, tällä kaudella yhteensä 20 ryhmää. Lisäksi on kahdeksan esiopetuksen erityisryhmää eri puolilla kaupunkia.

Talous ja perusopetus: Perusopetus sai kehysneuvotteluiden tuloksena talousarviopohjaan yhteensä 341 000 euroa lukuvuoden 2023-2024 osalta tunne- ja vuorovaikutustaitojen +0,5 vkt/ 4. ja 6. luokille. Sen lisäksi talousarvioprosessissa huomioidaan palvelutarpeen

volyymimuutos eli oppilasmäärän kasvu. Tilivuodelle 2024 kehykseen tätä varten on varattu +636 000 euroa.

Lisäksi vuodelle 2024 lisättiin rahoituspohjaan:

+1,2 M€ tuen suunnitelman edistämiseen -> 7 erityisluokkaa

+500 te alueelliseen eriytymiskehitykseen, alueellisen tasa-arvon ja hyvinvoinnin edistäminen: kaupungin eriytymiskehityksen ehkäisy

Yhteenveto: Tampereella on jo tehty paljon neurokirjon huomioimiseksi, mutta kehittämistarpeita on edelleen:

- Koulujen ja päiväkotien suunnittelussa on tärkeää ottaa huomioon erilaiset tarpeet ja mahdollistaa kaikkien osallistuminen ja oppiminen. Esteettömyys, aistiesteettömyys ja saavutettavuus ovat avainasioita erityisesti neurokirjon lapsille ja nuorille.
- Tarjoamme henkilöstölle lisää koulutusta kohtaamaan neurokirjon piirteitä omaavia lapsia ja nuoria sekä huomioimaan heidän erityistarpeensa koulujen ja päiväkotien arjessa.
- Seuraamme oppimisen tuen uudistusta ja varmistamme riittävän tuen saatavuuden myös neurokirjon omaaville oppilaille.
- Pyrimme pitämään opetusryhmät pieninä. Pienet opetusryhmät edesauttavat neurokirjon oppilaiden oppimista ja hyvinvointia.

Lukiokoulutus

Opetusryhmät useissa lukioissa kaikille pakollisilla opintojaksoilla ovat isoja (esim. 20–36 opiskelijaa/opetusryhmä). Isot opetusryhmät tuovat mukanaan hälyä ja niissä opettajan on vaikea huomioida kaikkien opiskelijoiden tarpeita. Pienryhmäopetuksen tuominen lukioihin vaatisi isoja lisäyksiä nykyisiin resursseihin. Lukioden opiskelijamäärä on kasvanut kuuden viime vuoden aikana lähes tuhannella opiskelijalla ilman lisätiloja. Tämän vuoksi ryhmäkokojen pienentäminen ei ole ollut mahdollista.

Varsinaisia aistihuoneita Tampereen kaupungin lukioissa ei ole. Useat aistiyliherkät opiskelijat käyttävät lukiossa sekä oppitunneilla että välitunneilla usein vastamelukuulokkeita, ja joskus myös aurinkolaseja, huppua tai lippalakkia aistiärsykeitä rajaamaan. Yksittäistapauksissa luokissa on käytetty myös sermejä rauhoittamaan ja rajaamaan tilaa aistiherkälle opiskelijalle. Laajamittaisempi sermien käyttö luokissa voisi mahdollisesti tuoda apua erilaisissa työskentely- ja rauhoittumistilanteissa.

Osa lukioden tiloista (mm. ruokalat) on akustiikaltaan kaikuja, joten keskittymistä tai rauhoittumista ruokailuun ne eivät tue. Esimerkiksi Teknillisellä lukiolla on ollut kohta parin vuoden ajan kokeilussa hiljaisen ruokailun tila rauhallisempaa ruokailuympäristöä kaipaaville. Olisi suotavaa, että tällainen mahdollisuus löytyisi jokaisesta Tampereen lukiosta.

Välituntien aikana lukioden käytävät ovat usein meluisia eikä tiloja aistikuorman tasaamiseen juuri ole. Muutama yhden hengen tai pienen ryhmän puhelinkoppi lukion tiloissa voisi mahdollistaa melko pienen muutoksen aistiärsykeettömän ja hiljaisen tilan sitä tarvitseville.

Lukioiden opiskelijamäärä on kuitenkin kasvanut kuuden viime vuoden aikana lähes tuhannella opiskelijalla ilman lisätiloja, joten tilanne haastaa mahdollisuuden järjestää tiloja rauhoittumiseen tai erilliseen työskentelyyn ja pienryhmille. Pienryhmäopetuksen toteuttaminen edellyttää taloudellista panostusta ja esimerkiksi valinnaisuutta karsimalla sitä voidaan toteuttaa nykyistä enemmän. Tulevissa peruskorjauksissa ja uudisrakentamisessa aistiärsykeettömät tilat pyritään huomioimaan jo suunnitteluvaiheessa.

Aistiesteettömyyden ja saavutettavuuden näkökulmasta on hyvä asia, että Tampereen kaupungin lukioilla ei juurikaan käytetä avoimia tiloja opetukseen. Aulatiloiissa saatetaan pitää lähinnä juhlia tai välituntitoimintaa. Osallistuminen niihin ei ole aina pakollista ja tarpeen mukaan lukioilla joustetaan osallistumisista opiskelijakohtaisesti.

Monet opiskelijat kokevat digitaaliset oppimateriaalit haastaviksi hahmottaa. Tämän vuoksi useilla lukioilla on tarjottu mahdollisuutta lainata koululta paperinen oppikirja (perusteena lukivaikeus, neurologiset haasteet tai lukemista haittaava sairaus). Myös vieraskieliset opiskelijat ovat olleet oikeutettuja paperikirjalainaan. Osa näistäkin opiskelijoista käyttää kuitenkin mieluummin digikirjaa.

Neurokirjon opiskelijoiden osalta Ylioppilastutkintolautakunnan edellyttämiin erityisjärjestelyhakemuksiin riittää nykyään, että neurologiset tutkimukset on aloitettu ja lukion psykologi tai terveydenhoitaja kirjoittaa lausunnon, josta käy ilmi, että keskittymisvaikeutta on selvitetty ja haasteita on todettu. Lääkärin asettamaa neurokirjon diagnoosia ei tarvita erityisjärjestelyiden saamiseksi ylioppilaskirjoituksissa.
(<https://www.ylioppilastutkinto.fi/fi/tutkinnon-toimeenpano/maaraykset-ja-ohjeet/koesuoritusta-heikentavan-syyn-huomioon-ottaminen>)

Lukioissa on tiedostettu neurokirjolla olevien opiskelijoiden kohonnut syrjäytymisriski ja opiskeluhuollossa onkin viime vuosina panostettu neurokirjon opiskelijoiden tukemiseen. Tukea saa sekä erityisopettajilta että koulutetuilta nepsyvalmentajilta. Erityisopettajien määrää on lisätty viime vuosina ja lisätään edelleen. Lukiolaisen on mahdollista hakeutua myös lukiopaja LUPAN opiskelijaksi, mikäli koulunkäynti omalla lukiolla ei suju. Lukiopajassa opiskellaan väliaikaisesti pienryhmässä ja tarkoitus on palata sieltä omaan oppilaitokseen tai vaihtoehtoisesti siirtyä muuhun oppilaitokseen. Nepsyvalmennusta on mahdollista saada ilmaiseksi koulupäivän aikana. Valmennusta saadakseen ei tarvitse olla neurokirjon diagnoosia, vaan palvelua tarjotaan matalan kynnyksen palveluna. Lukioissa on menossa Opetushallituksen rahoittama Tuetaan älykkäästi -hanke, jonka yhtenä tavoitteena on lisätä ja kehittää samanaikaisopettajuuden malleja sekä kouluttaa opettajia tunnistamaan tuen tarpeen jo varhaisessa vaiheessa. Nämä tavoitteet tukevat myös neurokirjon opiskelijoiden huomioimista.

Yhteisöllistä työtä on lisätty ja kehitetty lukiokoulutuksessa viime vuosina voimakkaasti hankerahalla. Lukioille on laadittu menetelmäpakki, joka sisältää tarkat toimintaohjeet yhteisölliseen työhön myös hankkeen jälkeen. Nämä kaikki edesauttavat myös tunne- ja vuorovaikutustaitoja.

Osana toisen asteen ja korkea-asteen nivelvaiheen siirtymää Tampereen kaupungin lukioiden erityisopettajat tekevät yhteistyötä Tampereen yliopiston ja Tampereen ammattikorkeakoulun opiskelija- ja tukipalveluiden kanssa. Erityisopettajat välittävät tietoa korkeakouluissa tarjottavista tukimuodoista ja niiden saavutettavuudesta omille opiskelijoilleen. Varsinaista opiskelijoiden tiedonsiirtoa eri oppilaitosten välillä ei tapahdu.

Ammatillinen koulutus

Rakennetun ympäristön osalta esteettömyys perustuu maankäyttö- ja rakennuslainsäädännössä (MRL) asetettuihin tavoitteisiin. Esteettömyyden edellytykset luodaan jo silloin, kun suunnitellaan maankäyttöä ja laaditaan kaavoja. Esteetön rakennus edistää ihmisten yhdenvertaisuutta, on kaikille käyttäjille toimiva ja turvallinen ja se huomioi liikkumisen helppouden lisäksi myös näkemis- ja kuulemisympäristön. Esteettömyys on osa kaikkien väestöryhmien yhdenvertaista oikeutta hyvään elinympäristöön. Tällä hetkellä Suomen esteettömyyslainsäädäntö ei kuitenkaan huomioi neurokirjon henkilöiden tilallisia erityistarpeita. Säädösten päivittäminen, neuroesteettömyyttä koskevien ohjeistusten laatiminen ja alan toimijoiden koulutus ovat keinoja, joilla voitaisiin jatkossa mahdollistaa oppilaitoksiin nykyistä neuromoninaiempia oppimisympäristöjä ja -tiloja. Neuromoninaisuus tulisi nähdä laajemmin kuin pelkästään aistiesteettömyyden ja rakennetun ympäristön kysymyksenä.

Tredulla on käytössään noin 120 000 m² oppimisympäristöjä sekä Tampereella että ympäristökunnissa. Rakennukset omistaa pääosin Tredun Kiinteistöt Oy ja kiinteistöjen rakennuttamis- ja ylläpitopalveluista vastaa Tampereen Tilapalvelut Oy. Em. toimijat huolehtivat Tredun palveluverkon kanssa yhteistyössä, että rakennus ja sen piha- ja oleskelualueet suunnitellaan ja rakennetaan niiden käyttötarkoituksen, käyttäjämäärän ja kerrosluvun edellyttämällä tavalla siten, että esteettömyys ja käytettävyys otetaan huomioon.

Tredussa oppimisympäristöt ovat pääsääntöisesti nykyaikaisia, viihtyisiä, muuntojoustavia ja pedagogisesti mielekkäitä tiloja, jotka mahdollistavat monimuotoisen opetuksen järjestämisen ja tarpeen mukaan opiskelijan vetäytymisen rauhallisempaan pienryhmätilaan. Opiskelijapalautteiden mukaan melu ja voimakkaat äänet aiheuttavat ajoittain jopa migreeniä ja stressiä, minkä vuoksi oppimisympäristöjen suunnittelussa tulisi kiinnittää erityisesti huomiota tilojen akustointiin. Osassa Tredun oppimisympäristöjä on opiskelijoille hiljaisen työn tiloja, mm. aistihuoneen tapainen tila, sekä mahdollisuus ruokaila hiljaiseksi tilaksi rajatulla alueella. Oppimisympäristöissä on myös sisustusratkaisuin pyritty mahdollistamaan rauhallinen oleskelu. Tiloihin on hankittu esim. kookkaita, pehmustettuja tuoleja, liikkeen mahdollistavia keinutuoleja, akustiikkalevyjä ja pöytiin sermejä sekä yhden tai useamman hengen työtiloja, jotka toimivat myös ympäristönsä akustoivana elementtinä. Oppimisympäristöt ja toimintamahdollisuudet on luotu sellaisiksi, että ne toimivat mahdollisimman monille, huomioiden myös tilojen käyttöasteen.

Tilojen saavutettavuus ja aistiesteettömyys huomioidaan aina kohdennetusti osana normaalia toiminnan ja oppimisympäristöjen suunnittelua.

Oppilaitoksissa tehdyissä ympäristöterveyden terveydellisten olojen tarkastuksissa arvioidaan mm. melua, kaikumista ja valaistusta viranomaisen toimesta. Havaintojen pohjalta arvioidaan toimenpidetarpeet ja näitä toteutetaan joko tiloihin liittyvillä toimenpiteillä tai toiminnallisilla ratkaisuilla. Uusia tiloja rakennettaessa käyttäjät ja asiantuntijat ovat aktiivisesti mukana tilaohjelmassa, suunnittelussa ja rakennusprosessissa. Kampuksilla on panostettu kulkureitteihin, opasteiden ja merkintöjen selkeyteen sekä riittävään etukäteistietoon tiloista ja palveluista, millä tuetaan niiden saavutettavuutta. Tilojen saavutettavuutta ja aistiesteettömyyttä on kuitenkin tarpeen jatkossa tarkastella nykyistä systemaattisemmin neurokirjon ja muun erityisen tuen näkökulmasta osana normaalia toiminnan ja oppimisympäristöjen suunnittelua. Useimmat opiskelijat hyötyvät oppilaitoksen rauhallisista tiloista, joissa heillä on mahdollisuus omaan rauhaan ja keskittymiseen.

Tredussa erityisen tuen tarve on lisääntynyt viime vuosina kaikilla aloilla ja kampuksilla. Neurokirjon haasteet ovat lisääntyneet merkittävästi. Tämä edellyttää henkilöstön osaamisen kehittämistä koulutuksen ja erilaisten kehittämishankkeiden keinoin. Tredussa on tarjolla runsaasti laadukasta koulutusta henkilöstölle ja erilaisia projekteja, joiden tavoitteena on lisätä tietoisuutta ja osaamista erityisen tuen ja neurokirjon tarpeista. Tällä hetkellä muun muassa Pidetään Yhtä -hanke vastaa tähän tarpeeseen tarjoamalla henkilöstölle ja opiskelijoille erilaisia koulutuksia ja luentoja liittyen opiskelun tukeen, nepsy-osaamiseen, mielenterveyden vahvistamiseen ja yhteisöllisyyteen. Toki käytännön haaste on myös löytää toteutusmalleja, joilla opettajat pystyvät osallistumaan koulutuksiin. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetusta opiskelijoille kuuluu yhteisten tutkinnon osien mutta myös useiden oppiaineiden sisältöihin, mutta näiden taitojen opetuksen kehittämiseen tulisi kiinnittää huomiota nykyistäkin enemmän, esimerkiksi pajaopetusta lisäämällä. Erilaiset oppimispajat, joissa tuetaan opiskelijan arjen hallintaa, opiskeluvälmiuksien kehittymistä ja henkilökohtaista kasvua, tukevat samalla opiskelijan tunne- ja vuorovaikutustaitoja.

Tredun strateginen ohjelma tukee sosiaalista yhdenvertaisuutta ja saavutettavuutta. Opiskelijoiden erilaiset tarpeen huomioidaan myös Tredun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa. Suunnitelman pohjalta toteutetaan toimenpiteitä yhdenvertaisuuden edistämiseksi tehokkaasti, tarkoituksenmukaisesti ja oikeasuhtaisesti oppilaitoksen toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet huomioiden.

Erityisen tuen tarpeet eri koulutusaloilla ja kampuksilla vaihtelevat, mutta palveluja on pyritty kehittämään kattavasti Tredussa. Joillakin aloilla on enemmän pienryhmätoimintaa, mutta suurin osa opiskelijoista saa erityisen tuen palveluja integroidusti. Erilaiset pienryhmät ja pajat ovat tarpeellisia etenkin niille opiskelijoille, joille opiskelu ammatillisessa koulutuksessa olisi muutoin liian haastavaa. Erityisen tuen tarpeen varmistamisessa erityisopettajien rooli on merkittävä. Lisäksi ammatilliset

ohjaajat toimivat keskeisesti yhteistyössä erityisopettajien kanssa, jalkauttaen erityisopettajan, omaopettajan, opiskelijan ja huoltajan yhdessä laatimaa erityisen tuen suunnitelmaa (ETS). Erityisen tuen tarpeen kasvu aiheuttaa kuitenkin jatkuvaa painetta resurssien riittävyyden näkökulmasta. Erityisesti neurokirjon opiskelijoille riittävä henkilökohtainen ohjaus on opinnoissa etenemisen edellytys. Riittävällä tuella mahdollistetaan opiskelijan henkilökohtainen kasvu, työelämävalmiuksien kehittyminen, opintojen jälkeisen hyvän elämän valmiuksien rakentaminen ja työllistyminen sekä ennaltaehkäistään syrjäytymistä.

Tredussa tehdään suunniteltua ja organisoitua yhteistyötä perusopetuksen kanssa nivelvaiheen ohjauksessa. Nivelvaiheen ohjauksen kehittäminen koetaan tärkeänä neurokirjon opiskelijoiden kohdalla. Nivelvaiheen tiedonsiirto, ennakointi, tutustumiset uuteen oppilaitokseen ja huoltajien mukana olo ovat tärkeitä. Opinto-ohjauksen siirtymävaiheissa tärkeää on, että ohjaukseen on riittävät resurssit. Opinto-ohjaajauksen näkökulmasta on haastavaa, ettei Tampereella ole riittävästi tarjolla jatko-ohjauspaikkoja perusopetuksen päättävälle erityistä tukea tarvitseville nuorille. Ammatillisten erityisoppilaitosten opiskelupaikkoja pitäisi olla enemmän tarjolla. Myös hyvinvointialueen ja oppilaitosten sekä sosiaalihuollon toimijoiden välistä yhteistyötä tulisi kehittää kiinteämpään ja vastavuoroiseen suuntaan.

Tiedoksi

Kaupunginhallitus

Liitteet

1 Liite Kopla 19.11.2024 Nuorisovaltuuston aloite

Elinvoima- ja osaamislautakunta, 27.11.2024, § 141

Valmistelijat / lisätiedot:

Järvelä Kristiina, Viskari Kirsi, Aalto Mari, Rasimus Elli, Etu-Seppälä Outi, Rautanen Heli, Pyökkimies Martta, Ojalampi Ulla-Maija

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Salmi Pekka, Johtaja

Päätösehdotus oli

Nuorisovaltuustolle annetaan vastauksena perustelutekstissä oleva lausunto.

Aloite ei anna aihetta muihin kuin lausunnossa mainittuihin toimenpiteisiin.

Esitetään kaupunginhallituksen ja edelleen valtuuston päätettäväksi: Nuorisovaltuuston aloite ja siihen annettu vastaus merkitään tiedoksi.

Perustelut

Nuorisovaltuusto esittää 20.5.2024 jättämässään aloitteessa neurokirjon huomioimiseksi Tampereen kaupungissa, että kaupunki selvittää hallinnoimiensa tilojen saavutettavuuden sekä aistiesteettömyyden

toteutumisen tilanteen; selvittää, miten aistiesteettömyys on tällä hetkellä huomioitu opetuksessa kaikilla kouluasteilla päivähoidosta toiselle asteelle; laatii sekä toteuttaa toimenpideohjelman edellä mainituissa selvityksissä esiin nostettujen epäkohtien korjaamiseksi; mahdollistaa pienryhmäopetuksen lukiokoulutuksessa arvioimalla kurssien toteutumisen vähimmäisopiskelijamäärää tapauskohtaisesti; lisää tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetusta sekä pienryhmätiloja esiopetuksessa, perusopetuksessa sekä toisella asteella; tiedostaa neurokirjolla olevien kohonneen syrjäytymisriskin ja pyrkii lisäämään asukkaiden tietoisuutta neuropsyykkisestä monimuotoisuudesta sekä omilla toimillaan ehkäisee negatiivisten mielikuvien syntymistä neurokirjolla olevista ihmisistä; edellyttää jokaiseen uuteen oppilaitokseen rakennettavan yhden täysin aistiärsykeettömän tilan; suuntaa resursseja talousarviosuunnittelussa perusopetuksen sekä toisen asteen ryhmäkokojen pienentämiseen sekä erityisen tuen tarpeen toteutumiseen lainsäädännön edellyttämällä tavalla; sekä täydennyskouluttaa henkilöstöään yhteistyössä sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten sekä muiden järjestöjen kanssa kohtaamaan neurodiversiteetin piirteitä omaavia henkilöitä sekä huomioimaan heidän erityistarpeensa koulujen arjessa.

Nuorisovaltuusto perustelee aloitettaan sillä, että neurokirjon piirteitä omaavat ihmiset eivät ole yhteiskunnassa tasa-arvoisessa asemassa niitä omaamattomien ihmisten kanssa eikä opetussuunnitelman ja lainsäädännön lähtökohtana oleva tasa-arvoinen ja yhdenvertainen opetus jokaiselle oppilaalle ja opiskelijalle heidän ominaisuuksistaan riippumatta toteudu neurokirjon henkilöiden kohdalla täysimittaisesti. Kaupungin tulee nuorisovaltuuston mukaan korjata nykyiset epäkohdat, jotta nepsylasten ja -nuorten oikeudet toteutuvat jokaisella koulutusasteella kokonaisuudessaan.

Nuorisovaltuusto tuo esiin, että ahtaat ja meluisat opiskelutilat tai liian suuret luokkakoot voivat häiritä opiskelua ja heikentää opiskelukykyä merkittävästi etenkin neurokirjon ihmisillä ja että rauhoittumistiloja on heikosti tarjolla. Nuorisovaltuusto tuo esiin myös lasten ja nuorten kanssa työskentelevien työntekijöiden tietämyksen vajauden sekä neurokirjon piirteitä omaavien henkilöiden kouluissa kohtaaman vähättelyn, ymmärtämättömyyden, ylistimulaation sekä suuremman syrjäytymisriskin. Nuorisovaltuusto taustoittaa aloitettaan viimeisimpien kouluterveyskyselyiden tuloksilla, joiden mukaan osa oppilaista kärsii oppilaitoksen liiallisesta melusta ja häiriintyy oppilaitoksen fyysisistä työoloista. Tulosten mukaan entistä useampi oppilas ja opiskelija tarvitsee oppimisen tuen palveluja tai erityisopetusta. Erityisesti neurokirjolla oleville henkilöille erityisen tuen palvelut ovat oppimisen tukemisen kannalta tärkeitä.

Kaupungin tulisi nuorisovaltuuston mukaan edistää erilaisin toimenpitein neurokirjolla olevien ihmisten asemaa ja kitkeä sosiaalista eriarvoisuutta mm. painottamalla neurokirjon ja sen vaikutusten yksilöllistä huomioimista opetuksessa sekä opetusympäristöissä sekä luomalla ilmapiiri, jossa jokainen kohdataan yhdenmukaisesti ja ennakkoluulottomasti.

Kiitos nuorisovaltuustolle tärkeän asian esiin nostamisesta. Ratkaisujen löytäminen neurokirjon haasteisiin oppilaitosarjessa edellyttää monien toimijoiden ja asiantuntijoiden yhteistyötä.

Varhaiskasvatus, esiopetus ja perusopetus

Tampereen varhaiskasvatuksessa, esiopetuksessa ja perusopetuksessa tehdään jo useita toimenpiteitä, joiden avulla pyritään parantamaan neurokirjoisten lasten ja nuorten kasvun, oppimisen ja koulunkäynnin tukea. Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa myös lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukeminen on päivittäinen toiminnan tavoite.

Tilojen saavutettavuus sekä aistiesteettömyyden toteutuminen: Koulujen rakentamista ohjaa ja säätelee Perusopetuksen opetussuunnitelma 2014, luku 4.3. oppimisympäristöt ja työtavat sekä RT-kortisto. Tampereella on käytössä myös kaupungin oma koulujen suunnitteluohje 2021, joka toimii rakennushankkeiden perustana kaikissa uudiskohteissa ja perusparannushankkeissa soveltuvien osin. Ohjetta päivitetään parhaillaan yhteistyössä Tampereen kaupungin kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka -palveluryhmän kanssa. Varhaiskasvatustyöyksiköiden rakentamista ohjaa ja säätelee Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2022, luku 3.2 Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt ja RT-kortisto. Tampereella on käytössä myös kaupungin oma päiväkotien suunnitteluohje 2023. Tampereen kaupunki pyrkii huomioimaan aistiesteettömyyden jokaisen uuden tai korjattavan päiväkodin/koulun suunnittelussa, ja myös tilojen käyttäjillä on mahdollisuus osallistua suunnitteluun.

Tampereen kaupungin esi- ja perusopetuksessa kaikki oppilaat ohjautuvat kotiosoitteen mukaiseen lähikouluun. Myös varhaiskasvatuksessa lapset ohjautuvat pääsääntöisesti kodin lähellä olevaan päiväkotiin. Tosiasia on, että rakennusten kunto vaihtelee, ja erityisesti vanhoissa koulurakennuksissa ei välttämättä ole jakotiloja tai pienryhmähuoneita. Uusissa koulurakennuksissa tilat ovat muunneltavia ja niiden käyttötarkoituksia voi vaihtaa. Avoimia oppimisympäristöjä ei ole. Akustiikka on huomioitu hyvin jo suunnitteluvaiheessa, ja useimmissa kouluissa ja päiväkodeissa on jakotiloja ja pienryhmätiloja, mikä mahdollistaa pienryhmätoiminnan ja rauhoittaa tekemistä. Esteettömyys on otettu huomioon tilojen suunnittelussa niin liikuntaesteisten kuin kuulo- ja näkövammaistenkin kannalta. Tilojen hyvään äänenvaimennukseen, huoneakustiikkaan sekä ergonomiaan on kiinnitetty erityistä huomiota. Erillisiä aisti- ja hiljentymistiloja on suunniteltu ja rakennettu esimerkiksi Etelä-Hervannan kouluun sekä muutamiin muihin kouluihin ja päiväkoteihin. Aistihuoneiden rakentaminen on lähtöisin opetushenkilöstön kiinnostuksesta ja innostuksesta, sekä siitä, että kouluista/päiväkodeista on löytynyt tila tähän käyttötarkoitukseen.

Vuoreksen kouluun on kehitetty "nepsy"-malliluokka, jossa aistikuormittuneisuuden säätely on huomioitu monin tavoin. Luokassa on käytetty aistiystävällisiä materiaaleja, ja siellä toimii yleisopetuksen opetusryhmiä. Luokkaan voi tutustua myös muista kouluista. Kouluarjessa on monia aisteja kuormittavia tilanteita, kuten ruokailut ja

välitunnit. Monissa kouluissa on käytössä hiljaiset ruokailut ennalta sovittuina päivinä sekä porrastetut välitunnit. Joissakin kouluissa on mahdollisuus osallistua kerran päivässä hiljaiseen välituntiin, jolloin voi tehdä rauhallisia puuhia tai levätä. Neurokirjon oppilailla voi esiintyä motorista levottomuutta, ja tähän helpotukseksi kouluille on hankittu tähän liittyviä erilaisia apuvälineitä. Kahdessa päiväkodissa (Sampo ja Vellamo) on myös uudet, erikseen kehitetyt ”nepsy-ystävälliset” tilat kokeilussa. Erilaisia välineitä häiritsevien aistitunteiden ja tarkkaavuuden suuntaamisen helpottamiseksi on saatavilla kaikissa päiväkodeissa ja esiopetusyksiköissä.

Tampereen kaupungin perusopetus kartoittaa syksyn 2024 aikana aistihuoneiden ja hiljentymistilojen riittävyttä kyselyllä rehtoreille, jotka osallistavat henkilökuntaansa. Lisäksi esitetään, että pedagogisilla järjestelyillä opetustiloissa huomioidaan aistikuormittuneisuus.

Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetus: Tunne-, vuorovaikutus- ja turvataitojen opetus aloitettiin Tampereen kaupungin perusopetuksen 4. ja 6. vuosiluokilla syyslukukaudella 2023. Taitojen opetus sisältyy osana ympäristöopin oppiaineeseen, jonka tuntijakoa korotettiin 0,5 viikkotunnilla 4. ja 6. vuosiluokilla. Tunne-, vuorovaikutus- ja turvataitojen opetukselle on laadittu oma opetussuunnitelmansa, joka hyväksyttiin sivistys- ja kulttuurilautakunnassa 18.4.2023. Lisäksi opettajien käyttöön laaditaan näiden taitojen opetuspaketti. Nimensä mukaisesti opetussuunnitelma on jaettu kolmeen osaan: tunnetaitoihin, vuorovaikutustaitoihin ja turvataitoihin. Tunnetaitojen opetuksella tuetaan oppilaan minäkuvan rakentumista ja ryhmään kiinnittymistä. Vuorovaikutustaitojen opetuksessa oppilaat harjoittelevat vuorovaikutusta erilaisissa tilanteissa sekä toisten ihmisten asemaan asettumista. Turvataitojen opetuksessa opetellaan kunnioittamaan jokaisen oikeutta fyysiseen koskemattomuuteen.

Tampereen kaupungin varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa tunne-, vuorovaikutus- ja turvataitoja opetetaan ja harjoitellaan lasten kanssa päivittäin. Aiheet ovat läpäisevästi läsnä varhaiskasvatussuunnitelmassa ja esiopetuksen opetussuunnitelmassa. Esiopetuksen lukuvuosisuunnitelmassa on myös oma alaluku tunne- ja vuorovaikutustaitojen edistämisestä.

Henkilöstön täydennyskoulutus ja nepsy-asiantuntijat: Tampereen kaupungin perusopetuksessa on vahvistettu neurokirjon osaamista kouluttamalla henkilöstöä ratkaisukeskeisiksi neuropsykiatrisiksi valmentajiksi. Perusopetuksessa toimii tällä hetkellä 26 koulutiimitasoisia nepsy-konsultioijaa, jotka ovat opettajia, koulunkäynninohjaajia ja kouluvalmentajia. Loput koulutetut ratkaisukeskeiset nepsy-valmentajat täydentävät nepsy-konsultioijien asiantuntemusta omilla kouluillaan omien tehtäviensä kautta. Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa työskentelee tällä hetkellä 22 nepsy-valmentajakoulutuksen saanutta varhaiskasvatuksen erityisopettajaa. He tekevät nepsy-konsultointia kaikissa kaupungin varhaiskasvatus- ja esiopetusyksiköissä. Lisäksi monilla lapsiryhmien työntekijöillä on nepsy-osaamista, jota he hyödyntävät työssään.

Tampereen kaupungin perusopetuksessa toimii myös yhdeksän matalan kynnyksen konsultoivaa opettajaa, joista moni on myös koulutettu nepsy-valmentaja. He auttavat tunnistamaan neurokirjon lasten ja nuorten kouluarjessa näkyviä haasteita ja vahvuuksia sekä etsimään toimivia keinoja tunteiden säätelyyn, käyttäytymisen ja oppimisen pulmiin. Matalan kynnyksen konsultoitujen opettajien taholta on myös järjestetty erilaisia koulutuksia koulujen henkilökunnille. Koulutusta on annettu oppituntien selkeiden rakenteiden suunnittelemiseen, struktuuriin luomiseen, ennustettavuuteen ja yhteisesti koko luokan ja koulun kesken sovittuun johdonmukaiseen toimintaan.

Tampereen seudun kasvatus- ja opetusalan osaamisen kehittämisen palvelu Osake on Tampereen seudun kasvatus- ja opetusalan henkilöstön osaamisen kehittämisen palvelu. Osake tarjoaa helposti saavutettavia, tarvelähtöisiä ja laadukkaita koulutuksia. Toiminta on suunnattu varhaiskasvatukseen, esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen koko henkilöstölle Tampereen seudulla. Osake tarjoaa runsaasti laadukkaita koulutuksia mm. neurokirjo -aiheeseen liittyen.

Neurokirjon oppilaat voivat olla koulupäivän jälkeen tukitoimista huolimatta kuormittuneita ja sen vuoksi tarvitsevat myös kouluajan jälkeen erilaisia tukimuotoja. Kaupungilla ja Pirhan työntekijöillä on Tampereen ja Pirkanmaan alueella olemassa nepsy-verkostotyötä (<https://www.pirha.fi/web/nepsy-neuropsykiatriset-vaikeudet>), jota kehitetään koko ajan. Tällä pyritään neurokirjon lasten ja nuorten mahdollisimman monipuoliseen tukemiseen koko kasvun ja opin polun aikana.

Perusopetuksen päättyminen ja opinto-ohjaus: Perusopetuksen järjestäjällä on velvollisuus ohjata ja valvoa oppivelvollisen hakeutumista perusopetuksen jälkeiseen koulutukseen perusopetuksen päättyessä. Sellaisella oppilaalla, joka tarvitsee perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää tukea, on oikeus saada oppilaanohjauksen lisäksi henkilökohtaista oppilaanohjausta. Velvoite tarkoittaa velvoitetta tarjota tehostettua henkilökohtaista oppilaanohjausta sellaisille oppilaille, joilla havaitaan perusopetuksen jälkeisiin jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää tuen tarvetta vuosiluokilla 8 ja 9. Kun yhteishaun tulokset tulevat, opinto-ohjaajat tapaavat oppilaat, jotka eivät ole saaneet opiskelupaikkaa.

Elokuussa opinto-ohjaajat varmistavat, ovatko oppilaat aloittaneet toisen asteen opinnot ja jos eivät, ohjausta jatketaan elokuun loppuun asti. Peruskoulun ja toisen asteen oppilaitosten välillä siirretään tietoja, jotta uusi koulu tietää oppilaan erityistarpeet. Opinto-ohjaajat voivat järjestää tapaamisia oppilaan, huoltajien ja uuden koulun henkilökunnan kanssa. Kouluvalmentajat tukevat oppilaita erityisesti kesällä. He ovat tuttuja ja helposti lähestyttäviä henkilöitä, jotka auttavat siirtymävaiheessa.

Tuen tarpeet ja ryhmäkoko perusopetuksessa: Perusopetuslain 2 §:n tavoitteena on tarjota kaikille oppilaille mahdollisuus osallistua yhdenvertaisesti omien edellytystensä mukaisesti koulun toimintaan. Perusopetuslain 16 §:n mukaan oppilaalla on oikeus saada riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea koko perusopetuksen ajan. Tukea on annettava heti, kun tuen tarve ilmenee. Jokaisen oppilaan tarpeet ovat

yksilöllisiä, joten tuen muotojakin on erilaisia. Pyrimme Tampereella siihen, että mahdollisimman moni oppilas saa tarvitsemansa tuen omassa lähikoulussaan ja tarvittaessa oppilas voi opiskella erityisluokalla. Erityisluokkia on sijoitettu melkein kaikkiin kouluihin, joten moni oppilas voi opiskella omassa lähikoulussaan. Tampereella on 18601 oppilasta (20.9.2014), joista on erityisessä tuessa 1615 oppilasta eli noin 8,7% kaikista oppilaista. Näistä opiskelee erityisluokalla 1384. Erityisluokkia on 176.

Perusopetusasetuksen 2 § määrittelee, että opetusryhmät tulee muodostaa siten, että opetuksessa voidaan saavuttaa opetussuunnitelmassa asetetut tavoitteet. Lukuvuonna 2023-24 Seutukuntien 1-9 luokkien keskimääräinen ryhmäkoko on 16,8. Tampereen perusopetuksessa vuosiluokkien 1-6 keskimääräinen ryhmäkoko on 16,12 ja vuosiluokkien 7-9 15,79 oppilasta. Vuosiluokkien 1-9 keskimääräinen ryhmäkoko on 16,12 eli Tampereen perusopetuksessa on varsin maltilliset ryhmäkoot.

Tuen tarpeet ja ryhmäkoko varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa: Varhaiskasvatustalouden luvussa 7 sekä valtioneuvoston asetuksessa varhaiskasvatuksesta määritellään henkilöstön mitoitus ja rakenne varsin tarkasti, joten ryhmäkoko on määrätty lain ja asetuksen tasolla. Esiopetuksessa noudatetaan Tampereella samoja suhdelukuja kuin varhaiskasvatuksessa. Neljää alle 3-vuotiasta lasta kohden ja seitsemää yli 3-vuotiasta kohden tulee olla yksi laissa mainittu työntekijä. Päiväkodin yhdessä ryhmässä saa olla yhtä aikaa läsnä enintään kolmea varhaiskasvatuksen tehtävissä olevaa henkilöä vastaava määrä lapsia.

Varhaiskasvatustalouden luku 3 a säätelee lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen annettavaan tukeen. Tukea on saatava viivytystä tuen tarpeen ilmettyä ja lapsella on oikeus saada yleistä, tehostettua tai erityistä tukea. Pyrimme Tampereella siihen, että mahdollisimman moni lapsi saa tarvitsemansa tuen lähipäiväkodissään. Tarvittaessa lapsi voidaan sijoittaa integroituihin varhaiskasvatusryhmään, joita on tällä kaudella yhteensä 31 eri puolilla kaupunkia. Lisäksi tällä hetkellä on yksi varhaiskasvatuksen erityisryhmä sekä Erho-yksikön palvelut. Erityistä tukea Tampereella saa noin kolme prosenttia varhaiskasvatuksessa olevista lapsista ja noin 10 prosenttia esiopetuksen oppilaista. Esiopetuksessa noudatetaan perusopetuslain mukaista säätelyä tuen antamisessa. Integroituja esiopetusryhmiä on kaikilla kasvun ja opin poluilla, tällä kaudella yhteensä 20 ryhmää. Lisäksi on kahdeksan esiopetuksen erityisryhmää eri puolilla kaupunkia.

Talous ja perusopetus: Perusopetus sai kehysneuvotteluiden tuloksena talousarviopohjaan yhteensä 341 000 euroa lukuvuoden 2023-2024 osalta tunne- ja vuorovaikutustaitojen +0,5 vvk/ 4. ja 6. luokille. Sen lisäksi talousarvioprosessissa huomioidaan palvelutarpeen volyyminmuutos eli oppilasmäärän kasvu. Tilivuodelle 2024 kehykseen tätä varten on varattu +636 000 euroa.

Lisäksi vuodelle 2024 lisättiin rahoituspohjaan:
+1,2 M€ tuen suunnitelman edistämiseen -> 7 erityisluokkaa
+500 te alueelliseen eriytymiskehitykseen, alueellisen tasa-arvon ja hyvinvoinnin edistäminen: kaupungin eriytymiskehityksen ehkäisy

Yhteenveto: Tampereella on jo tehty paljon neurokirjon huomioimiseksi, mutta kehittämistarpeita on edelleen:

- Koulujen ja päiväkotien suunnittelussa on tärkeää ottaa huomioon erilaiset tarpeet ja mahdollistaa kaikkien osallistuminen ja oppiminen. Esteettömyys, aistiesteettömyys ja saavutettavuus ovat avainasioita erityisesti neurokirjon lapsille ja nuorille.
- Tarjoamme henkilöstölle lisää koulutusta kohtaamaan neurokirjon piirteitä omaavia lapsia ja nuoria sekä huomioimaan heidän erityistarpeensa koulujen ja päiväkotien arjessa.
- Seuraamme oppimisen tuen uudistusta ja varmistamme riittävän tuen saatavuuden myös neurokirjon omaaville oppilaille.
- Pyrimme pitämään opetusryhmät pieninä. Pienet opetusryhmät edesauttavat neurokirjon oppilaiden oppimista ja hyvinvointia.

Lukiokoulutus

Opetusryhmät useissa lukioissa kaikille pakollisilla opintojaksoilla ovat isoja (esim. 20–36 opiskelijaa/opetusryhmä). Isot opetusryhmät tuovat mukanaan hälyä ja niissä opettajan on vaikea huomioida kaikkien opiskelijoiden tarpeita. Pienryhmäopetuksen tuominen lukioihin vaatisi isoja lisäyksiä nykyisiin resursseihin. Lukioden opiskelijamäärä on kasvanut kuuden viime vuoden aikana lähes tuhannella opiskelijalla ilman lisätiloja. Tämän vuoksi ryhmäkokojen pienentäminen ei ole ollut mahdollista.

Varsinaisia aistihuoneita Tampereen kaupungin lukioissa ei ole. Useat aistiyliherkät opiskelijat käyttävät lukiossa sekä oppitunneilla että välitunneilla usein vastamelukuulokkeita, ja joskus myös aurinkolaseja, huppua tai lippalakkia aistiärsykeitä rajaamaan. Yksittäistapauksissa luokissa on käytetty myös sermejä rauhoittamaan ja rajaamaan tilaa aistiherkälle opiskelijalle. Laajamittaisempi sermien käyttö luokissa voisi mahdollisesti tuoda apua erilaisissa työskentely- ja rauhoittumistilanteissa.

Osa lukioden tiloista (mm. ruokalat) on akustiikaltaan kaikuvia, joten keskittymistä tai rauhoittumista ruokailuun ne eivät tue. Esimerkiksi Teknillisellä lukiolla on ollut kohta parin vuoden ajan kokeilussa hiljaisen ruokailun tila rauhallisempaa ruokailuympäristöä kaipaaville. Olisi suotavaa, että tällainen mahdollisuus löytyisi jokaisesta Tampereen lukiosta.

Välituntien aikana lukioden käytävät ovat usein meluisia eikä tiloja aistikuorman tasaamiseen juuri ole. Muutama yhden hengen tai pienen ryhmän puhelinkoppi lukion tiloissa voisi mahdollistaa melko pienen muutoksen aistiärsykeettömän ja hiljaisen tilan sitä tarvitseville. Lukioden opiskelijamäärä on kuitenkin kasvanut kuuden viime vuoden aikana lähes tuhannella opiskelijalla ilman lisätiloja, joten tilanne haastaa mahdollisuuden järjestää tiloja rauhoittumiseen tai erilliseen työskentelyyn ja pienryhmille. Pienryhmäopetuksen toteuttaminen edellyttää taloudellista panostusta ja esimerkiksi valinnaisuutta

karsimalla sitä voidaan toteuttaa nykyistä enemmän. Tulevissa peruskorjauksissa ja uudisrakentamisessa aistiärsykeettömät tilat pyritään huomioimaan jo suunnitteluvaiheessa.

Aistiesteettömyyden ja saavutettavuuden näkökulmasta on hyvä asia, että Tampereen kaupungin lukioilla ei juurikaan käytetä avoimia tiloja opetukseen. Aulatiloiissa saatetaan pitää lähinnä juhlia tai välituntitoimintaa. Osallistuminen niihin ei ole aina pakollista ja tarpeen mukaan lukioilla joustetaan osallistumisista opiskelijakohtaisesti.

Monet opiskelijat kokevat digitaaliset oppimateriaalit haastaviksi hahmottaa. Tämän vuoksi useilla lukioilla on tarjottu mahdollisuutta lainata koululta paperinen oppikirja (perusteena lukivaikeus, neurologiset haasteet tai lukemista haittaava sairaus). Myös vieraskieliset opiskelijat ovat olleet oikeutettuja paperikirjalainaan. Osa näistäkin opiskelijoista käyttää kuitenkin mieluummin digikirjaa.

Neurokirjon opiskelijoiden osalta Ylioppilastutkintolautakunnan edellyttämiin erityisjärjestelyhakemuksiin riittää nykyään, että neurologiset tutkimukset on aloitettu ja lukion psykologi tai terveydenhoitaja kirjoittaa lausunnon, josta käy ilmi, että keskittymisvaikeutta on selvitetty ja haasteita on todettu. Lääkärin asettamaa neurokirjon diagnoosia ei tarvita erityisjärjestelyiden saamiseksi ylioppilaskirjoituksissa.
(<https://www.ylioppilastutkinto.fi/fi/tutkinnon-toimeenpano/maaraykset-ja-ohjeet/koesuoritusta-heikentavan-syyn-huomioon-ottaminen>)

Lukioissa on tiedostettu neurokirjolla olevien opiskelijoiden kohonnut syrjäytymisriski ja opiskeluhuollossa onkin viime vuosina panostettu neurokirjon opiskelijoiden tukemiseen. Tukea saa sekä erityisopettajilta että koulutetuilta nepsyvalmentajilta. Erityisopettajien määrää on lisätty viime vuosina ja lisätään edelleen. Lukiolaisen on mahdollista hakeutua myös lukiopaja LUPAn opiskelijaksi, mikäli koulunkäynti omalla lukiolla ei suju. Lukiopajassa opiskellaan väliaikaisesti pienryhmässä ja tarkoitus on palata sieltä omaan oppilaitokseen tai vaihtoehtoisesti siirtyä muuhun oppilaitokseen. Nepsyvalmennusta on mahdollista saada ilmaiseksi koulupäivän aikana. Valmennusta saadakseen ei tarvitse olla neurokirjon diagnoosia, vaan palvelua tarjotaan matalan kynnyksen palveluna. Lukioissa on menossa Opetushallituksen rahoittama Tuetaan älykkäästi -hanke, jonka yhtenä tavoitteena on lisätä ja kehittää samanaikaisopettajuuden malleja sekä kouluttaa opettajia tunnistamaan tuen tarpeen jo varhaisessa vaiheessa. Nämä tavoitteet tukevat myös neurokirjon opiskelijoiden huomioimista.

Yhteisöllistä työtä on lisätty ja kehitetty lukiokoulutuksessa viime vuosina voimakkaasti hankerahalla. Lukioille on laadittu menetelmäpakki, joka sisältää tarkat toimintaohjeet yhteisölliseen työhön myös hankkeen jälkeen. Nämä kaikki edesauttavat myös tunne- ja vuorovaikutustaitoja.

Osana toisen asteen ja korkea-asteen nivelvaiheen siirtymää Tampereen kaupungin lukioiden erityisopettajat tekevät yhteistyötä Tampereen yliopiston ja Tampereen ammattikorkeakoulun opiskelija- ja tukipalveluiden kanssa. Erityisopettajat välittävät tietoa korkeakouluissa tarjottavista tukimuodoista ja niiden saavutettavuudesta omille

opiskelijoilleen. Varsinaista opiskelijoiden tiedonsiirtoa eri oppilaitosten välillä ei tapahdu.

Ammatillinen koulutus

Rakennetun ympäristön osalta esteettömyys perustuu maankäyttö- ja rakennuslainsäädännössä (MRL) asetettuihin tavoitteisiin. Esteettömyyden edellytykset luodaan jo silloin, kun suunnitellaan maankäyttöä ja laaditaan kaavoja. Esteetön rakennus edistää ihmisten yhdenvertaisuutta, on kaikille käyttäjille toimiva ja turvallinen ja se huomioi liikkumisen helppouden lisäksi myös näkemis- ja kuulemisympäristön. Esteettömyys on osa kaikkien väestöryhmien yhdenvertaista oikeutta hyvään elinympäristöön. Tällä hetkellä Suomen esteettömyyslainsäädäntö ei kuitenkaan huomioi neurokirjon henkilöiden tilallisia erityistarpeita. Säädösten päivittäminen, neuroesteettömyyttä koskevien ohjeistusten laatiminen ja alan toimijoiden koulutus ovat keinoja, joilla voitaisiin jatkossa mahdollistaa oppilaitoksiin nykyistä neuromoninaisempia oppimisympäristöjä ja -tiloja. Neuromoninaisuus tulisi nähdä laajemmin kuin pelkästään aistiesteettömyyden ja rakennetun ympäristön kysymyksenä.

Tredulla on käytössään noin 120 000 m² oppimisympäristöjä sekä Tampereella että ympäristökunnissa. Rakennukset omistaa pääosin Tredun Kiinteistöt Oy ja kiinteistöjen rakennuttamis- ja ylläpitopalveluista vastaa Tampereen Tilapalvelut Oy. Em. toimijat huolehtivat Tredun palveluverkon kanssa yhteistyössä, että rakennus ja sen piha- ja oleskelualueet suunnitellaan ja rakennetaan niiden käyttötarkoituksen, käyttäjämäärän ja kerrosluvun edellyttämällä tavalla siten, että esteettömyys ja käytettävyys otetaan huomioon.

Tredussa oppimisympäristöt ovat pääsääntöisesti nykyaikaisia, viihtyisiä, muuntojoustavia ja pedagogisesti mielekkäitä tiloja, jotka mahdollistavat monimuotoisen opetuksen järjestämisen ja tarpeen mukaan opiskelijan vetäytymisen rauhallisempaan pienryhmätilaan. Opiskelijapalautteiden mukaan melu ja voimakkaat äänet aiheuttavat ajoittain jopa migreeniä ja stressiä, minkä vuoksi oppimisympäristöjen suunnittelussa tulisi kiinnittää erityisesti huomiota tilojen akustointiin. Osassa Tredun oppimisympäristöjä on opiskelijoille hiljaisen työn tiloja, mm. aistihuoneen tapainen tila, sekä mahdollisuus ruokailla hiljaiseksi tilaksi rajatulla alueella. Oppimisympäristöissä on myös sisustusratkaisuin pyritty mahdollistamaan rauhallinen oleskelu. Tiloihin on hankittu esim. kookkaita, pehmustettuja tuoleja, liikkeen mahdollistavia keinutuoleja, akustiikkalevyjä ja pöytiin sermejä sekä yhden tai useamman hengen työtiloja, jotka toimivat myös ympäristönsä akustoivana elementtinä. Oppimisympäristöt ja toimintamahdollisuudet on luotu sellaisiksi, että ne toimivat mahdollisimman monille, huomioiden myös tilojen käyttöasteen. Tilojen saavutettavuus ja aistiesteettömyys huomioidaan aina kohdennetusti osana normaalia toiminnan ja oppimisympäristöjen suunnittelua.

Oppilaitoksissa tehdyissä ympäristöterveyden terveydellisten olojen tarkastuksissa arvioidaan mm. melua, kaikumista ja valaistusta viranomaisen toimesta. Havaintojen pohjalta arvioidaan toimenpidetarpeet ja näitä toteutetaan joko tiloihin liittyvillä

toimenpiteillä tai toiminnallisilla ratkaisuilla. Uusia tiloja rakennettaessa käyttäjät ja asiantuntijat ovat aktiivisesti mukana tilaohjelmassa, suunnittelussa ja rakennusprosessissa. Kampuksilla on panostettu kulkureitteihin, opasteiden ja merkintöjen selkeyteen sekä riittävään etukäteistietoon tiloista ja palveluista, millä tuetaan niiden saavutettavuutta. Tilojen saavutettavuutta ja aistiesteettömyyttä on kuitenkin tarpeen jatkossa tarkastella nykyistä systemaattisemmin neurokirjon ja muun erityisen tuen näkökulmasta osana normaalia toiminnan ja oppimisympäristöjen suunnittelua. Useimmat opiskelijat hyötyvät oppilaitoksen rauhallisista tiloista, joissa heillä on mahdollisuus omaan rauhaan ja keskittymiseen.

Tredussa erityisen tuen tarve on lisääntynyt viime vuosina kaikilla aloilla ja kampuksilla. Neurokirjon haasteet ovat lisääntyneet merkittävästi. Tämä edellyttää henkilöstön osaamisen kehittämistä koulutuksen ja erilaisten kehittämishankkeiden keinoin. Tredussa on tarjolla runsaasti laadukasta koulutusta henkilöstölle ja erilaisia projekteja, joiden tavoitteena on lisätä tietoisuutta ja osaamista erityisen tuen ja neurokirjon tarpeista. Tällä hetkellä muun muassa Pidetään Yhtä -hanke vastaa tähän tarpeeseen tarjoamalla henkilöstölle ja opiskelijoille erilaisia koulutuksia ja luentoja liittyen opiskelun tukeen, nepsy-osaamiseen, mielenterveyden vahvistamiseen ja yhteisöllisyyteen. Toki käytännön haaste on myös löytää toteutusmalleja, joilla opettajat pystyvät osallistumaan koulutuksiin. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetusta opiskelijoille kuuluu yhteisten tutkinnon osien, mutta myös useiden oppiaineiden sisältöihin. Näiden taitojen opetuksen kehittämiseen tulisi kiinnittää huomiota nykyistäkin enemmän, esimerkiksi pajaopetusta lisäämällä. Erilaiset oppimispajat, joissa tuetaan opiskelijan arjen hallintaa, opiskeluvälmiuksien kehittymistä ja henkilökohtaista kasvua, tukevat samalla opiskelijan tunne- ja vuorovaikutustaitoja.

Tredun strateginen ohjelma tukee sosiaalista yhdenvertaisuutta ja saavutettavuutta. Opiskelijoiden erilaiset tarpeen huomioidaan myös Tredun tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa. Suunnitelman pohjalta toteutetaan toimenpiteitä yhdenvertaisuuden edistämiseksi tehokkaasti, tarkoituksenmukaisesti ja oikeasuhtaisesti oppilaitoksen toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet huomioiden.

Erityisen tuen tarpeet eri koulutusaloilla ja kampuksilla vaihtelevat, mutta palveluja on pyritty kehittämään kattavasti Tredussa. Joillakin aloilla on enemmän pienryhmätoimintaa, mutta suurin osa opiskelijoista saa erityisen tuen palveluja integroidusti. Erilaiset pienryhmät ja pajat ovat tarpeellisia etenkin niille opiskelijoille, joille opiskelu ammatillisessa koulutuksessa olisi muutoin liian haastavaa. Erityisen tuen tarpeen varmistamisessa erityisopettajien rooli on merkittävä. Lisäksi ammatilliset ohjaajat toimivat keskeisesti yhteistyössä erityisopettajien kanssa, jalkauttaen erityisopettajan, omaopettajan, opiskelijan ja huoltajan yhdessä laatimaa erityisen tuen suunnitelmaa (ETS). Erityisen tuen tarpeen kasvu aiheuttaa kuitenkin jatkuvaa painetta resurssien riittävyden näkökulmasta. Erityisesti neurokirjon opiskelijoille riittävä henkilökohtainen ohjaus on opinnoissa etenemisen edellytys. Riittävällä tuella mahdollistetaan opiskelijan henkilökohtainen kasvu, työelämävalmiuksien kehittyminen, opintojen jälkeisen hyvän elämän

valmiuksien rakentaminen ja työllistyminen sekä ennaltaehkäistään syrjäytymistä.

Tredussa tehdään suunniteltua ja organisoitua yhteistyötä perusopetuksen kanssa nivelvaiheen ohjauksessa. Nivelvaiheen ohjauksen kehittäminen koetaan tärkeänä neurokirjon opiskelijoiden kohdalla. Nivelvaiheen tiedonsiirto, ennakointi, tutustumiset uuteen oppilaitokseen ja huoltajien mukana olo ovat tärkeitä. Opinto-ohjauksen siirtymävaiheissa tärkeää on, että ohjaukseen on riittävät resurssit. Opinto-ohjaajauksen näkökulmasta on haastavaa, ettei Tampereella ole riittävästi tarjolla jatko-ohjauspaikkoja perusopetuksen päättävälle erityistä tukea tarvitseville nuorille. Ammatillisten erityisoppilaitosten opiskelupaikkoja pitäisi olla enemmän tarjolla. Myös hyvinvointialueen ja oppilaitosten sekä sosiaalihuollon toimijoiden välistä yhteistyötä tulisi kehittää kiinteämpään ja vastavuoroiseen suuntaan.

Tiedoksi

Kaupunginhallitus

Liitteet

1 Nuorisovaltuuston aloite

Kaupunginhallitus, 09.12.2024, § 487

Valmistelijat / lisätiedot:
Savisaari Lauri, Salmi Pekka

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.
Esittelijä: Yli-Rajala Juha, Konsernijohtaja

Päätösehdotus oli

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

Nuorisovaltuuston aloite ja siihen annettu vastaus merkitään tiedoksi.

Tiedoksi

Nuorisovaltuusto, Kirsi Viskari, Mari Aalto, Kristiina Järvelä, Elli Rasimus, Ulla Ojalampi, Outi Etu-Seppälä, Heli Rautanen, Martta Pyökkimies, Mari Aalto

Liitteet

1 Nuorisovaltuuston aloite

§ 19

Kokouksessa jätetyt valtuustoaloitteet

TRE:175/00.01.03/2025

Perustelut

Kokouskutsussa mainittujen asioiden käsittelyn jälkeen valtuustoryhmällä, valtuutetulla ja valtuutetun sijaan saapuneella varavaltuutetulla on oikeus tehdä kirjallisia aloitteita kaupungin toimintaa ja hallintoa koskevista asioista. Aloitteen jättämisestä tulee ilmoittaa sähköisesti sihteeristölle sähköpostiosoitteella valtuuston. sihteeristo@tampere.fi ennen kokouksen alkamista.

§ 20
Kokousraportit

TRE:174/00.02.01/2025

Päätösehdotus

Kokousraportit otetaan pöytäkirjaan liitteeksi.